

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

DA-BOX

Nº 1070.

M. Willems fecit

Jesviteſke

Historia:

Om deris første Begyndelse/
Naſſen / Adskillige Slags / Leffnet
blandt den gemeine Mand / Hiemleſſnet /
Løſſter / Privilegier / Miraceler / Læ-
dom / Sader oc Moder / Oc om des
ris dødelig affgang :

Aff

ELIA HASEN
MULLERO paa Latine ſam-
menſcreffuen

Oc nu det fornemmeſte der vds
aff paa Danſke vddragen / ved
N. M. A.

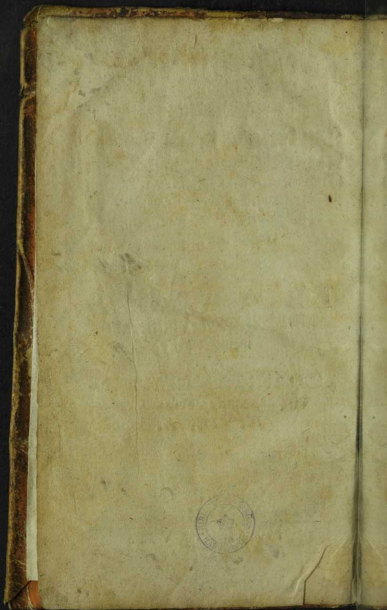

ANNO
A N N O

M. DC. VII.

M. DCG. VII

B.

Fortale:

Denne Historie om Jesviterne/ er
vidløfftig paa Latine sammens
scressuen aff Elia Hasenmüller/
huilken Elias vaar vdi mange Aar vdi
de Jesviteske Scholer oc Collegijs op-
dragen. Men der hand aff Guds synder-
lige Taaade fornam/ det vaar intet andet
end Bedrageri Jesviterne fore med/ haff-
uer hand slet oc aldelis gifuet sig fra den-
nem/ oc ind til Tybing/ huor hand vaar
vdi tu Aar/ oc der lod sig lare oc vnder-
uise vdi den Religion som mod Passves-
dommet ved salige Doct. Luth. oc andre
Gudfryctige lærere blef reformeret. Men
der Jesviterne satte flux effter hannem/
befryctendes/ at hand i fremtiden skulle
obenbare deris skalkhed: Da hafuer hand
giffuen sig hen til Wittenberg/ oc der off-
uerantuordet Polycarpo/ som da der var
Superintendent/ den Jesviteske Historie/
som hand self sandferdeligen/ saa som den
der self haffde seet oc hørdt altingest/ den
sammendragen haffde. Her effter bleff

A ij

hand

B. 1708.

Sortale :

hand/ dog met stor skøbelighed til Wittenberg paa en tre Ugers tid/ oc siden der vdi Herren sødelig hensoff. Blev hederligen begraffuen Anno 1587. den 7. Maj.

Effter hans dødelige affgang/ haffuer forbemelte Doct. Polycarpus tuende gange ladet samme Jesviteske Historie paa obenbarlige Tryck vdgaae/ lige saa som den aff salige Hasenmüller paa Latine er sammenscreffuen. Oc er mig beret / at den paa Tydske skulle vare vdsat/ dog den er mig icke kommen til hinde. Men af det Latine haffuer ieg det fornemeste vddragen/ den menige Mand til nytte. Zuolyst haffuer her om mere at vide/ handlase det Latinske eller Tydske. Oc hermet vil haffue Leseren Gud befalendes.

Det

Det første Capittel:

Om Jesviternes første begyndere oc
Stiftsherre/ ved Nassin Ignatius Lo-
jola, en Guds forgaaen Lands-
knecht.

Jesviterne bekiende selff/ at
Ignatius Lojola er deris Or-
dens første Fader/ huilcken vaar
født vdi Hispanien aff Adelig
stamme/ Men vaansleettet formedelst hoff-
modighed/ ærgierighed oc kjødsens lyst: vdi
hans tilvæxt/ vaar hand saa vguddelig/ at
hand med sit Verie støtte mod Himmelen
oc sagde: Om det end skønt vaar alle Gu-
der imod/ da ville hand licaeuel heffne sig of-
uer sine Fiender. Bobadilla en aff de før-
ste Jesviteske Fædre/ bekiende/ at forbemels-
te Lojola, vaar saa grum oc forfærdelig/
at huo hannem gjorde imod til det ringeste
Naar/ da strax giennemfiste hand den med
sit Verie.

Denne hans forfærdelig tyranni hold-
te hand ved end oc siden hand begynte den-
ne Orden. Thi Hoffeus en Jesviteske
Assessor til Rom bekiender/ at Lojola

Jesviteske Historie/

met Sueber saa flagelleret oc hudflengs
de sine Medbrødre / at en part aff dem her
offuer døde. Salmanasser Neopolita-
nus sagde oc nock aff denne Lojols bestis-
ske grumhed. Om sig selff paa hans yderste
sagde hand / at hand saaledis haffde stilleet
sig i sit gandske Liff oc Lefsneth / at hans Le-
gom vaar aldrig verd nogen hederlige Bes-
graffuelse.

Hvad siunes dig nu / gunstige Lefere /
om denne Jesviteske suarmes første begyn-
dere? Hvad heller hand er opuaet aff Gud/
eller aff Diefflen/huicken vdi Indien kaller
Jesviterne sine Børn. Men hør end frem-
delis det som om ham er grucliger.

Effter at denne Jesviteske Begyndere/
opuaet aff sin Aandelige Fader (som er en
Manddrabere oc Løgner aff begyndelsen)
sig gandske haffde hengiffuen til Mord oc
Manddrab/da er det sig tildragen/at hand
i den fare ham kler vaar/haffuer baade paa
Siæl oc liff lide stor skade oc affbreck. Thi/
der hand saa fremsoer vdi sit Besteste sind/
oc Guds Brede brende offuer hannem/ er
det sig i den belejring for Pompejopolis
tils

Jesuiteſke Hiſtorie

tilbragen/ at det høire Laar paa hannem er
 i tu ſkut aff en Frankoſe/det venſtre er oc il-
 de ſaaret/formedelſt en Steen ſom aff mus-
 ren faldt paa hannem: Tilbørligt vaar det/
 at de Jøder ſom løbe effter wſkyldige blods-
 vdgjeldſe/ i ſaa maade ſtraffes ſkulle. Dog
 vilde den Guddommelige retfærdighed en
 paa den tid aldeles ødelegge hannem/ men
 effter Byen vaar opgiffuen/ lod hannem i
 nogen maade komme til ſin ſørlighed igen/
 Dog ſaa/ at hand ligeuel haltet paa baade
 Beenene: Huor aff hand foraarſagedes at
 offuergiffue Krigen/ oc derfor hengaff ſig
 til en hob wnyttige Bøger at leſe/ at hand
 her med kunde fordriffue tiden. Oc/ fordi
 hand haltet paa baade Beenene/derfor bleff
 hand aff anden Addeſ forhaanet oc beſpot-
 tet/ oc aldeles attet for den ſom vaar wdue-
 lig baade i kri oc Politi. Huorfor hand met
 ſig ſelf er gaaen i raad/om et eenligt Ere-
 mitiſke Leffnet at fremdrage: (huilket der
 borte/ kalles et aandeligt Leffnet) oc i ſaa
 maade tenckte paa en ny Orden at begyn-
 de. Dog diſſe Jeſuiterne/at hand aff Guds
 egen indgiſſuelfe/ ſkulle vdi ſaadan en tan-
 ſke være indfalden. Thi de ſige/at Jomfru
A iii Maria

Jesuiteſke Hiſtorie

Maria med ſit Barn Jeſu i faſſnet/ aabenbaret ſig for ham/ oc raadde ham til/ at hand hendis Søn til ære/ den Jeſuiteſke Orden ſkulde ſtiſte oc anfange/ her hoſt loſuet hannem/ at hun ville bliſſue dem den beſte Moder/ oc altid dem hielpe oc befordre. Saa ſkulde hand da førſt henoffret oc forloſſuet ſig til S. Peder/ oc her ved bekommen ſin førliighed. Siden afflagde den wnyttige leſning/ oc gaff ſig hen at leſe de helige Papiſtiſke bøger/ ſom er Vitæ patrū, de deuotione B. Mariæ &c. oc andet ſaadant ſqualder. Fremdeles dicte de/ at Maria med Barnet/ en anden nat ſkulde aabenbaret ſig for hannem/ ſom hand laa vogen/ oc det vdi ſaadan en deylig oc mild geſtalt/ at hand her vdoſſuer forglemte all Verdsfens lyſt oc herliighed/ huilcken Giun hængte ham ſaa hart i hjerne oc hukommelſe/ at ſaa ofte hand siden ſaae op i himmelen/ bleff hannem alt dette Jordeſke/ en ſtor verſtyggelſe/ lige ſom hand i Aanden bleff henryet/ til det Himmeliſkes begierlighed.

Det er icke nyt/ at Lojola haſſuer ſig optenckte ſaadane Himmeliſke obenbarelſer. Thi den ſamme konſt haſuer oc Mahomet Tyr=

Jesviteſke Hiſtorie/

Tryckſche Religions anfangere: Pelargus, Gendørernes første Fader / oc andre brugt. Dem haffuer oc denne Lojola efterfuld / oc met ſaadanne løgnactige obensbarelſer / ſkaffet ſig authoritet oc anſeens de hoſſſine tilhengere.

Men fuldkommelig tror ieg dette ſlags Folck / ſom huercken følger Chriſti Lærdom eller nogen Helligens leſſnet / ingenlunde at vere aff Gud / men aff Diefflen / huilcken aff Guds tilladelse / vdi de hellige Englers ſtickelſe talē met hannem oc hans Selskab endnu paa denne dag / effterdi de ey ville tro den Evangeliske Sandhed. Huilcket nock ſom klart oc beuiſligt er / baade aff det ſom nu om Lojola ſagt er / diſligelſte aff huer her effterfølger. Chriſtus ſagde til Jøderne Johan. 8. I haffue Diefflen til Fader / oc i ville fuldkomme eders Faders begieringer. Hand vaar en Manddrabere aff begyndelſen / oc bleff icke beſtandig i ſandhed / thi der er icke ſandhed i hannem. Saa offte hand tal løgn / da tal hand aff ſit / thi hand er en løgnere oc en Fader til løgn. Dette Chriſti Sprock kommer ræt offuer et med Jeſviterne. Jøderne roſet ſig aff deris Fader

A v

Abra

Jesuiteſke Hiſtorie/

Abraham/ dog de huercken haſſde Abra-
hams Tro eller gjorde Abrahams giernin-
ger: Saa ville de alligeuel hede oc kaldes
Abrahams Børn. Huilket Christus aldes
les benættet/ effterdi dem ſeilede baade paa
Abrahams tro oc gierninger. I lige maa-
de tage Jeſuiterne deris Naſſne aff Jeſu/
dog huercken haſſue Jeſu Lærdom eller
giøre JESU Gierninger/ huilket ſaa
klarligen her effter ſkal beuiſes/ at huo det
ey kand giſſue mact/ maa ſiges viſſelig aff
Gud at være forblindet.

Derfore maa wi vel ſige om Jeſuiter-
ne: Vere icke aff Jeſu/ men Diefflen er
eders Fader: Thi i giøre hans gierninger/
oc ſtaar paa Antichriſtens Lærdom/ oc der
for kalder oc Diefflen eder med all rette/ ſi-
ne Børn/ ſaa ſom i ſelſſue vdi de Indians
ſke miſſiwer tilkiende giſſue. Thi huad lør-
ligt de ſtar paa/ huad Mord oc Manddrab/
Riſſuuri oc vnderfundighed Jeſuiterne be-
gaa/ det forſarar vel nu mange Lande oc
Riger/ Stæder oc byer/ dog kand her man-
ge vel vnderſtaa ſig/ med huad ſuig oc be-
drageri de vdsprede deris Papiſteſke Løn-
hart holde der ved/ oc med Ild oc Suerde
for

Jesuiteſke Hiſtorie/

forſuare/ ſa i ſynderlighed her til henloffue ſig. Thi foruden de løffte ſom andre Munske ordener vdi Paſſuedommet giøre/ da haſuer diſſe ſerdeles ſig til ſireløffte forſuoren/ Antichriſten/ det er/ den Romerske Paſſue til vilie/ ſaa at de icke end tør giſſue noget andet nick/ end hand vil/ effter ſom den Paſſuelig bulla Pauli 3. indholder/ liudens des i denne mening :

Endog wi aff Evangelio Lære/ oc aff den Chriſtelige Tro vide/ ſa ſtadeligen beſkiende/ at alle de ſom tro paa Chriſtum ere den Romerske Paſſue ſaa ſom hoffuedet oc Jeſu Chriſti Statholdere vndergiſſne / dog ligeuel/ vore Selſkab til diſ ſtorre ydmynghed/ oc en huer af off til diſ mere tuang oc ſin egen vilies beneectelſe/ dømme oc meene wi ſtorligen at tiene / om wi off ſerdeles fremfor det gemeene Vaand oc Løffte/ forloffue off i beſynderlighed ſaaledis: at huad ſomhelſt den Romerske Paſſue/ nerværendes eller effterkommendes befal/ ſom land tiene til Siælens eller troens forfreimelſe/ eller oc til huad ſomhelſt Landſkab hand off hænſticke ville / wi da vden all modſigelſe eller vndſkyldning/ det ſtrax at effterkomme
oc

Jesviteske Historie

oe vdtrette/ saa vijt off mucht er/ off tilfor-
pliche: Huad heller hand off vil vdsende til
Tycken/ eller nogen anden Vaantro/ ja
end oc til dem som vdi Indien ere/ eller oc
til Kettere/ Splidactige/ eller til dem som
tro.

Med disse Ord haffuer denne Lojola
sig oc sit anhang / som dog i begyndelsen
vaar ickon ti/ tilbundet/ forloffuet oc for-
pliche/ til Julium III. Romercke Passue/
formedelst et Epffte/som kalles *Votū pro-*
fessorum: Hues bestilling er/ at holde
raad med Passuen/ oc her vdi anlegge all-
deris flid/ at det Passuelige Tyranni kand
hafue sin fremgang/ oc Christi Rige legges
pde. Her aff er det kommen/at de Jesviter
nu vagere alle Lande omkring/ oc der vdsaae
Papistiske sager/ handhesue oc forsuare aff
højeste mact/ formedelst adskillige Practi-
cker oc bedragerij/ all Antichristens wgude-
lige anslag. De effterdi de her vdi gaa alle
andre Munkke tilforn/ derfor handler oc
Passuen med dem dis bedre/ ærer dem/ Pri-
vilegerer dem/ forsuarer dem oc med stor
Rigdom formerer.

Dette er nu vel verd at acte/at Jesviter
nes

Jesuiteſke Hiſtorie/

nes ſuarm/ icke aff Guds ſøn Jeſu Chriſto/ men aff Ignatio Lojola, en Guds forgaacen Landekneet er anſtiſſet. Huilcken effter ham feilede Legomens ſtyrcke/ til at føre Krig mod Golt/ haſſuer hand bruge Aandens gaſſuer/ til at ſtride mod Chriſti Kircke. De effterdi hand fornam at Luthers meget anrettet mod Paſſuens Affguder/ ja ved Guds Ords ſkarpe Suerde at nedbrøde Paſſuens Rige: Her imod ſaa hand oc Cardinalerne/ Biſperne/ Munkene oc Preſtene at leſſue god Papifteſke/ deer/ at ruſe oc dricke/ ſkørleſſnet at bedriſſue/ krefeligen at ſpøde Kroppen/ huorfor oc mange dagligen falde Paſſuen fra/ oc de ſom noget vaar kommen til Alders/ icke leueligen igen til Paſſuen at kunde igendriffues: Derfor haſſuer hand offuergiffuen Krigs Ordnen/ oc mod ſin Forældres vilie henvandret til Montſerat vdi Italien/ der at anſtiſſte et nyt oc eenligt Leſſnet: Huor hand til ſig kalder Børn paa gaden/ oc dem vdi den Papifteſke Lærdom vnderuiſer/ ſoreberendes er beſynderlig Gudelighed/ kalder dem alle til Pœnitentie/ icke Chriſti/ men Antichriſti/ til faſte/ ſecte oc ſlagelleren.

Men

Jesviteske Historie

Men effterdi Lojola en vaar lærer nock til at kunde være en Regenter for samme Orden: Haffuer hand hengiffuen sig til Parijs/ der hand nu vaar hen ved en 30. Aar gammel/ oc der gaff sig gandske til boglige Konster/ tiggede sin Føde for huer Mandes Dør/ oplærde Børn uden nogen løn/oc tilbød alle sin tieniste oc arbeyd uden betaling: Huor ved hand forhuerffuede sig nogen temmelige gunst hos den wlærde Almue. Paa det sidste ved hans flittige studering er hand offuerhøret oc promoveret Magister/ oc strax begynte at tage sig an Stalbrødre oc vesseue paa den ny Orden.

Der Lojola nu aff en Landsknecht var bleffuen Student/ aff en Student/ Magister/ oc aff Magistro en Prest/ begynder hand alle steds at holde Messe uden Penninge oc fortieniste/ oc opdrager Børn vdi den Papisteske Catechismo oc boglige Konster/ oc her for intet begierde. Oc effterdi hand fornam sig at være alt forsuag/ eene alt dette at vdstaa: Haffuer hand sammensancket sig nogle Stalbrødre/ sig selff vdi hyckleri icke wlige/ huilcke til Parijs vdi det Hus som de leffde vdi/ haffue screffuet sig

Regle

Jesuiteſke Hiſtorie/

Regle oc Loſſue at leſſue eſſter/ eller oc ſom
nogle mene/ aff Cardinalen Caraffa giort/
oc hand med ſit ſelſkab dem holde ſkulle.
Vdi ſaa maade haſſue diſſe ſaa lagt deres
førſte Fundamente til deris eſſterkommen/
des Parthi. Der diſſe nu ſaaledis vdi Sta-
den omløbe oc tiende forgeſſe/ forhuerffue
de de dem fremfor andre Muncke et ſyn-
derligt anſcende blant Folck.

Oc der hand i ſaa maade haſſde lagt ee-
temmeligt fundament/ raadſlar hand med
ſit anhang om en Rejſe til Rom/ der ſin
Ordens confirmat^{on} oc ſtadfeſtelse aff Paſſ-
uen ſelff at erlange. Paa Rejſen optencker
hand ſaa lønlig ved ſig ſelff/ huorledis hand
ville drøme en vndryckelse/ oc der med/ ſin
Orden at ſtadfeſte. Hand befal ſit anhang
at gaa hen for i veyen/ ſelff ville hand ind-
gaa paa veyen i et Capel at bede: Huor da
hand iſſueet noget forlenge/ hans Stals
brødre komme tilbage til hannem ingien.
Der hand nu ſaae dem/ ſald hand ned paa
ſit Anſiet/ oc laa nogen ſtund/ lige ſom
hand icke vaar ved ſig ſelff/ men vndryct.
Der de ſaae dette/ ſagde de indbyrdes mel-
lem dem ſelff: Vor Pater Ignatius, en-
ten

Jesviteſke Hiſtorie

ten er hand daanet/ eller hand ſeer en ſiun.
 Diſ midler tid opvagner hand aff ſin ſelff-
 gjorde Drøm/ ſigendis til ſin Stalbrødre:
 Jeg haſſde en Siun forhaande. Wi reyse
 nu til Rom / huor wi maa meget ont lide /
 Men værre ved et frit Mod. Den hellige
 Maria met ſit barn Jeſu/ lod ſig for mig
 til ſiune: Hand loſſde at ville være vor Pa-
 tron oc forſuar.

1539. Eſſter de nu til Rom ankوم / oc paa
 deris Orden confirmat; begerendes vaare:
 ſands der mange ſine lærde Mend/ ſom
 dømte ſaſt nyttiger at være en ſtor part aff
 de mange Munckordner heller motte aff-
 ſkaffes/ end at der ſkulle nogen ny indſti-
 ckes. Beſynderlig var en Gudſræctig Car-
 dinal/ ved naſſn Bartholomæus Gvi-
 dicionus, ſom heſtig imod ſtod Lojola
 angiffuende/ ville ingenlunde indgaa/ at
 en wgudelig oc Gudsforgaaen Landskneet
 ſkulle nogen Orden anfange: huilket hand
 baade ſcreff oc dømte tuert imod Lojola,
 meenendes/ mere nytteligt at være/ den
 gamle Religion at igenkalde/end nogen ny
 at anſtiffe. Dog kunde hand her med intet
 vordrete. Thi Lojola angaff Paſſuen me-
 get

Jesuiteſke Hiſtorie/

gæet om ſin anſlag/ oc forloffuet ſig oc ſine
Muncke med all friuillighed til Paſſuen/
loſuer vdi alle ſtycker en fuldkommen lydig-
hed/ klager paa det andet Clericies for-
ſømmelſe/ oc beſuer ſig med ſine paa det als-
ter yderſte/ baade med raad oc ſcriffuelſe at
ſkal forhielpen den Romerske Kircke oc det
Paſſuelige Sede. Der Paſſuen Paulus
III. nu fuldkommelig forſtod Ignatij oc
hans Selskabs intention oc forſet: con-
firmeer oc ſtaðfeſter hand hañem hans Or-
den Anno 1540. Saa haſſue fordi Jeſui-
terne deris førſte ophaff oc begyndelſe/ icke
aff JE S U, men aff denne Lojola.

Om Ignatij Lojola Naſſns oprin-
delſe/ haſſue nogen haſſe ſmucke indſalde.
Thi/nogle drage Ignatij Naſſen aff igne,
Jld. Thi i ſandhed/ da opbleſ hand Jlden
iblant Golt/ icke kierlighedſens/ ſom Chri-
ſtus ved den hellig Aand optender/ men
hads oc affvends Jld/huileken Diefflen an-
ſticker. Thi formedelſt dette Ignatij Sels-
ſkab/ da forteret daglige Guds Kircke/ ſom
ved en Jld. Saa er oc i dag Jeſuiterne in-
tet andet end almindelige Mordbrendere/
ſom alleſteds antende de Papiſteſke Bluf/
S

ved

Jesuiteſke Hiſtorie/

ved huilcke de ville ſlet oc aldeles affbrei. de
oc ødelegge Chriſti Kircke. Jeg meen at
hand oc derfor haſſuer ſaaet ſaadan et
Raſſen/ fordi hand er fød til euig Ild/ for-
medelt ſine Laſter/ Mord/ Koſſueri/ Pa-
piſtiſke Afguderij/ ja allermest for ſaadan
ſit ſkadelige oc forderffuelige Selſkabs op-
tenckeſe oc paafund.

Lojola meen ieg oc at hand heder /aff
en grum Leone, oc haard Tyran mod
Chriſti Kircke/ huilcken lige ſom den Helt-
uedis Løwe (1. Petr. 5.) med ſine Stalbrø-
dre løber om i den gantſke Verden/ ſøgen-
dis effter/ huem hand fra Chriſto kand vdr-
tycke/ oc den Papiſtiſke Antichriſt vnder-
legge/oc i ſaa maade opſluge. Huilcken om-
gang eller omſpring Jeſviterne ſelff ſige at
være deris rætte Kald oc Embede. De eff-
terdi de Romerſke Paſſuer formercke vel
huor nyttigt ſaadanne Jeſviterne arbejnde
er den Romerſke Kircke/ oc huor mange der
for medelt dem forføres/ derfor beſtickes
dem allenegne ſkønne Huſe oc Collegia
at opbygges/paa det/at diſſe Græſhopper/
ſom baade Legemens oc Siælens gode w-
nytteligen ødelegge/ icke ſkulle ſeyle eller
mangle

Jesuiteſke Hiſtorie/

mangle paa antallet. Andre meene/ at Lø-
jola ſkulle haſſue ſit Naſſn/ ſaa ſom/ Løg-
nefuld/ eller Løgnens olla (Gryde) baade
fordi hand med ſit Selskab/ koger Paſuens
Løgn oc forſuarer den: Diſligeste fordi
hand haſſuer været ſaadan en olla oc gry-
de/ vdi huilcken den Jeſuiteſke hob er koget:
Huilcken/ lige ſom de Frøe Moſes oc Jo-
hannes omtale/ den Chriſten Kircke til for-
derffuelſe/ ere vdoſte. Jeſuiterne ere oc lige
ſom Paſuens olla eller Gryder / aff huil-
cke Paſſuen opffer alle ſine Raad oc An-
ſlag/ ſaa ſom mange Riger/ oc allermest
Francrige/ Øſterrige/ Beſern/ Belgium/
Augſburg/ etc. ynckeligen beklage.

Diſſe/ at ieg korteligen alt i en Sum
beſlutte vil/ ere Lydslands Forredere/ huil-
cke/ eſſter deris egne antegnelfes lydeſe/ al-
le Lydske Forſters raad/ oc Theologo-
rum Anſlag oc Gierninger/ den Rømerſke
Paſſue forkynde lade. Diſſe ere anfanger
oc begynder til det ny Calendarium, til
adſkillige Mord oc Practicker/ ved huilcke
Chriſti Kircke lider den ſtore ſkade oc aff-
breck. De ere all ondſkabs haſſ/ oc ſaadan-
ne Practikeſke ſammenbundne hoſſder/ ſom

D ij

dog

Jesviteske Historie/

dog aff nogle Jøfrelige Personer/dem selff
til deris egen forderff oc skade/ hantcheffues
oc forfremmes.

Saa effterdi at Ignatius Lojola er
deris første begyndere: Da burde de heller
at kalles aff haniem Ignatianer eller Lo-
joliter, end Jesviter aff Jesu. Dog tilta-
ge de dem dette frydefuld Jesu Naamn / at
de vnder saadant et skøn kunde bedrage dis-
flere vnder Antichristens lydighed.

Huorfor en Landsknecht aff Guds til-
ladelse/skulle være denne Ordens Stiffts-
Herre/ lader Jacobus Crusius forstaa/
der hand saa sagde: Vor Ordens Fader
burde at være en Krigsmand: Thi lige som
en Krigsmand med all mact skal imod staa
sin Fiende/ oc ey opholde/ førend hand be-
holder Marken: Saa bør oss aff all mact
at anfalde alle dem som vor helligste Fader
Passuen er imod/ oc dem med Raad/ tale/
Scriffuelse/ ja end oc med Ild oc Verie al-
deles vdslette aff Jorden/ effter som vort
Opffte mod Lutheranerne vdkreffuer. Saa-
dant beuise de nocksom vdi Gierningen/
baade til Gref Anno 1582. oc til Augsburg
1583. oc 1584. Ja/ her paa arbejde de al-
termest/

Jesuiteſke Hiſtorie

Iermæſt/ at den Lutherſke eller reene Evans-
 geliske Lærdom med rode ved Ild oc Vaar-
 ben fand vdrøddes: Menendes/ den Ro-
 merſke Kircke ellers ingenlunde at fand ny-
 de nogen Fred oc Rolighed. De endog/ Jeſu-
 viterne ey endnu ere gaaen ſaa viſt paa/ at
 de ſelff bruge Vaaben oc Verie: Saa vdi
 rette de dog ved deris liſtige Raad oc Ans-
 ſlag/ at andre gribe til dem/ mod Lutheras-
 nerne. Georgius Baderus, en Jeſuiteſke
 provincialis vdi Beyren/ haſſuer ſagd:
 Til Augſburg beholder vor Orden ingen
 fred/ vden wi ſaa ved Offrigheden for-
 handle det/ at Evangelica prædicabi-
 lia fand aldeles oprykket/ ſagde end frem-
 deles: Formedelt vore Raad/er de Evans-
 geliske Prædicanter aff Wien vdfaget/ der-
 for lere nu vores der igien med fred/oc ny-
 de alting effter deris vilie. Den ſamme ly-
 cke ſkulle wi her nyde/ der ſom Offrigheden
 ville icke vdfage Lutheranerne: her høre wi
 huad diſſe Lojoliter høieſte ſlid er: Dog
 ligeuel hantheffues oc forſuares de her i
 Tyſkland hoſt off.

Saa maa det være ſagt om Jeſuiters-
 nes første ophaff oc begyndelſe/ ſom er aff
W iij
Igna-

Jesviteſke Hiſtorie/

Ignatio Lojola, en Gudsforſgaaen
Landsknecht/ en Vgudelig Preſt/ den Ro-
merſke Paſſues tro Tienere / huilcken vdi
ſin løgnactigheds Gryde/ haſſuer toget oc
tilred Jeſviterne / oc ſaa ſom nogle Heſte-
fluer/ Hundefluer/ Græſhopper/ Vlden
borger/ Vidinger/ KolDrme/KornDrme
vdfende offuer den ganſke Chriſtenhed.

Det andet Capittel:

Om Jeſviternes Raſſne:

Senne Lojola, fornam vel andre
Munkcordner at vere foractet/for-
vdi deres Raſſne vaare icke aff Gud/
men aff dem ſom førſt haſſde dem indſti-
cket/ Saa ſom Franciſcani, Domini-
cani &c. Huorfor hand lod ſin Orden
kalles aff Jeſu Jeſviter/ ſigendis ſig her
til at bleffuet foraaſaget aff den Drøm
eller Siun hand ſaac paa den Romer reys
ſe: Huor at Jeſus ſkulle obenbaret ſig for
hannem med ſin Moder/oc beſalet at hand
ſkulle indſticke denne Orden / oc kalde den
Compagnia di Gieſu, Det er / Jeſu
Compani eller Geſſkab. Huilcket da at
Paſſuen Paulus III. hørde/ ſagde hand:
Viſſes

Jesuiteſke Hiſtorie/

Viſſelig er dette Guds Singer : De ſtrax
ſamtyete dem det Jeſuiteſke Naſſn.

Vdi det Geiſtlige møde ſom vaar til
Trient/ bleff de kallet/ En Gudelig indſki-
ckelſe. Til Rom kalles de meenſigen Thea-
tini. Vdi deres egen Regle tilieggde de ſig
ſaadanne Titler/ at de kalles/ Jeſu ſelſkab/
Jeſu Tienere/ det lofflig Jeſuiteſke Sel-
ſkab/ den hederlig Jeſuiteſke forſambling.
Vdi India oc Calabria, kalles de Jeſu
Apoſtler : Vdi Italien Jeſu Brødre oc de
reſormerede Præſter. Thi med ſaadanne
Titler/ ſaa ſom med den Babylonſke ornat
oc ſmycke/ bepryde de dem/ at Folck ſkulle
diſ bedre tro dem/ Dog at de vdi liſſ oc leſſ-
net ere Phariſæerne ſaa aldeles lige ſom et
Eg land være et andet/ vdi all Phariſaiſke
Hyckleri/ Dyntieniſte/ Underfundighed/
Galkſhed/ oc dog vduortis til ſiune ſaare hel-
lige/ De derfor heller motte kalles Tyſt-
lands Forredere/ Paſſuens Landſøbere/ oc
Bøddelsuenne/ Sandens ſidſte dreck (med
ære ſage) Aff de barfode Munkke til Engelſ-
ſtad/ kalles de andre Munkers Scorpio-
ner oc Supber.

Summa : Deris Gierninger vidne/

B iij

at

Jesviteske Historie/

at de vel maa kalles Rubeniter, som besmitte Guds Seng/ det er Guds Ord.

Pharaoniter, som vdgænge Trøe/ Sluer oc Græshopper.

Selffgode oc kiffactige/ der ingen kande lide/ der vil alle steds hæffue deris Fingre i saadet.

Ostentatores, som berømme sig selff.

Pythagorei oc Stoici, som all natsurlig Kierlighed forbyde.

Wædelige/ som elske alle Gudsfor-gaene.

Uregierige/ den Christen Kirckes besmittelse/ Verdens sidste skidne Verme/ alle Lasters Verckty/ falske Propheter/ glubendes Bliffue/ Tyffue oc Mordere/ ja Dieffelsens egne Stalbrødre/ som deris leffnet/ lærdom oc seder nocksom vidner. Gud naadelig affuend dem fra vore Lande/ oc icke straff off med disse Kettere/ for vores tryghed.

Saa forundrer ieg mig storligen/ at Christne Forældre ere saa forblindet oc vaanvittige/ at de nogen tid ville betro dette Selkfab deris Børn at informere oc oplære. Vel kand de vdficke Dynen paa den gemeine

Jesuiteske Historie/

gemeine Mand formedest deris søde Brd/
ndmyge opsiun/ smigrendes Faeter/ oc skis-
ckelige proportionerede gang: Men kiende
de dem i deris Hud/ saa vel som ieg forme-
delst min egen store skade haffuer lærde at
kiende dennem/ da skulle de vel heller spøtte
ad dem/end betro dem deris Børn at infor-
mere.

Det tredie Capittel:

Om Jesuiternes adskillige Embeder
eller Befalninger oc tilvæxt:

Endog det Jesuiteske parthi regeres
effter Lojolaæ Lowe/ saa haffuer li-
geuel disse spøgelses mellem dem selfs-
ue indbyrdes atskillige officia oc bestillin-
ger. Voi Italien ere nogle Clostere/ vdi
huilcke ingen indtages/ vden Herrefolck/
Lærde/ eller andre fornemme Personer:
Men Lojola, Christi Kirckes Forredere/
hand tager alle an/ lad sig være Eddel eller
weddel/ Lærde eller wlærde/ Unge eller
Gamle/ giør fordi ingen forskiel paa folck/
Spanier/ Frankoser/ Italianer/ Tydske/
Tyrcker/ Ryser/ Araber/ Indianer/ alle er
ham lige kiere, Thi de angiffue/ at dem er
B v befal

Jesuiteſke Hiſtorie/

befaleet all Verden at ofuerrenſe/Paffuens
 Rige at forfordre/ forfremme oc fornøye/ de
 Ketterske Lutheraner til forderfuelse oc gdes
 leggelse. Paffue Gregorius XIII. ſagde
 ſig vel at haſſue mange tusinde Klercke oc
 lærde Mend / Men ingen ſom kunde naa
 Jeſviterne op/ det Paſſuelige ſæde at styr
 cke oc forſuare/ huor for hand oc igien/ dem
 til forfremmeſe/ mod all Raadets decret
 oc beſlutning/ haſuer offuergiffuen dennem
 en heel gantſke Inſel: Huor de haſſue ned
 brut huſene/ forſaget fattige Encker/ (huil
 cket oc er ſceet til Augſburg oc Ingelſtad)
 oc der igen opbyggt et Collegium, huilcket
 vdi ſin herlighed oc bekofning ſaſt offuer
 gaar mange Kongers Slotte oc Feſte / til
 hues bygning forbemelte Paſſue/ haſſuer
 giffuen 25. Tønner Guld/om ellers ſande
 er/ huad de ſelff beretter haſſue/ at der vdi
 aarligen opholdes ſkulle 500. Jeſviter/aff
 alle Nationer / dem mod de Lutheraner at
 bruge. Sammeledes haſſuer oc Claudius
 Aquaviva, ſom aff en fornemme Polite
 ſke Førſte/vaar bleffuen en Jeſuiteſke Ge
 neral, befalet ſine Provincialibus oc
 Rectoribus, at de ſkulle beſlitte ſig paa at
 op/

Jesuiteſke Hiſtorie/

optage mange velnemmede unge Karle oc
til Rom at forſende/ der til S. Andres in
monte di cavallo i den Jeſuiteſke Lærs
dom at opdrages / oc ſiden at bruges mod
den Religion vdi Indſtland.

De gamle Jeſuiter vdi de fornemmes
ſte Scholer oc Academier, giøre deris
højeste ſtud / at de formedeſt ſtore forløſte
kunde vngdommen til ſig drage / beſynderlig
dem ſom ere Ingenioſi oc velnemmede/ der
i fremtiden deris Orden tienlig være kun
de: Huilken konſt at bedrage vngdommen
med/ de kalle/ at fiſke eſſter dem. Thi i dee
de forgefs lære vdi Scholer oc Academi
er, findes der mange fattige Forældre/huils
ke formedeſt den ringe fortienſte de her
aff haſſue kunde / offuerantuarde Jeſuiter
ne deris Børn at informere: Huilke/naar
de bliſſue vel lærde/ ſtrax formedeſt Jeſu
ternes ſmigger oc ſøde Ord bedrages de til
deris ſocietet oc Selskab at indtrede/ ſaa
at naar Forældrene meene deris Børn at
ſkulle hieſtkomme/ ſmucke ſtickelige oc lær
de Perſoner / oc bliſſue deris Alderdoms
ſtøeſtaffue/ da ere de aff Jeſuiterne ſlet for
raad/ foracte aldelis Forældrene/ giſſue ſig
vnder

Jesuiteſke Hiſtorie/

vnder Paſſuens Lydighed / oc i ſaa maade
 fiende oc ſuerge ſig at bliſſue Chriſti Kir-
 ckes Hoffuedſiender. Saadanne unge dren-
 ge opbrage de vdi deris vngdoms Aar/ no-
 get krefelig/ oc vdi alt ſmigre for dennem/
 at de deris Hierter aldelis fra Forældrene
 bedrage kunde/ i alle maade ſom en Gule-
 fenger/ der huidſker liſſlig oc ſødelig/ der
 med de ſmaa Gule at locke oc beſnere. De
 denne maade at locke Børn med/ kalle de
 Prøffueiſe/ tiden/ ſom de i ſaa maade tillo-
 ckes vdi/ kalle de præffuellsens Aar.

Naar nu præffuellsens Aar er ad en-
 de/ oc de haſſue giort deris Epſtler / ſtrax
 ſettes de i ſtampen/ Det er/ ſtrax maa de
 vndergaa deris Penitentes Regle/ Saa
 at de aldeles bliſſue deris Rectoris Træl.
 Thi Reglene tilholde huer nykommen Jeſ-
 vit/ at hand vdi Lydighed ſkal være fuld-
 kommen / oc aldelis være ſom en Klæp i
 den Gamles Haand/ ſom en Blind/ en
 Knub/ ſom vox mellem dennes Fingre der
 noget vil beſegle ; Saa / at derſom hand i
 alle maade lyder ſin Rectori, da er det li-
 ge ſaa got ſom hand lydte Chriſto ſelff.
 Thi ſaa lyder deris 32. Regel ; Quo ſom
 ind

Jesuiteſke Hiſtorie/

Indreder vor Orden/ Hand ſkal anſee ſin
 Øffuerſte vdi ſtedet for vor HERRE JE-
 ſu CHRiſto/ oc aff ſin gantſke Siæl el-
 ſke/ ære oc lyde hannem / med all redbon-
 hed oc ydmighed/ vdi alt det hand paa by-
 der/ vden all vndſkyldning eller modſigel-
 ſe/ wanſeendes/ at hans beſalning er imod
 all ſkiel oc fornufft/ eller oc vaanſkeligt/ ja/
 hand ſkal fuldkommeligen opſige / forſage
 oc beneecte ſin egen Vilie oc Meening / oc
 den aldeles ſtille vdi alting effter ſin Su-
 perior oc Øffuerſte.

Huo ſom nogen Forſtand haſſuer æt-
 te ſig grandgiſſuelig denne Regel: Huo
 vdi mand klarlig ſeer Jeſuiternes Er-
 gierighed/ at de aldeles kand vdflette den
 HERRES JESU Naſſen/ oc
 dem ſelff i ſtedet at indſette. Men dette er
 nock/ Wi ville nu indgaa vdi Jeſuiternes
 Enkammer/ oc vdi Syſtemijs ſee deris
 Huſholding.

I. Om Jeſuiternes Generali.

Dette Lojoliter, icke Jeſu Chriſti/
 men Diefflenes ſtalbrødre/ for alt
 at hafue de et hofuet oc øffuerſte/ huius
 æren

Jesuiteſke Hiſtorie/

Den de kalde Generalē, effter den vijs ſom
vdi Paſuedommet brugeligt er: huilket her
aff førſt er kommen. Bonifacius III. for
huereffuede aff Keyſer Phoca, at hand
motte kaldes oc være en General oc pff
uerſte Biſcop offuer alle Biſper. Huilket
Naſſn alle hans Effterkommere ſaa ſom
Antichriſtens forløbere / eller oc Antichri
ſten ſelff/ ſiden med vold/ tyrannj/ wret/ oc
vnderfundighed beholdte. Vdi lige maade/
haſſuer oc denne forløbne Landsknecht oc
forferdelige Morder Lojola, ſig forbes
holdt/ ſine effterkommendes Jeſuiteſke Re
gentere til ære / dette Naſſn Generalis:
Der med ul kiende giſſuendis/ huorledis
hand haſſuer ſtaaet effter ſin Fjermefaders
Paſſuens (ja Sathans) Titel oc Wre
naſſn.

Naar nu ſaadan en Generalis blane
dennem bliſſuer tilforordnet/ ſaa ſkal hand
ſiden ſin gandske Liſſs tid ſamme beſalning
beholde/ lige ſom oc en Paſſue/ ſaa lenge
hand leſſuer/ regiere ſkulle. Derfor/ ſaa er
denne Generalis for Jeſuiterne/ lige det
ſamme/ ſom Paſſuen for den Romerſke kir
cke/ oc ſidder altid i Raad med Paſſuen/ at
vdi

Jesuiteſke Hiſtorie/

vdi de Sager ſom gielder paa Lutheraners
 ne at forderffue / intet vden denne Gene-
 rals Raad beſluttet. Ja hand er lige ſom
 Paſſuens Siæl / vden huilcken hand intet
 vdbrette kunde. Oc den ſom nu Anno 1587.
 er deres Generalis kalles Claudius A-
 quaviva, ſom tilforn vaar en Førſte / oc
 Paſſuens Camererer/der oc haſſuer giſſuee
 mig min Paß (ſiger Haſenmüller) huil-
 cken D. Lucas Oſiander paa Førſtens
 hoff til Wittenberg/hoff ſig beholdte. Den-
 ne Claudius haſſuer offuerantvordet ſin
 Søn alt ſit Godz / oc nogle Aar forleden/
 indgaff ſig i den Jeſuiteſke Orden/ oc ſom
 ieg haſſuer hørde/ gaff med ſig der ind/ off-
 uer de 50. tuſende Ducater.

Jeſviterne ere oc ſaa ſnedige/ at de icke
 vduelge dem nogen ringe Perſon til Ge-
 neral, men Førſter oc ſtore Herrer/ at de
 i ſaa maade kunde inddrage de Mægtige i
 Verden i deris Selſkab/ blant huilcke dog
 ſaa ere vdualde. Huor aff mand klarlig
 ſeer/ at endog de indgaar all armodis løffte/
 oc foracte all verdſlig ære : Saa er der dog
 ingen mere anten Penggiertig eller æregier-
 tig end de/ ja traar effter det Paſſuelige
 Gæde.

Jesviteske Historie

Sæde. Men det bør alle saa dette Lucifers
Selskab vnder ydmyngheds skien at tracté
effter de kunde ophøyes.

Denne Generals Embede er / at re-
giere det Jesviteske Selskab effter Lojolæ
Regle. Hand haffuer oc fri mact til at giør
re ny Love / oc effter leyligheden forandre
de Gamle : Lige som oc Passuen maa frij
foruende Guds Ord / som hand haffuer v-
di sit Helligste (Himmelske skulde ieg sage)
Hiertens Skrin indeluct. Huad somhelst
denne Generalis forordner / det tager Jes-
viterne ved / lige som Gud aff Himmelen
selff haffde talet det til dennem.

Alle huad som Jesviterne bestille den
gantse vide Verden offuer / det scriffue de
denne General til en gang huer Maaned /
oc hand siden lader Passuen det forstaa /
besynderlig om det gielder mod de Luthera-
ner eller Hugener. In Summa / Huad
Beelzebub er for Diefflene / oc Lucifer for
de forðømde Aander / Det samme er denne
Generalis for Jesviterne / huilcke viist er
Diefflenes Staalbrødre. Hand vdtrecker
Apoc. det / at alle Konger paa Jorden / skal driif-
17. ue hoor med den store Hore / paa det de skul-
le

Jesuiteſke Hiſtorie

le bliffue druckne aff hendis Horerics Vin/
 hues Naſſne der icke ere ſcreffne i Liſſens
 Bog aff begyndelſen. Men paa det at Ba/
 bylon/ ſom er det ſtore røde Diur/ fuld aff
 beſpottelſens Naſſne/ en ſkal lide nogen ſka/
 de/ da beſlittede diſſe ſig høhligen/ at ingen aff
 deris/ dennem fraſalde ſkulle. Her fra ſens/
 de de nu Bud igen til alle Konger paa jor/
 den/ ved deris Legater omløbe/ oc lade intet
 bliffue wforſøgt/ indtil ſaa lenge de kunde
 forſkaffe dem ſkønne Collegia, Konge/
 lige inkomſt/ oc alting i offuerflodighed.
 Ja hues Paſſuen icke nu haſſde dette Par/
 thi/ da ſkulle icke ſaa mange holde ſig hen/
 til dette Babylon/ ſom dog nu ſiunes at væ/
 re paa felde. Men lad dem kun bruge deris
 hoeractige facter/ det ſkal dog icke altid va/
 re/ men viſſelig gribe ſaadan ende/ ſom Pe/
 trus beſlutter om Antichriſten/ ſigendis :
 Deris Dom ſkal icke lenge opffue/ oc deris
 Gordpittelfe ſkal icke lenge ſoffue. Huo ſom
 icke Hoffuedkuld vil falde i denne Dom/
 hand hør Johannis Koſt vdi ſin Ebenba/
 relſes Bogs 18 cap. ſigendis : Gaar wd fra/
 mende mit Golt/ at i icke ſkulle bliffue deels/
 actige vdi hendis Synder: Paa det i ſkulle
 icke

Jesuiteſke Hiſtorie/
icke ſaa nogen aff hendis Plager. Eſſter
ſom wi noget nu om hoſuedet haſſue talet/
ſaa ville wi oc gaa hen til de andre Lemmer.

II. Om Jeſuiternes Biſiddere
oc inderſte Raad :

DEt eſſter Generalen, ere tilſkickte
fire Aſſiſtentes eller Biſiddere /
hvilcke ſom oc altid ſkal bliffue til
Rom/ at ſidde Raad oc Ret med Paſſuen
oc Generalen vdi de lønliche Jeſuiteſke ſa-
ger/ oc giøre dem biſtand med raad oc an-
ſlag/ ſaa vel ſom med ſcriſſuelſer / vdi de
ſtycker ſom den Paſſuelige Kirke er an-
langendes/ oc Lutheranerne kand komme til
affald. Lige ſom Generalen nu er Paſſ-
uen lydige/ ſaa ſkulle oc diſſe lyde Genera-
len vdi alting til punct oc price.

Diſſe Biſidderes Embede er / at lige
ſom de ere fire / ſaa ſkulle de oc vdi alle fire
hiørner i Verden forfordre oc forfremme
Paſſuens Sager. De ere lige ſom Cardis-
naler/ til hvilcke alle andre fornemme Jeſ-
viter all Verden offuer/ tilſcriffue om alle
heilighed : Hvilcke oc med det ſierde løſſe
Paſſuen ſaaledes ere tilforplietet/ at de in-
ter

Jesviteſke Hiſtorie/

zet imod hans eller Generalens vilie fore-
tage. Scriffues dem noget til fra andre/da
ſkulle de ſtrax lade Generalen vide det/
huilcken ſiden ſkal det for Paſſuen indſpø-
re/ om der nogen mact paaligger.

Saadanne Miſſiver ere gemeinlig
effter een tenor eller form ſammenscreff-
ne/ ſaa ſom mig mange at læſe er offuere
antvordet: Vdi huilcke/ de allerførſt for-
handle om Kongers oc Fyrſters ſind mod
deris Orden: Saa at huilcke deris Orden
lade ſig beſalde/ dem commendere. de
Paſſuen: Men huilcke deris orden er imod/
dem forklage de. Derneſt foregiſſue de tiens-
der om Fyrſters Raad/ Anſlag oc Giernin-
ger/ beſynderlig dem i Tndſland/ huad hel-
ler diſſe tiender nu ere løgn eller ſande/ det er
dem lige got/ de ſcriſue det dog ligeuel. De
at de ſligt kunde ſaa viſſe kundſkab om / da
omſkiffte de ofte deris habit oc klederdragt/
igennem drage alle Nationer/ oc ere ret for-
redelige Speidere. Saaledis haſſue de for-
renſet giennem Øſterige/ Swaben/ Ben-
ren: Men i Engelland ere de røbt Anno
1584. oc der bekom deris fortiente Løn/ be-
ſynderlig een / ved naſſn Elianus Cam-

Jesviteske Historie

pianus: Huilcken dog de forblindede Jesviter regne blant Guds Martyre / oc hans nem som en Gud tilbede / at hand dem forsiene skulle en fast bestandighed vdi den Papiske tro. For det tredie vdi deris Bressue / rpre de om huor mange de hassue bragt til deris Orden / oc at frasalde den reformeres Religion. For det sierde / begere de Passuens afflad oc vndsetning. Naar saadanne Bressue aff Assistenterne ere giennemlest / saa scriffue de dem tilbage igen / raade dem til bestandighed / berømme Passuens gunst mod dem / oc sende dem hele lafsulde aff Passuens Afflad / Huilcke de siden blant de Tydske for Guld oc Sølff bore segle.

Deite er oc forbemeldte Assistenters Bestilling / at tilforordne offuer Jesviterne Visitatores, Inspectores, Rectores, Regentes, Spirituales præfectus oc Inquisitores (huor om strax her effter) dog intet vden deris Generals vdsckab / vdsckelge saa dem til saadanne Besilninger / som de vide at være ret indgroet i den Papiske vildfarelse / oc Lutheranernes affsagde aabenbare Siender. Derfor hassue oc disse Assistenten med Generalen deris blifuen

Jesuiteſke Hiſtorie/

uendes ſted til Rom/ at de altid kunde for-
uente ſaadanne miſſiver oc ſendebreffue/
huilcke de ſiden kunde forvedgje/ den Ro-
merſke Kircke til fremvext/ oc den Evange-
liſke Lærdom til affbrect.

Siunes mig derfor om diſſe Bſuerſter
for Jeſviterne reitteligen at kunde ſiges :
Salig er den Mand/ ſom icke vandrer i de
Jeſvitors Generals raad/ oc en ſtaar vdi
de forblindede Aſſiſtēters vey/ oc icke ſide i
de Veſtelengſke Profeſſiers ſede. Fordi/ diſ-
ſe ſamle ſig mod Herren oc Herrens Chriſt/
lige ſom Annas/ Judas oc Caiphas mod
Chriſtum/ at de kunde afflegge Chriſti aag/
Evangelium oc den Augſburgſke ſandree-
tighed/ her paa jorden forny den Papiſteſke
afguderj/ oc fremkalde diuret af afgrunden.

III. Om Jeſviternes Profeſſis :

SEt tredie ſlags blant Jeſviterne
kalles Profelſi : Huilcke/ foruden
de tre almindelig Epſte/ vdi ſierde
maade bebinde ſig til den Romerſke Paſſue/
huilket Epſte de kalle Votū Profeſſionis,
det er/ bekiendelſens Epſte/ huor ved de ſaa
ſterck forloſue ſig til hannem at de vdi alle
Stycker vil beuiſe hannem en fuldkommen

E iij

lpdiga

Jesviteſke Hiſtorie/

lydighed. Til dette Løffte ſtedes icke alle /
men alleenſte de ſom meſt forſøgt oc forſ-
farne ere/ om huilcke intet tuil er/ at de no-
gen tid ſkulle affalde. Men før de nu maa
tilſtedes at indgaa dette Løffte/ da ſkulle de
tre dage tilſorn gaa for Døren at tigge/
reperere oc igentage deris førſte exerci-
tia, forny deris Løffter / oc vndergaa all-
den fornedrelſe ſom optendtes Land/ ſom er/
Priveter (med ære ſagt) at renſe/ Sko at
toe/ andre deris Fødder at kſſe/ Gulffue
at feſe/ ſkidne Kar at toe op/ i Røſketet at
tiene/ paa Gulffuet at ligge/ gaa barfødte/
ſkarpe Naareklæder at drage/ ſig ſelf flæ-
gellere oc hudſtryge/ gaa Pillegrimſ gang/
oc ſig alles Fødder at vnderlegge. Naar
dette er offuervunden/ ſaa foreholdes dem
at forſuere all Ketters/ oc i ſynderlighed Lu-
theri Lærdom. Item ſuere/ at de all deres
Liffs tid ſkal forfremme den Romerske Re-
ligion/ oc vndertrykke den Evangeliske Lær-
dom. Saadanne Profelsi vnderholdes til
Rom/ offuer 200. huilcke der haſſue deris
offuermaade ſegonne Collegium, oc der
rigeligen opholdes. Selff haſſue de intet/
men leſſue aff andre deres/ lige ſom Diſper
oc

Jesviteſke Hiſtorie/

oc Vandby. Alexander Farnesius (hvilke
cken da hand i Tyndſtand ville indreiſe/ ſagde:
Jeg ſkal ſaa forlige de Tyndſke oc pro-
teſtantes med den Romerſke Kircke/ at
min Heft ſkal gaa i de proteſtantes blod
op til Bugen) denne Farnesius haſſuer la-
det til Rom opbygge diſſe Jeſviter et mer-
ckeligt Tempel/ vdi hvilcket de ſkulle altid
holde Meſſe for hannem.

Diſſe haſſue ſaa meget for de andre/
at de ere ſom de andres Viſper ſom mere
actes ſkulle/ oc til alle de andre haſſue op-
ſiun. Aff diſſe vdføres Viſitatores, In-
quiſitores, Rectores, Regentes oc Spi-
rituales præfecti: Hvilcke/ ſkulle opdras-
ge andre Jeſviter dem offuergiffues. For
de Tyndſke Jeſviter ſlecke de ick en Tyndſke
Rector, men en Spanier eller Italianer/
eller/ om nogen Tyndſke der til forordnes/
da ſettes hannem en Italianer der ſkal ta-
ge vare paa hannem/ at hand ey ſkal falde
fra.

Befynderlig ſkulle diſſe Profelsi vdi
ſprede oc vdsaae den Romerſke Kirckes Aff-
gaderj offuer all Verden/ huor til de ingen
Terepennige ſkulle begiere/ men dette ſittes
E iij ligen/

Jesuiteſke Hiſtorie/

ligen/ uden all modſigelse forrette/ det de
ſkulle end ind vdi Tyrckiet/ eller oc de der
offuer ſkulle myrdes. Dernest ſkulle de ſig
gandske forloffue til deris Generali pa-
tri formedelſt als Guds oc indkomſtes opſi-
gelse/ paa det de en ſkulle ſtaa effter at bliſ-
ue Cardinaler eller Biſcoper. Ligeruils for-
di ſom Generalen henger gandske af Paſ-
uen/ ſaa henge diſſe aldeles aff Genera-
len, oc aff hannem/ ſom aff en Gud/ ſuar
begiere/ huor effter alle andre Jeſuiter ſtyr-
res oc regeres / oc i ſaa maade alle til hobe
henge lige ſom de vaare lencket til hin an-
den.

Saa er fordi deris fornemmeſte Be-
ſtilling til Rom/ at raadſla med hin anden/
oc Bøger at ſcriffue/ huorledis det Paſſues
lige ſald ſom ſkeede formedelſt Lutherum
kunde iaten oprettes/ oc der til forhiſſelpen diſ-
ſe Professer, Cardinalerne oc Biſperne/
at den Lutherſke Lærdom med Rode kunde
opryckes/ den Romerske Kircke til fred oc
roliqhed. Der ieg naar til Landeberg/ ſald
der ſaadan en tale mellem Georgium Ba-
varum oc Bonaventuram: Vort Sel-
ſkab bliſſue intet trygge til Augſburg/uden
wi

Jesuiteske Historie

Men wi først bestille/ at Doctor Myllius for-
 agt sages/ oc det Hus som vnder den Augsbu-
 rg geske confessions Nassn er opbyggt/ kun-
 de de bliffue vores til et Collegium, &c.
 Men Huor stitteligen Jesuiterne dette haffuer
 der vdrettet/ det græder nu Augsbu-
 rg nu daglig holde Hus med Krigsfolck inde i
 Byen oc Husene haff dem. O Augsbu-
 rg huor lycksalig varstu/ der som du tilbage
 gen sende disse Jesuiter hen til Italien eller
 Spanien / huor fra de ere komne/ oc dem
 stet oc aldeles fordreff oc forjaget. Ah tænk
 dig om/ saa lenge du haffuer disse inde haff
 dig/ da nyder du aldrig fred oc rolighed/
 huor om deres Ord/ Scriffuelser oc Gier-
 ninger nocksom vidne. De fromme Augs-
 burg borgecke Induoner (Gud bedret saa sandt)
 icke vden deris ubegribelige store skade/ saa
 dant vel forfare.

IV. Om Jesuiternes seruis devo-
 torijs, forloffuede Tral.

Et fjerde slags blant Jesuiterne /
 ere de/ som forknytte dem ick en til
 de tre almindelige Løffter/ at fuld-
 gipre. De disse forloffue sig til Passuen oc
 Gene-

Jesuiteſke Hiſtorie/

Generalen, effter denne effterfølgendes
form:

Almægtige evige Gud/ Jeg N. N. en
dog ieg dit Guddommelig Anfict al
belis er wuærdig / dog forladendes mig
til din fromhed oc wendelige Naade/ op
uact aff ſtor lyſt til at tiene dig/ Loſſuer
nu oc tilſiger din Guddommelig Majeſtet/
vdi den allerhelligſte Jomfru Maria/ oc
det himmeliſke Huſes nærmærelſe/ en var
actig Armød/ Kyſthed oc Lydighed at
holde her vdi dette Jeſu Brøderſkab/ Oc
loſſuer ieg med ſaadanne Vilkor/ denne
ſocietet at indgaa ville/ at ieg her vdi
all min liſſs tid vil fremdrage/ oc alting
effter ſamme ſocietetes ſtatuter forret
te. Derfor beder ieg ydmygligen aff din
wbegribelige godhed oc naade/ formædelſt
Jeſu Chriſti Blod/ at du dette Zeleſe
fer for en ſød luct vil verdes til at anam
me/ oc lige ſom du haſſuer giſſuen Naade
de til at inderlig begiere oc offre dette/
Saa giſſ ocsaa ydermere naade/ til det
ſamme ſuldkommeligen at effterkomme.
Dette er den Eed med huilcken Jeſuiterne
ſig/ icke Gud (ſom de meene) men Selſka
bet til Eſedom hengiffue. Naar

Jesviteſſke Hiſtorie/

Naar Studenter hoſt dem nu haſſue
 ſluſuldend deris tuende forſøgels ſaar / ſaa
 ſammaa de til diſſe Løſſie tilſtedes : Men de w
 ſtaerde/ naar ei halt eller heelt ſaar er forl
 moen. Jeg med Luthero meener ſaadane Løſſ
 a wic at være mod Gud / mod Sandhed oc
 wæſerlighed/ mod Guds Ord oc de helli
 nige ti Gud/ mod den Chriſtelige tro/wmues
 glige for denne forkrenckelige Natur at hol
 t/ wic/ ſa fremmed fra alle Chriſten oc Mens
 ſkeffelig kierlighed. Huorledes oc Jeſviter
 g me holde diſſe Løſſier/ det ſkal deres egen
 amuittighed ſige dennem/oc ieg med deres
 angne Regie land beuiſe/ De huad ieg en
 maand/ det ſkal den ſtore HERRES Dag
 la hiel obenbare.

Diſſe forbemelte ſervi devotorij ere
 alreorpliet at holde oc Suerge paa diſſe eff
 dherſølgendes Artickel/ ſom oc mig aff Chri
 ſtophoro Zieglero er offuerantuoedet.

I. I. Jeg N. N. troer alt det ſom det hel
 lige Trienteſſke Conciliū troer oc anam
 mer/endog det er icke alt der vdi bleffuet be
 muuet : Thi det kommer offuer eet med de
 naa wangeliffe oc Apoſtoliffe Scriſſter / ſaa
 am/ Exempelwiſs/ ſkierſild at være/ etc.

II. Saa

Jesuiteſke Hiſtorie

II. Saadanne Evangeliske oc Apoſto-
liſke Scriſfter/ ſamt andre ſom i forbemels
te concilio paabydes tror ieg/ alligeuel de
intet findes vdi Bibelen/ oc det for den Ca-
tholiſke Kirckes authoritet oc myndighed /
ſom tager an/ oc holder ved ſamme Lær-
dom/ huad heller den i Bogſtaffen er for-
fattet/ eller ey.

III. Jeg tror alle dem at være Lemmer
i den Catholiſke oc almindelige Chriſten-
Kircke/ ſom kiende den Romerſke Paſſue-
at være S. Peders Succellor, eller ſide
hans ſted/ oc at hand er vor HERRIS
Chriſti Statholder.

IV. Denne Kircke at være den almin-
delige Chriſten Kircke/ oc hendis Tro
være den retteſte oc ſandferdigſte tror ieg ::
fordi at alle Forfædres angiffuende oc tra-
ditiones haſſue oc troet det ſamme.

V. Forbemelte Fædres traditiones
oc angiffuende troer ieg/ fordi de lære
ſamme ſom Apoſtlene haſue lærde/ ſaa ſom
ſuccellio doctri- nockſom beuiſer.

VI. Men aarſagen huorfor ieg tror
hellige Apoſtle/ er/ at de aff vor
Jesuſ

Jesuiteſke Hiſtorie/

af Jeſu Chriſto ere vdfende at lære alle folck/
moſom hans egne Ord tilkende giſſue.

VII. Vor HERRE Chriſto tror ieg/
haaſaaede i andet/ oc i dette at hand haſſuer be-
ſtiuuiſt ſig Gud at være / fordi Gud vdfende
mi Hannem ſoin et Liis at opluſe Hedninger.

VIII. At Chriſtus aff Gud er vdfend/
rorror ieg/ fordi at alt det Propheterne om
Chriſtia haſſue ſpaaet/ ſtemme paa han-
nem.

IX. Forbemelte Propheter tror ieg/
fordi Gud haſſuer talet med dennem. Thi
erhuues de en aff Gud ſynderligen haſſde væ-
re opluſt / da kunde icke alting ſaa lige
gaaen effter deris Spaaedom. Blant ſam-
me Spaaedom er oc denne / at Hedninge
ſiuffulle tro paa Chriſtum.

X. At Propheterne haſſue ſpaaet det
moſom vnder deres Naſſue læſes om Chriſto/
d det tror ieg/ fordi at icke alene den gands
Chriſtenhed/ men end oc Ketterne ſelf/
Mahometiſter oc Jøder ſom ere Chriſtens
modoms Fiender bekiende at Hedningers oc
Sabbillers ſpaaedomme med Propheternes
moſomme offuer et.

XI. Dette tror ieg alt/ meget hellar aff
fort

Jesvireste Historie/

forbemelte Aarsager/ end formedelt Mar^{ts} i
tyrs pine (thi Dieffen haffuer oc sine mar^{ts} i
tyr) eller Mirackeler (thi Antichristen gibe
oc Mirackeler) eller oc nogen anden huad
sombelst Aarsag.

XII. Saa endes fordi alle Aarsager/ v
huor for wi det eller det tror/ paa Prophe^{ty} v
ternes Spaadomme. Thi her stemmer det i
ny Testament ret offuer et med det gamle/ v
At Petrus haffuer ret sagt: Wi haffue et i
fast Propheteligt Ord.

XIII. Jeg bekiender VII. Sacramen^{ter} m
ter aff Christo i den ny Loff at være indsk
ctet/ til Menneffens salighed / alligeuel at de
de icke alle er en huer fornøden/ som er I. I
Daaben/ II. Nadveren / III. Jørmelse /
IV. Pænitenze/ V. Den sidste smørelse/ v
VI. Ordnen oc VII. Ecteskab. Sambt idm
alle deris Ceremonier at æres oc dyrkes.

XIV. Jeg bekiender at der offres til
Gud vdi Messen et sande egentlige Offer
for de Leffuendes oc døde/ ja det Offer som mo
flyr oss naade hos Gud.

XV. Jeg bekiender at Jesu Christi
sande Legem oc Blod/ samt hans Siel oc
Guddom er visseligen tilstede i Alterens an

Sacra

27 Jesu Christo
Jesuiteſke Hiſtorie

Sacramente / oc det i ſin omuende eſſens
oc verelſe Realiter, ſubſtantialiter &
transſubſtantialiter.

XVI. Jeg bekiender/ at det hele Brød
i i Sacramentet foruendes oc forandres til
Legemet/ oc all den hele Viſn til Blod :
hvilken forandring oc omuending den Ca-
tholiske Kircke kaller Transſubſtancia-
tionem.

XVII. Jeg bekiender/ at den hele Chri-
ſtus anammes i den ene ſpecie, eller i den
ene part aff Sacramentet : Oc Leeg ſolck
at ſkal giſſues yden den ene Part.

XVIII. Jeg bekiender / at de Hellige
moſſom nu regere med Chriſto/ offre deris bøn-
ner til Gud for off hielp oc vnder tiden
hvilke off/ Ja/ at de vide hvad her hoſt off
handles oc bedriſſues/ oc hielper de Siæle
moſſom ere i ſterfild/ regiere dem/ oc opluſe
mod dem.

XIX. Jeg bekiender/ at mand ſkal til-
bede de Hellige ſom nu regiere med Chri-
ſto. En daarlæg belendelſe

XX. Jeg bekiender/ at mand ſkal ære
de Helligens Deene oc andre deris Leſninger.

XXI. Jeg bekiender/ at Chriſti/ hans
Mo-

Jesuiteſke Hiſtorie/

Moders oc andre Helligens Billeder bps ude
oc tilbørligen at cæres.

XXII. Jeg bekender/ at Chriſtus haſe
uer giſſuet Affladen (Indulgentiis) ſin ni
krafft oc mact/ orhøndis brug i Chriſti tid di
allermæſt at haſſue tient til ſalighed. Huor you
vdaff/ ſaa ſom aff Kirckens Aandelige lig vil
gendefæ/ land vdgiffues Afflad/ oc det aff Ho
Chriſti oc alle Helgens Sierningers offe Ho
uerſlodighed / huilcke de ſelff ick behøffuet mu
haſſue.

XXIII. Jeg bekiender at Skiersild er ad
til de de Siæle ſom der vdi ere/ at hielpes ad
aff de Helligens ſuffragiis.

XXIV. Alt oc huert ſerdeles ſom om mo
den oprindelig Synd oc Keiſerdighed vdi de
det Tridenteſke Synodo er defineret beſvæd
ſlutet oc forklaret/ det antager ieg oc for ſuffragi
de anammer.

Diſſe Regle giſſue nockſom tilkiende/ vdi
huordan de Jeſuiteſke Profeſſors Lærdom mo
er/ oc huad Epſte de giøre. Huareſſindige apid
refutation oc igiendriffuelse/ den Naſſne inſi
kundige Chriſti tienere oc merckelige The
ologus Martinus Chemnitius, ſom mo
mange dgm

Jesuiteske Historie/

om mange Aar til Brunswig vaar Superin-
tendent, haffuer screffuet vdi sin Bog/
mossom kalles Examen Tridentini Con-
cilij.

Nen/ om enten nogen aff disse Pro-
fessorer vil noget høre op/ oc være Docto-
res eller Magistri: Eller oc nogen vil sals-
ke vde fra Lutheraner oc dem til/ de skulle paa
sin suere/ effter denne efftersølgendes form:

Jeg N. vrnggeligen tilstedes oc anam-
mer den Apostoliske oc Romerske Kirckes
Traditiones oc vedtagne Lærdom/ sambe-
nde andre observationes oc Statuter, dissi-
plines den hellige Scrifte vdi den meening
som den hellige Moder den Romerske Kir-
cke forstaa den: Hvilken Kircke hør oc bør
at dømme om Scriftens rette Forstand/ oc
hvilke skal eller vil ieg nogen tid/ aandelig an-
komme eller forstaa oc forklare Scriften/
end effter Gædrenes ensindige endrettighed.
Jeg bekiender oc rettelingen den ihu Iohannes
IIII. Sacramenter/ aff vor Herre Jesu
Christo indseet/ at være forhøden til sa-
dhed/ dog icke alle til en huer: Hvilke ere/
Daaben/ Bønmæsse/ Ordnen/ Pœnitentse/
Madveren/ Ecteskab/ oc den sidste Smækel-
se/

Jesuiteſke Hiſtorie

ſe/ oc dem at giſue naade: De aff diſſe Daag: en
ben/ Jermelſe oc Ordnen icke vden Kircke: v
roff at kunde reitereris oc anden gong gi
ſkee. Jeg diſſigefte anammer oc tilſieder als
le de Ceremonier oc Kirckefick/ ſom bru
ges vdi forbemelte Sacramenters vddelſe
ſe/ ſaa ſom de aff den Catholiſke Kircke ere
approberet oc ſamtyet. Jeg anammer al
oc huert ſerdelis/ ſom vdi det Triendte
Concilio oc møde/ om den oprindelige
Synd oc retferdiggiſrelſe er forklaret. Jeg
bekender/ at der offres vdi Meſſen et ſandt/
egentligt oc forligelſes Offer for de Leſuens
des oc de Døde: Item/ bekiender ieg/ vdi
Nadverens Sacramente/ vor Herres Jeſu
ſu Chriſti Legome oc blod/ ſambt hans
oc Guddom at være tilſiede realiter &
Subſtantialiter, oc der Brødet i ſin
ſentz oc værelſe at omuendes til Chriſti
Legome/ oc Vinen til Chriſti Blod/ hui
cken omuendelſe den Catholiſke Kircke kalder
ler Transubſtantiationem. Jeg be
kiender oc/ at den hele Chriſtus anammes
vnder den ene ſpecie, oc med det ſandte
Sacramente at tages oc anammes. Jeg be
kiender oc ſtabeligen/ at Skærsild er til

Jesuiteſke Hiſtorie/

de Siæle ſom der vdi ere/ at leſſes formes
 delſt de tro deris behielpning oc ſuffragi-
 is. Jeg bekiender/ at mand ſkal tilbede de
 affdøde Helgen ſom med Chriſto nu regner
 re/huilcke der oc for off offre Gud deris bøn-
 ner/ oc deris Liſſninger at æres. Guldkom-
 melig ſamtycker ieg oc her vdi / at Chriſti/
 hans Moders / oc andre Helligens Bille-
 der at ſkulle beholdes/ oc dem deris tilbørli-
 ge ære at beuiſes. Item/ Afflads krafted aff
 Chriſto at være vdi Kircken efterlade/ oc
 hendis brug allermest at tiene de Chriſtne
 til Salighed. Jeg bekiender oc den Romer-
 ſke Kircke ſom er den Catholiſke oc Aposto-
 liſke Kircke/ at være en Moder oc Meſters
 inde til alle andre Kircker/ Oc her hoſt ſuer
 ieg den Romerſke Paſſue/ ſom er S. Pe-
 ters oc Apoſtlenes Succellor oc Efter-
 kommere/ oc Jeſu Chriſti Statholder/ all-
 ſand lydactighed. Jeg anammer alle andre
 Regle ſom ſamtyct ere vdi de almindelige
 møder/ oc beſynderlig vdi det Tridentiſke
 Synodo, oc der paa ingenlunde i nogen
 maade tuiler. Item/ alt hucs der er imod/ oc
 aff den Romerſke Kircke vnderdømt / hens-
 kæt oc bandſet / det ſamme vnderdømmer

Jesviteske Historie/

de ieg/ henkaster oc bandsetter. Jeg suer oc
her paa/ at saa vijt mig mueligt er/ da all
min sid at anuende/ at den Catholeske tro/
vden huilcken ingen land bliffue salig/huil
cken ieg nu i sandhed bekiender/ hoff mig at
skal bliffue wraggelig/fra mig læres oc pre
dickes med Guds hielp / indtil mit yderste
aandfang. Alt dette tilsiger/ loffuer oc suer
ieg N. Saa sand hielp mig Gud oc disse
Guds hellige Evangelia.

Derfor saa skal nu ingen tilstedes at
giøre noget skaard vdi dette vort fororda
nings/ Forbuds/ Affbrods/ Villies/ Sta
tuters, Decretes oc mandates Breff/
eller oc ved nogen daarlig fordristelse/ der
imod at giøre. Men om nogen vil vnder
staa sig at giøre her imod/ den skal vide sig
at indfalde vdi den Allmechtige Guds oc
hans hellige Apostlers Petri oc Pauli vres
de. Giffuet til Rom til S. Peder/ Aar eff
ter HErrens fødsel 1564. den 12. Novem
bris/ vdi vor Passuedoms femte Aar.

Fæ. Cardinalis Cæsius.

Cæ. Glorierius.

H. Cumin.

Quad Gau

Jesuiteſke Hiſtorie/

Hvad denne wgudelige Eed (ſom indholder den Papifteſke Religions Hoffueds Articke) paa huilcken alle Profefſores, Candidati, Magiſtri, Doctores vdi alle Papifteſke Academier, ſkulle ſuere/ haſſuer med at ſøre/ ſand mand ſee vdi D. Herbrandi diſputas/ huets Titel er: De noua Religione ſeu fide.

Naar nu diſſe tre Eoffters Profefſer, haſue dem i ſaa maade til den Romerſke kircke forloſuet oc henofret/ ſiden deles oc ſkiffes de aff den Jeſuiteſke General, huer efter ſin vilkor/ ſaa at ſomme bliſſue Rectores, ſomme Preſter oc Patres, andre Confellarij, nogle præfecti Spirituales, Item Præceptores, Coadjutores Spirituales, Coadjutores temporales, Formati oc Formandi adiutores, Scholaſtici oc Fratres Ignorantiæ. Det ſidſte ſlags ere Novitiij, Det er/ De ſom nys til dem ere ankomne/ om huilcke ieg nu vil tale hvad deris beſtilling er/ oc ſi den fremdelis om de andre.

V. Om de Nykomne:

N Nykomne Jeſuiter/ hvad heller de ere Jorſter/ Graeffuer/ Edle/ Doctores,

Jesuiteſke Hiſtorie/

Atores, Magiltri, Studenter eller W
 lærde/ da er det deris Beſtilling at ſpør de
 indgaa denne Orden/ da ſkulle de offuer-
 giſſue oc forlade Verden (ſom de kalle dee)
 forneete ſig ſelff/ offuergiffue deris Godz
 oc Biering/ ſly deris Forældre oc haſſue til
 dem ſaadan affly ſom til det ſkarn de træ-
 de paa/ ſige deris Venner den ſidſte gode
 nat/ Summa/ de ſkal haſſue en Affly
 til alt det ſom kiere er i verden/ Det natur-
 lig Hiertelag oc Kiærlighed til Forældrene/
 ſkal de omuende i en Aandelig/ det er/ til de
 Jeſuiteſke Bædre at elſke/ forglemme alle
 deris/ ja dem ſelff med/ lige ſom de nu vaa-
 re allerede/ døde/ blinde/ ſtocke. De ſkulle
 intet effterlade Legemet/ ale huad imod ſin-
 det oc fornufften er/ det ſkulle de begiere :
 Disciplin, (det er/ effter Jeſuiterneſ vils
 at tale/ med fri vilie at plage oc ſla ſig ſelff
 med Sugber/ Gerler) at lade vdiage oc for-
 driſſue Kiøpſens omgengelfe/ Belluſten/
 ſaa ſom en ſkammelig beſmittelfe at vnder-
 trycke/ oc vdi alting at ſøge effter mand
 kand døde oc tuinge ſig ſelff/ oc dei effter de
 nykomneſ Regle / oc deris Magiſters vil-
 lie.

Denne

Jesuiteſke Hiſtorie/

Denne Magiſter/ plejer at vexere oc
 niutuinge diſſe Nykomne/ vdi alt det ſom hand
 erued de kunde ſpeges med/ lige ſom hand
 ſig haffde nogle affſindige oc galne Menneſke
 i maat tiene/ indtil ſaa længe de ere i dem ſelff
 inſagandſke døde/ oc leffue ick i dem ſelff/ men i
 de Paſſuen oc Generalen : Huilket de kal
 alle/ at leffue i Gud/ indplantes i Chriſto/ oc
 i Chriſti Død at døbes oc begraffues. Al
 gudsdrig maa de haffue den mindſte tancke om
 indderis Forældre/ De om den dem paakom
 mme/ da ſkulle de ſtrax ſlaa den aff/ men vdi
 andhuer Jeſuiteſke Patre eller Fratre, der
 ſkulle de ſoge Chriſti Billeder/ oc kende dem
 for Forældre. Item/ ſkulle diſſe Nykomne
 forſormaa/ foracte/ aldelis for intet holde rig
 dom/ ære/ oc alt huad meenlig ſiges oc ac
 tes for ypperligt : De her imod igen/ gands
 iſte at være injeſuoret, lige ſom Chriſtus
 ſaff den hellig Aand er incarnatus (det er/
 gillige ſom Jeſus er iſorde vort fiød oc blod/
 ſaa ſkal en Nykomne oc være iſorde Jeſu)
 De paa det hand hoſt Hedningene Indos
 (oc) Japonicos fand ſamle ſig en helligheds
 erpmmeſe/ da ſkal hand bitterligen plage
 ſig ſelff/ meget voge/ længe faſte/ oc alt hen

Jesviteske Historie/

ge saa aluarligen vdi nogen Speculati^{on} oc vdi
indtentende for sig self. Thi her vda^{ff} dand
forfremmes hans Disciple saa meget/ lige vdi
som de aff Guds Aand opblest/ skulle vds^{ig}
se Guddommelige suar / bliffue fuldkomne inⁿ
oc hellige. Eller oc som Bonaventura
Jesviternes Rector til Ingelstad siger /
bliffue nogle jordeske Engle oc Guder/ som mo^g
sig ha^{ff}ue iførde Menniskelige Legomer.

Ha^{ff}ue disse Fratres icke lærde at læse
oc scrifue for de indkomme i dette Selskab/
da maa de siden intet lære/ thi det vdi Re^g
glene høyligen forbydes. Thi saa lyder den
Jesviteske 14. Regel: Nessuno di &c.
Det er: Blant dem som vdi Husholdingen m^g
ha^{ff}ue nogen bestilling/ skal ingen lære at
lese oc scrifue/ De om de ha^{ff}ue her vdi lerd
lidet/ da skulle de intet mere lere. Icke skal
hand heller lere andre vden sin Probstes be^u
uilling. Men det skal være dem nock/ at tie
ne vor H^{er}re Jesu Christo vdi en sand
hellig eenfoldighed oc fornedrelse.

Det er:

Srit maa hand vel en Afsen være/
Som Lycken saadant vild bestere.

Det er ham en stor Løff at vide intet/

intet

Jesuiteſke Hiſtorie

intet at lære ville/men en ſtor laſt/om hand
ved noget. Eller/(at ieg maa tale med muna-
cke ord) Hand ſkal bliſſue Frater Igno-
rantia, Det er/en vanuſtigheds oc wſors
ſtands Broder. Effter ſom det Francisca-
ner Symbolum lyder: De ſom kunde in-
tet/ſkulle heller intet lære: Saa ſom oc det
ſe Rim lyder:

At Bogſtaff dig ey ſkal thielſla/
Togſtu dig flittig vare/
Thi Bogſtaff fandſtu aldrig paa/
Som kand dig føre i fare.

Anno 1582: vaar til Landsberg en ny
kommen/ved Maſſn Otto Ulmenſis, aff
hans Haanduerck en Pungemager / ſom
førſt vdi den ſande Tro vaar opdragen/
men ſiden til Wönichen af Jeſuiternes ſto-
re tilſagn bedragen/ offuergaff ſit Haand-
uerck/ oc indgaff ſig i Selſkabet. I begyn-
delfen handſet Jeſuiterne ſaare mildelig
med hannem/ tracteret ham koſtelig/ oc til-
ſtedde hannem alt hues hand lyſtede effter.
Der hand nu vaar wlærd/ begerede hand
at lære/Rector ſtaar hannem imod/ſigen-
dis: Min kiere Otte, ſaadan ſom du kom
blant vor Selſkab/ ſaadan mot du oc bliſſ-

Jesviteſſe Hiſtorie/

ue. Hand ſuaret: Min ticre Zader/ieg gaff
 mig her ind at ville lære/ oc icke vden bogen
 at leſſue i Brøckeløſhed. Pater ſuarede :
 Bore Regle forbyde dig det. Den anden
 ſagde : Jeg haſſuer endnu en ſuoren paa
 reglene. Anten ſkal ieg lære vdi bogen/eller
 ieg vil giſue mig til Verden igen. Da ſua-
 ret Rector : Eſſterdi du eſt en Nykomne/
 oc en haſſuer endnu forloſſuet dig/ da kand
 du lære dit A B C. Jeg vil ſee gennem ſin-
 gre med dig. Der nu hans proffuellses Aar
 vaar fuldkommen/ befales hannem at giø-
 re ſit løſſe. Da hand det haſſde giort ſiger
 Rector: Nu haſſuer du ſuoren paa Regle-
 ne/ bær ſaa frem den forbemelte Regel/ vil
 endelig at hand ſkal offuergifue bogen igen/
 oc giſſue ſig hen til vankundighed : Otto-
 lader ſom hand det giøre ville/ men ligeuel
 ſaa lønlig om natten læſer ofuer. Meſteren
 for de Nykomne/ der hand her om ſick ee
 nyſ/ anklager hand hannem for Rectore,
 lige ſom hand ſkulle dreffuet en dødelig
 Synd. Rector lægger ham denne Væni-
 tenke paa/ at hand ſkulle for Brødrene be-
 tiende ſit Fald/ oc vdi Huſit ſom de alle
 ſade til Bords/ ſkulle flagellere oc hudſti-
 de

Jesuiteſke Hiſtorie

ſig ſelff. Otte vndergiſſuer ſig denne
 Wænitenge/ dog ligeucl eſſter leytligheden
 ſig i Bogen / indeil ſaa lenge
 de aff denne Aarſage/ vdiſager hannem
 ſelff ſelfkabet fra ſig.

Med ſaadan ſtrengheſt holde diſſe
 Pharifæer/ ved deris foretagne Lærdom/
 de diſ tryggere fand offuertræde Guds
 Bud/ oc döllic deris egen Skalkhed: Paa
 at diſſe Vaankundigheds Brødre en
 ſette ſig op mod dem/ oc ſige Sand-
 hed. Jeg tror viſſeligen/ at Gud vdi den
 Otte haſſuer aff denne Aarſage opuaſt
 ſaadan Enſt til Bogen/ at hand ved dette
 middel ville igiengiffue hannem Forældres
 oc i ſaa maade drages tilbage paa den
 rette Saligheds Vei / fra huilcke hand
 vaar affalden: Saa ſom hand oc ſelff ſi-
 den haſſuer ladet ſlicke Jeſolterne ſine
 Miſſiver, vdi huilcke hand ſkarpeligen
 ſielder dem for falſke Propheter. Haſſa-
 uer dog med Suet oc Grad aff-
 bedet ſit Affſald.

VI. Om

Jesviteſke Hiſtorie

VI. Om Jeſviterneſ Tienere i det
timelige: Hoff dem kalles/Servi tem-
porales, eller Coadjutores
formati.

De timelige Brødre/ kalles alle dog
Tienere/ ſom tiene Generalen, og
Aſſiſtenterne, Provincialer, Ab-
ne, Rectoren, Preſterne eller Studen-
ter, hvilcke paa Italianſke kalles Sciavini.
Det er/ det gandske Selskabs tienerer/ hvilck
cke ſom henſtikes til Huſens arbejnde og
syngte/ lige ſom nogle Afner og Heſte/ hved
Condition og Villkor/ ere eens med dog
gamle Træls villkor/ uden allenſte at de
icke almindeligen ſtraffe dem paa Liſſuet/ men
dog forſpørre de ick at giſſue dem (for hvilck
cke de frygte i fremtiden/ at kunde kommm
deris Orden til ſkade) en Slopdrunk/ eller
Italianſke Suppe/ hvilcket er vdi Italiem
ſaare brugeligt/ ſaa at end et ti aars gammel
Barn/ ved at koge ſaadan Ketter for dem
ſom fortrøne dem.

Diſſe timelige Brøders Embede er/ at
ſkøde de andres Legemer/ med Kleder at
holde reene/ Mad at rede/ og anden Huſ-
holdings beſtilling/ dog alle effter Recto-
ris

Jesuiteſke Hiſtorie/

i alris raad oc vilie. Vdi denne Orden for
 maffattis alle Haandvercks Folk/ ſom er/ Ro-
 d vte/ Schomagere/ Schredere/ Muremeſte-
 rre/ Snediker/ oc hues andre/ de vdi Scl-
 adiffkabet behøffue. De maa diſſe Coadjuto-
 ires intet giøre eller ſla paa/ vden hues dem
 Raaff Rectore befales. Skal noget kjøbes/
 ſaaſaa tel Rector ham Penningen til/ ſom
 adiljøbe ſkal/ oc ſtrax hand kommer/ ſkal hand
 inggiøre Regenskab/ oc ſaa tilbage huad off-
 nuur bliſſuer. Huad ſom kjøbt er / ſkal vdes
 ellis effter Rectoris beſalning/ oc icke ander-
 ealedis. Aarſagen her til er/ at Lojola haſſe
 nuur ſaa ſagd: I alting ſkal mand adlyde
 ſin Offuerſte. Item: Den ſom i det aller
 gnirringſte benectet Offuerſten ſin lydighe-
 dhand haſſuer allerede forliſt all ſin lydig-
 eds fortieniſte.

Exempel/ En Frater temporalis
 hafuer den beſalning/ at hand ſkal tage vas
 og vte paa Koſte oc Limer (thi ingen ting er hoſt
 Jevlterne/ ſom jo er en Foget offuer) Nu
 mod kommer en anden Fraterculus oc begeer
 en Lime til laans/ Limefogden ſaar ham
 icke den/ vden hand tilſorn haſſuer Recto-
 rens forloff. Giør hand det vden hans for-
 loff/

Jesuiteſke Hiſtorie

loff/ ſaa maa hand giøre Pœnitentke. End
 andet Exempel/ De haſſue en Regel/at in
 gen frater maa vden Rectoris forloff/ ſom
 tale med nogen vden for ſelſkabet. Nu kom
 mer her en Fremmet til deris Collegiũ, ſig
 oc hilſer een aff dem. Her maa denne ſtaa
 ſom en knub/ oc tpr icke bede/ Gud ſigne/
 vden hand tilforn haſſuer bedet forloff aff
 Rectore. Et andet/ Til Landsberg vaar
 en Indkommen/ Hans ved naſſen/en Skre
 dere. Anno 1582. tredie Pindſdag/ gic hand
 vd med andre Jeſviter at ſpacere vdi mar
 tken. Her kommer hans gamle Fader han
 nem i møde/ huilcken/ effter hand nu icke
 gandske Aar haſſde ſet ſin Søn/ begier at
 hilſe hannem oc tale med hannem / Søn
 nen vnder Anſictet fra Faderen/ ſeer ſure
 vd/ gaar ſaſt/ paa det hand ey ſkal høre
 derens Koſt. Den gamle Fader rober effter
 Sønne/ ſigendis : Ah/ er det den Søn ieg
 ſkal haſſue/ for ieg i ſaa mange Aar haſſuer
 opſød dig : Men Sønne gaar bort/ lige
 ſom hand vaar baade Døu oc Dum. Her
 vdoſſuer bleff Faderen vred / ſom hand vel
 motte/ ſagde fordi : Gud giſſuet at du ſaa
 ſtyr for mig / at du aldrig kommer tilbage
 igen : : n

Jesuiteſke Hiſtorie

igen: De ſiger ſaa til de andre Jeſuiteer ſom
 ginge med/oc ſawde ſtille. Er det den Gud-
 frygtighed ſom Jeſuiteerne lære? Huem
 Senden haſſuer indſpørde dette forgiffuge
 Selfkab her i Tydſkland? J ere icke Jeſuiteer
 eller Jeſu Brødre/men Diefflevonger/ ſom
 lære Børn ſaadan Wgudelighed. Saa lad
 fordi nu denne min Søn løbe Diefflen i
 Guds vold/ hand har icke beuiſt ſig ſom en Chris-
 ſten. Der de nu komme hiem/oc lod Rector
 det forſtaa/ ſagde hand: Min Søn/ Du
 gjorde all ret/ at du haſſuer her i Selfkabet
 vduald dig en Fader / huilcken du meget
 mere ſkalt elſke/end din naturlig Fader/eſſe
 terdi hand er kun din legomlig Fader/ men
 wi din Aandelige. Denne Wgudelighed/
 ville hand oc ſtaadfeſte med Hieronymi ord/
 lydendes: Vil vore Forældre drage off fra
 Religionen/da ſkulle wi trede paa dennem.
 Det ſamme forklaret hand med et Exempel
 ſom ſkeede til Pariſ med en Nykommen/
 huilcken ſom ey lod ſig aff ſin egen Moders
 Graad beue/ oc at gaa vden Cloſteret. Sa/
 hand ſagde end mere til denne Søn: Om
 dine Forældre dig fra vor Orden affraade
 ville/ da ſkulle du ſige eller ſcriffue dem til/
 Abi

Jesuiteſke Hiſtorie/

Abi poſt me Sathana. Gack fra mig him
din Sathan. Thi de haſſue en giort deris an
naturlige Forældre noget Løſſte / men de ad
Jesuiteſke Fædre.

Saa maa fordi endelige diſſe timelige
Fratres lyde deris Øffuerſte i alting / wa
anſeendes/ at det er baade mod Gud oc all
ſkiel oc fornuffe.

Timelige kaldes de/ fordi diſſe omgaaes
med dette verdſlig oc timelige/ naar de an
dre omgaaes med Bogen. Men at de en
ſkulle ſtøde ſig paa Naſſnet/ da indbildes
dem/ at deris fortienſte vdi det timelig/ er
jo ſaa ſtor ſom de andres i det Aandelige /
om de icke med eens Aand oc Mod deris
Embede forrette. Thi de icke tiene dem ſelſſ
eller noget Menniſke/ men JESU E Chriſt
Staalbrødre/ ja JESU ſelſſ / oc derfor at
ſkulle ſaa ſaa mange dubbele Kroner paa
Hoffdet/ ſom de for deris Fædre haſſue
beydet/ etc.

VII. Om Jeſuiternes Tienere i det Aandelige. Servi Spi- rituales kaldet.

SE Aandelige Medhielpere ere de/
ſom med raad oc daad / med ſcriff
uelſesly

Jesuiteske Historie/

Thi uelse og i andre saadanne maade forfordre
 at is og fremme det Jesuiteske Raad. Saadan
 end deris Raad og Scriffuelse tiene vel som et
 gna angiffuende: Dog det staar i Offuerstens
 vilie at anamme eller forskiude det. Vil no
 mg gen aff disse staa paa sin mening / da maa
 i de strax høre det *avt* *et* *pa*, lige som det
 falde aff Guds Mund. Item/ Du est icke
 no Dommere/ men kun Bisiddere/ icke Pater,
 men en lydige filius. Min allerhieriste/ vo
 re Patres de røres aff Guds Aand/ de kun
 biude icke fare vild/ saa hør det dig fordi til/ at
 effterlade og efftergiffue dem all din For
 stnuust og Forstand / saa som vore lydigheds
 Regle paa huilcke vi haffue suoren/ off for
 scriffue.

Disse kalles Aandelige/ fordissaa de om
 gaas med det Aandelige. Men det Aand
 elige haff Jesuiterne/ er/ At befordre det
 Passuelige Sede og Kircke/ at det en skal li
 on ide nogen skade: Item/ at imodstaa Ketter
 s vane/ det er Lutheraner / baade med Ord og
 Scriffuelse: At giffue Forster raad/ huor
 alledis de kunde Lutheraner pdelegge/ at for
 mughuerrfue haff Forsterne/ deris Collegiers/
 hus og Residensers forbygning/ at væ
 re

Jesviteſke Hiſtorie/

re omhyggelig vdi ſtore Almyſſer at indſamle : At drage mange til deris Selſkab/ oc vdi alting at beſlitte ſig at deris haab Land dagligen ſtyrckes. Huo ſom ret tapper oc ſlittig her vdi ſig beuiſe/ dem (ſige de) at vopres aff Selſkabens Aand/oc ſølge Ignatij ſind. De jo behendiger at een er at indſamle Rigdom / jo mere holdes hand i ære blant dennem.

Naar ſaadant nu er beſtillet/ ſiden er all deris pffuelſe vdi Meſſen/induiede Vilſeder/ merckelige Kircker/koſtelige Klæder/ Spilſſkar oc Guldſkar/ i Kirckerne at ſmycke/ til huilcke at foruare oc holde reene/ de haſſue deris Sacriſtaner. Saadanne ere deris Aandelige pffuelſer : Men Herrens reene oc wforfalſkede Ord med de høhuerdi ge Sacramenter / ſaa ſom de aff Chriſto ere indſteket/ huilcke bør med all rette at holdes for det Aandelige/ det beſpotte de/ ſig ge ſom en Hedenske foractelige oc winyttige ting/ der ſtride de mod / det leek de ad / det træde de vnder Føder : Iſaa maade forſandedes oc offuergiffuendes den Almeectige

Gud/ oc tilbede deris egne Henders

Gierninger.

VIII. Om m

Jesviteske Historie/

VIII. Om de Jesviteske Scho-
lemestere :

Disse ere de som opdrage Ungdoms-
men i deris Scholer oc Academi-
der, effter den form oc stic/som Vi-
sitorator, Inquisitor oc Provincialis for-
ordnes effereffue haffue. Blant disse ere nogle als
almindelige / oc nogle hiemme i Husene. De
almindelige ere de som haffue taget Docter
eller Mester Titel/ anten i Selstabet eller
nogen fore. De som hiemme ere/optucte vng-
dommen inden Dørrene/ oc ellers kaldes
scholares. Saa er Gregorius de
Valentia en Spanier / til Ingelstad en
publicus Professor eller almindelig Le-
semester/dog icke i den hellige Scrift/men
Thomæ Aquinatis drømme/etc. Disse
professores begere ingen Løn for deris le-
ren. Thi deris Regel lyder : Huad i haffue
for gienemmet forgiessues/ det giffuer forgiess-
nes. Men om dem foræres aff Spørster eller
Academies Patroner nogen Tusende
Kroner/ dem tage de venlig imod med baa-
re Hender/ dog icke som en Løn/ men en
gællingsse.

E ij

Der

Jesuiteſke Hiſtorie

Der er endnu det tredie ſlags Scholes
meſtere eller Leſemeſtere / ſom ere Førſters
Stipendiater, hvilcke hiemme vdi Huſes
ne gemein haſſue en 8. eller 10. Diſciple/
med hvilcke de repetere Læren/opdrage dem
i Philoſophia ſaa vel ſom i den Papiſ-
teſke Affguderie/ haſſue inſeende til deris
mores, holde dem til Meſſe oc Scrifteen/
tæke i denne meening at de ſkulle bliſſue lær-
de oc Forældrene lydighe / men at de kunde
bliſſue med tiden gode Papiſteſke oc Jeſui-
teſke. Er nogle her iblant/ om hvilcke ſom
derlig forhaabning er/ dem tillocke de for-
medeſt ſtore forløſte/ at indgaa deris Sel-
ſkab/ ſaa ſom mange Edle baade anden
ſteds/ oc meſt vdi Beiren med ſtor Hierte
ſorg fornemme/ naar de ſee deris kieriſte
Sønner oc edle Affkomme / om hvilcke de
haſſde en god forhaabning/ aff Jeſuiterne
at være bedragne oc omuend til idel Wgus-
delighed oc wtacknemmelighed mod Foræl-
drene/ chuor gierne de ville/ dog icke kunde
ſaa tilbage igen/ effterdi/ de aff de Papiſteſ-
ke/ Jeſuiteſke/ ja Tyranneſke Regle forby-
des. Naar oc diſſe Jeſuiter fornemmer no-
gle Edle/ rige oc lærde Børn/ kand de da
ſtiele

Jesviteſke Hiſtorie/

hiſtſtiſte dem fra Forældrene / da giøre de her
naapaa deris ſørſte ſlid : De paa det at For-
ældrene aldrig mere ſkulle ſee dem/ da for-
ſendende de dem anten ind i Spanien eller I-
talien.

Det ſom ſaadanne Scolemestere læſe
al rooc lære/ er/ Cursus Philoſophicus, det
er de fri bogelige Konſter/ oc Humanitas,
Det er Grammatica oc Catonis verſ.
Men deris Private oc ſerdeles øffuelse/ det
er/ at de kunde drage Diſcipline til at el-
de deris Selfkab/ oplære dem i Catechiſ-
ommo Caniſij, henlede til lønlig Scriſtes
maal oc Meſſe/ oc i beſynderlighed at haſſe
indſeende med dem/ de ey ſkulle haſſue
omgengelse med Lutheraner / eller læſe des
Scriſter.

Derfore/ ſaa ſee ſig nu grandgiſſueli-
ge til/ alle Chriſtelige Forældre/ huad de
giøre/ oc huem de betro deris Børn / ſom
være/ formedeſt I Eſu Chriſti Blod igenlø-
ſte. Ja/ hues de antuorde dem hen til Jeſ-
viterne/ da antuordes de hen lige ſom ſmaa
lam til Bliffue/ huorfore ſaadanne Foræl-
dre/ for deris Børn viſſeligen ſkal giøre
Bud Almæctigſte et ſtrenge Regenſkab.

E iij IX. Om

Jesuiteſke Hiſtorie/

IX. Om Jeſuiternes Aandelige
ge Fogder :

Jesuiternes aandelige Fogder ere deſe
ſom tage vare paa de Bnge oc Nykomme
Jeſuitter/ vdi de Jeſuiteſke huus
ſe oc Collegier/ at de en fra den første lyſthet
oc kierlighed de haſſue ſaaen til ſelſkabet/ vdi
affſalde ſkulle/ men altid jo mere oc mere
vdi ſelſkabens Aand forfremmes oc bliſſe
ne lige ved dem ſom ældre ere. Deris Emne
bede er/ at randsage Samvittighederne/ al
renſe Aanderne/ oc vdi Aandelige offuelſer
de Bnge at opdrage. Om nogle aff de vn
ge paaſom nogen friſtelse/ ſaa giſſue de ſig
ſtrax hen til diſſe Præfectos Spiritua
les, huilcke vide ret artig at omuende en
god friſtelse til en ond/ oc en ond til en god. **Ex**
Empel/ En Nykommen friſtes at hand
ſkal offuergiffue ſelſkabet/ indgaa Etteſkab
forhielp ſine gamle fattige Forældre med ſin
ſit Arbeid. Naar nu denne aandelige Fo
get formercker ſaadanne friſtelſer/ da for
hand er imod ſaadanne raad : Min aller
kierſte Broder : Du haſuer en gang giort
dit Epſtee/ ſee fordi du kand holde oc beſale
det/

Jesuiteſke Hiſtorie/

det/ at du en ſkalt indfalde i fordømmelſen.
 Thi den er icke Himmerige værd/ ſom en
 gang hafuer tagen ſin Haand paa ploget/
 oc ſeer ſig ſiden tilbage. See/ Du eſt bleff
 uen et aandelige Menniske / derfor ſee dig
 vel for/ at du ved Ectekſabs baand icke igen
 bliſſuer kiødelig/ Efterdi de ſom leſſue vdi
 Kiødet/ kunde icke beſalde Gud. Hui ſkulle
 du giøre dig nogen omſorg for dine Forældre
 dre? Hør Chriſtum oc vor Ignatium
 Lojolam. Hand minder off/ at wi ſkul
 le omuende vor naturlig oc kiødelig kjerlig
 hed/til en aandelig kjerlighed/det er/til vor
 Jesuiteſke Patres. Oc Chriſtus ſiger: Hu
 ſom icke hader ſin Fader oc ſin Moder/
 hand er mig icke værd. Det er/ Om du i
 vorre Selskab vil leſſue/da er det fornøden/
 at du ſkalt hade oc forſølge dine Forældre/
 dig her fra ville affdrage/ ſaa ſom dine
 Hoffuetsfiender. Huad har du med din Fader
 der? See/ for din ene legomlig Fader/da
 hafuer du bekommen nogle inſende aande
 lige Fædre. Huad har du med din Moder?
 Din Moder er den hellige Romerſke kircke
 oc den hellige Maria. Huad vil du med
 Brødre? Thi for een eller to / da hafuer
 E liij dia

Jesviteske Historie/

du saa mange som der er Jesviter til / huilcke alle vil dig jo saa vel som dine kjerdelige Brødre. Huad wilt du med Systre? Du hafuer saa mange Systre som der ere som fruer i den Romerske Kircke. Huad wilt du med din Rigsdom oc Huse? See/ for et Hus/ da hafuer du saa mange skønne Collegia oc kostelige Huse/ oc opber saa megen Rente oc indkomst at du en ved tal der paa. Huad wilt du med Venner? Nu er Pafuen/ som er Guds Vicarius oc Stats holder / Cardinaler / Bisper/ Kyskeren/ mange Præster oc alle Catholici dine venner. Hør derfor ingenlunde Diefflen som siger: Gack til dine igen/ indgiff dig i Ecteslab/ etc. Saadant pleje disse Aandelige Fogder med all flid at foregiffue.

Atter igen kand en gammel Mand vere/ som for rolighed oc gode dage ville indgiffue sig til Jesviterne/ oc offuergiffue sin Hustru/ Børn/ Folk oc all Husgeraad. Endog at Papisterne lære/ at Ectesolck bedre kunde dyrcke oc tiene Gud/ om de offuergiffue hin anden/ end om de leffue i Ecteslab: Dog ligeuel/ effterdi Jesviterne forstaa vel / at saadanne Gamle intet synderlig

Jesuiteſke Hiſtorie/

gillig kunde tiene i deris Selskab/ giſſue de
 meddem ſaa for ſuar/ ſom her efterfølger: Min
 miſſiere Fader / Vor ſtat oc leſſnet er eder alt
 for ſtengt oc hart. I kand icke for eders
 ſtore Alder/ vdiſtaa præſſuellsens Aar/ icke
 heller den Pænitenſe oc Plage ſom vore
 Nykomne giſſues vdi. I haſſue taget eder
 en Huſtru/ beholder hende/ fra hende kunde
 icke vden ved døden affſkilles. Paulus vil/
 at Manden ſkal elſke/ ſeøde oc føde ſin Hu-
 ſtru. Dette kand icke i giøre/ om i eder i vort
 Selskab indgiſſue ville. Hand lærer oc/ at
 den ſom icke føder ſin Huſtru oc Gode / er
 verre end en Baantro. Hvorfor ville i
 ſom er en gammel Mand/ forlade oc ofuer-
 giſſue eders Rigdom? Giører eders Legom
 ære/ oc legger tiſſammen til eders børn.
 Bliffuer derfor i det Kald i kaldet er. Gud
 vær eders hielp/ ieg kand intet her vdi hielp
 ge. Endog dette er alſammen ſandt oc got/
 ſaa kand mand ligeuel her af forſtaa/ hvor
 lediſ diſſe aandelige Fogder oc Forſtander
 tage ſort oc giøre til huiidt/ oc huiidt til ſort/
 ſom det beſt kand tiene til Ordenen.

Diſſe aandelige Præfecti, ere ret vel-
 dige Dyenſkalcke/ baade i deris gang/ tale
 E v oc

Jesuiteſke Hiſtorie

oe ſeder/huilke vdi alle deris Ord oc Gier
 ninger ſiunes at affectere oc ſtaa effter en
 beſynderlig Gudfryctighed/ Ydmuyghed oc
 Hellighed. Du ſkulle vel ſuere paa at de
 vaare Engle. Men ſaa tilig de oplade de
 ris Munde/oc ſuare noget om Religionen/
 da land mand ſtrax beſlutte aff deris Lær
 dom/ at de ere Sathans Tienere/ foruens
 de til Liusens Engler/ glubendes Bliffue
 fled vdi Gaareſkind/ oc intet effterladendes
 i deris Diſciplers Hjerter vden idel vaans
 kundighed oc tuilactighed.

Foruden dette/ da er oc deris Embede/
 at lære/ commendere oc beſale de vnge
 deris Gudelige Bøger/ ſom er/ Iomfru
 Maries Pſaltiere oc hendis Roſenkrans/
 Siælens Inſtegaard/ Gerson, Stellari-
 um Mariæ, Exercitia Borgiæ, oc an
 dre diſſige.

De ſkulle oc foreſcriffue de Nykomne
 huad de ſkulle læſe til Bords/ oc materie til
 prædicken de ſkulle øffue ſig vdi hiemme/
 ſom er/ Om Verdens foractelſe/ tierlighed
 til deris Selfkab/ om deris Armod/ Kyſk
 heds oc Indigheds øffier. De tage oc vare
 paa at Øgner oc andre aandelige Beſtil
 linger

Jesuiteske Historie/

linger kunde i tilbørlig tid forrettes/ ale i denne meening/at huer kunde holdes vnder en streng lydighed. Formerde de nogen som ville være effter sin egen vilie / oc ey leffue effter Reglene/ dem raade de først til lydighed. Ville de icke lyde/ saa legges dem Pœnitentze paa. Rand icke det tage/ saa bespør de dem for Rectore., huilcken forkortet dem foden/paalegger dem faste/oc foreholder dem subben at de maa være lydig/ med minde de dge ville. Oc i saa maade bruge de det Compelle intrare., oc da siige de/ at Guds Rige liden vold.

X. Om Jesuiteske Prædicanter :

Prædicanter ere/ icke de som haffue nogle visse Sogner/men vnder tiden predicke vdi Sogneprestens sted/huilet som gifuer Sognepresterne et stort anseende: Oc det maa dem aff B. per/ Probster eller Præster icke benectes. Saa predicke de/ icke aff Propheternes oc Apostlenes Scrifter / men effter den Romerske Passues oc det Trienteske Conciliabuli Regle/ oc Canisij Catechismum, Om hierkens Anger / Mundens Bekjendelse / oc Giers

Jesviteske Historie/

Gierningers Betalning : De indføre oc
en haab Rierlinge squalder om Helligens
legender. Huo som mest oc stemmest kand
skielde paa Lutheraner / de holdes for de
beste.

XI. Om Jesviteske Scriff- temuncke :

Confessarij eller Scriffitemuncke haff
Jesviterne/ ere de/ som vdi de fire tider
om Aaret haffue deris viffe Stolestade vdi
huilcke de høre Scrifftemaal. Disse offuer
høre dem som ville gaa til Scriffte/ gands
ke skarpeligen / effter den Papisteske vjjs/
saa at de skulle opregne for dennem alle der
is Synder / huer med sine omstende :
Huilcket om icke skeer / da/ sig de/ haffuer
affløsningen intet paa sig. De huo der for
glemmer nogen omstend vdi sin Synds
opregnelse / den sig de at haffue giore
et store Kirckeroff. Nu høre de dem offuer
som scriffte/ I. Om deris lønlige Synder
oc Landernes vildfarelse/ II. Om Synd
som skeer ved Ord/ III. Om Gierningen/
IV. Om hues de haffue forsømt/ V. Om
hues de haffue screffuet/ VI. Om smaa
Syn

Jesuiteske Historie/

D Synder/ giørlig Synder oc dødelig Syn-
 der. Oc paa det de til gaffns saadant fors-
 øge høre kunde/da tage de Budorden for haan-
 den/oc effter dem offuerhører den som gaar
 til til Scrifte. Siden gaa de fra dem oc til
 Kirckens Bud. Huo her imod findes al-
 lene synde / ham paalegges store Pænitenke oc
 al Plage / end om hand syndet mod Guds
 Budord. Fra disse gaa de hen / oc til de sin-
 delige Synder/ siden til de fem vduortes
 Sind/ til fremmede Synder/ til hues mi-
 skundheds Sierninger de haffue forsømt /
 oc paa det sidste til de Papisteske Articklers
 offuerhørelse. Besynderlig gaa de effter
 disse efftersølgendes circumstantzer oc
 omstende.

Quis, quid, ubi, per quos, quoti-
 es, cur, quomodo, quando
 Peccaris, dices : ut sit confessio
 vera.

Det er :

Huo/ huad/ huor/ ved huem/ huor tit/
 hui/ huorledis/ oc naar
 Haffuer du syndet : ret at dit Scriff-
 temaal angaar.

XII. Om

Jesuiteſke Hiſtorie/

XII. Om Jeſuiteſke Scriſtemuncke
ſom ere til Rom : Pænitentiarij
Paller.

PÆnitentiarij til Rom falles de/ ſom
der til S. Peders Kircke ſidde hele dage/
paa det de kunde høre Scriſtemaal. Om
nogen gaar frem ad dem/ tage Hatten aff/
høje Knæene/ oc den røres med det Rør de
haſſue i Haanden/da ſaar hand afflad paa
40. Dage. Men ſcriſter hand for dem/ da
ſaar hand Afflad paa 100. Dage. Beſyns
derlig haſſue diſſe Pænitentiarij i beſal-
ning/ at de ſkulle haſſue ſerdeles inqui-
ſition oc inſeende med Kettere/ det er Luthes-
raner. Fornemme de nogen/ dem at væ-
re tiſſellig/ oc tuile om den Papiſteſke Tro/
oc en kiende Paſſuen for Kirckens Hofued/
den affløſes icke/ vden hand tilſorn igien
Paller ſin meening. Diſputeer nogen her
imod / hand henføres til Inquiſitions
Huſet/ oc der ſættes aff Inquiſitori-
bus, lige ſom nogle Wiſdeder pinligen aff
Bødelen offuerhøres. Diſſe Pænientia-
rij, anlegge deris højeſte ſlid / at ingen aff
Lutheri Scriſter nogen ſteds ſkal findes.
Fornemme de oc vdi lønlig Scriſtemaal /
at

Jesviteske Historie/

om at nogen haffuer laant en Lutheran Hus/
 eller oc med dennem hafd nogen omgengel-
 se/ dem Bandsette de/ oc lade henkomme for
 Offrigheden / saa som de der haffde huse
 Skelmer oc Forreder/ oc derfor at straffes:
 Banseendes at deris Lowe tilholde/ de en
 fulle røbe Scriftemaal. Oc omseer/ naar
 de nu haffue formerket alle Synder/ saa
 de huer sin Pœnitens oc Straff/
 som hans synd er til. De for alting/
 raade disse Folck til at scriftee. Den endes
 aarsage huorfore de saadant giøre/ er
 Christi ære eller deris Næstis salighed/
 men den rente oc store indkomst som de her
 haffue: Item/ at de kunde inquirere
 de randsage Folckes mening om deris tro/
 de forfare alle deris lønlige Anslag / paa
 de i saa maade kunde forraade de E-
 ngeliske/ saa mange Scriftepenninge/
 de Samuittighederne hen i et ret Bodels
 int plages/ føre Folck i tuil om deris Tro/
 de endeligen at føre dem til affald.

X XIII. Om Jesviteske Præster:

A T Acerdotes eller Prestes kalles de som
 daglig holde Messe for de Leffuendes oc
Opde/

Jesuiteſke Hiſtorie/

Døbe/ for Paſſuen/ oc for deris Selſkabsdødel
 formering/ at de kunde her med fortienem
 Lutheranernes ødeleggelse. De dette Meſſe
 ſe Embede holde de effter/ ſom det i det T
 entefke Cōciliabulo er beſluttet. De holdes dog
 oc tiendis Meſſe baade Morgen/ Afften ogo m
 Natten/ oc det alle ſteds/ i Hawer/ Kircker/ i
 Sengelammer/ oc huor de ville. De haſſu
 oc vel nogen øffuelfe paa Legomens vegne/ Ang
 ſom er/ at ſkøtte liberiet, impe Hawer/ An
 leſe/ ſcriffue/ male eller noget andet ſaa
 dant/ huor med de kunde ſlide hen tiden.

Dette er oc deris Embede/ at haſſu
 indſeende med andre ſom icke ere Preſter/ An
 dem Faderligen at paaminde/ eller oc deris
 brøſt at indføre for Officerſten. De Vnge/ Ang
 ſaa vel ſom andre der icke ere Preſter/ ſkulle
 høyt acte oc anſee diſſe/ ſaa ſom den 23. Regle
 gel lyder: Alle ſkulle afftage Hatten for
 Superioren oc Preſten/ oc dem med aller
 ſtørſte reuerens tiltale oc paahøre. Om d
 beføre de vnge for Rectoren, da ſkulle d
 lide det med allerſtørſt taalmodighed/ effte
 ſom paabuden er vdi den 10. oc 11. Regle
 At alle ſkulle med all vnderdanighed lide
 oc fordrage hues deris brøſt oc forſeelfe
 Supe-ogu

Jesviteske Historie/

Superioren tilkiendegiffues: De dette/si
vge de/ tiener meget til Aandens forfrem
hmmelse.

Det er oc deris Embede/ at de huer Fre-
dag skulle haffue deris formaning til vng-
domommen/ oc de Nykomne/ at de foracte vers-
moen/ elste Selskabet/ fornecte dem selfue/ oc
huocuisse en fuldkommen lydaectighed i all ting/
miffter som den 19. Ignatij Regel lyder: Vi
vore vi vore Huspredicken/ skulle der offte traes-
ermeres oc forhandles om vor egen fornectel-
is / om huer vores fremgang vdi dyd oc all-
vldfuldkommenhed/ oc her til raade hin anden
vdombhyrdes/ besynderlig til samdirectighed oc
vbrøderlig kjerlighed.

Her vil ieg indføre en Prædicken som
hørde aff Patre Joanne, Kirckever-
in mer til Augsborg/ der hand vaar til Lands-
g 1583.

En Jesviteske Prædicken.

Texten 1. Cor. 4. v. 9.

Vi ere blesne et Vidunder for
Verden/ oc for Englene/ oc for
Mennisken.

3

Mine

Jesuiteſke Hiſtorie/

Mine Allertieſte/ huad ſom ſig til
 drager med noget nyt / det ſamme
 hender oc vort Selſkab. Om no
 get nyt ſig til drager / da begier alle at ſee
 oc høre det. Lige ſaa er det oc med off: At
 eſfter vort Selſkab nu til Indſland er an
 kommen/ da haſſue alle nock at ſee paa off/
 lige ſom en huid Raſſen/ eller en Ro paa en
 ny Ladedør. Men eſſterdi at alle tage vare
 paa off/ derfor bør wi ſaa at leſſue ſom vo
 re Regle beſale/ at wi icke ſkulle bliſſue for
 Verden til et ſlemme Vidunder. Derfor vil
 icg nu forklare:

- I. For huem wi ere bleſſne Vidunder.
- II. Huordan Vidunder wi ere bleſſne.

Til det førſte:

For huem ere wi da bleſſne Vidunder
 I. For GUD: Huilcken off ſaa vel ſommo
 alting nerværendis paafeer / oc giorde off/ Mo
 lige ſom ſin egne Apoſtle til Verdens ſpectackel
 tackel oc Vidunder. Thi i vide vel/ at vort
 Leſſnet er et Apoſtolifke Leſſnet: Derfor
 lige ſom Apoſtilene ere for Gud et tacknem
 meligt Spectackel / men for Verden et
 forroj

Jesuiteſke Hiſtorie

forhadte Vidunder: Saa ere wi oc Gud
 for Skabere teſtelige/ men Verden hader
 os me forſolger off. Men effterdi wi haſſue
 Gud ſom ſeer vore gierninger/ Derfor bør
 vi effter vore Regle at leſſue / oc icke for
 ſmejpe Gud ſom ſeer off.

I. II. For Englene ere wi oc bleffne et
 Vidunder/ oc det baade for de gode oc on-
 de Engle. For de gode ere wi et Specta-
 culum/ Thi Englene haſſue offte aabenbarede
 os og for vor Fader Ignatio Lojola oc de
 ſe forſte Fædre. Saa er Xavierius vor
 ſeindſte Apoſtel / offte formedelt Engle
 deres beſkermelſe befriet fra Siendernes ind-
 ſlut. En gang vaar vor forſte Fædre til
 i mor om vdi ſtor nød / ſaa de icke haſſde det de
 kunde mette dem med. En Broder gick vdi
 Ana Torffuet for Dørrene at ville tigge ſig
 raad. Som hand nu gick paa Gaden /
 og ſå hand til Jomfru Mariæ/ at hun ſkulle
 ſigge dem ſom hand bad/ gaf mild oc rundel.
 og gippe haſde hand vdtaleet/ ſpørend ham kom
 i mer i møde en Eddelmand (ſom hand dog
 vdi bad) vdi koſtelig kleder/ oc antuordet
 Broder et hundrede ny kroner i hende.
 Broderen gaar hjem/ gifuer Ignatio Lo-
 jola ſaa:

S ij

jola ſaa:

Jesviteſke Hiſtorie/

ſaadan tilkiende. Patres meente at ſaadan
dant vaar Dieffuelſkab oc Spøgeri ſom mo
ville forraade dem. Huorfore de toge kro
nerne. Ginge hen til Altarens Sacrament
te/ oc effter de haſſde tilbede den hellige
Jomfru Mariæ / ſaar de ſaa for ſuar/ att
hun haſſde høre den Broders bøn ſom henand
de tilbad. Saa haſſue oc Englene giſſue
mange aff vores Brødre kſkheds Belte/ al
at de aff Riidsens lyſt ſiden aldrig ere rø
de. Derfor ere wi Englene et Spectackel/ al
oc bpr fordi at anlegge vor ſørſte ſid/ w
kunde effterfølge en Engeliſke reenlighed oc
Engle leſſnet.

Wi ere oc blefne de onde Engle/ Dieſe
lene til et Spectackel oc Vidunder/ huilke
ſom paa alle Bene tage vare paa off. No
gle Aar forleden/ ſpænd wi komte til Augſburg
burg/ vaar en Beſatte/ ſom de Munde til
S. Ulrich ey vdriffue kunde. Der hand
nu icke vige ville/ ſpør Troidmaneren han
nem ad/ huorfor hand ey affuiger: Sua
rer hand med obenbare vdirpæte Ord. Jeg
vil icke vdgaa/ ſpænd de tre ſorte Skalde
ſom nu gaa fra Dulingen til Augſburg
komme hid. De ſamme tid vaar der tre
Brødre

Jesuiteſke Hiſtorie/

Wen Brodres aff vor Orden ſom Aanden ſaae/
hulckte ſtrax efter de vaare komne til Augſ-
burg oc indgaaen i S. Ulrichs Kircke/ da
is det ſamme Øyeblik forlod Aanden Men-
ſhinniffet.

Vdi vort Selſkab vaar oc en Broder/
paa ſit Haandverck/en Skreddere/hulcken
moſſom paa de tider hand paa Samuettigheds
ogwegne ſkulle offuerhøres/ plejet at ſye ſine
Brodres oc Fædres hoſer ferdig. Der hand
nu en gang bleff ſiug oc droges med døden/
nu ſiuntet hand altid at handle med Naal oc
Traa/ da bleff hand aff Serifftefaderen
uſpurd/ hui hand ſaa gjorde: Hand ſaa
rede: Jeg plejet vdi offuerhørelsens oc bøn-
ens tider at ſiucke vnder tiden eders Hoſer/
derfor ſtaar nu Dieffen for mig / oc gior
illige det ſamme/ oc truer mig med Straff/
fordi ieg haſſuer offuertraad Reglene. Men
den ſamme Broder / er dog ved de andre
Brodres forbøn befriet.

Nogle Aar forleden/ da Biſcopen til
Wien oc de andre verdſlige Præſter / vilde
de befri en beſatte Jomfru/ da kunde de in-
et vdrætte. Men der vorde komne/ da vdi
Breff de aff Jomfruen 12652. Dieffe/blane

Jesuiteſke Hiſtorie/

huilcke den ſidſte vaar Luthers Meſter ſaa end
ſom Rector til Wien ſcriffuer/ ſordi hand end
eſſter de Lutheraners ſeduaane/ meget hardt
haſſde talet mod off. Vdi de Indianske
Miſſiwer/ ſom med vor Stil ere trycte/ ſe vi
ſe i/ at Diefflene haſſue nogle ganger aar
benbare ſig for vores/ oc kallet off ſine ſønner
ner. Huorfore/ eſſterdi wi oc ere bleffne
Diefflene til et Spectackel oc Vidunder/ end
da ſulle wi diſ bedre tage off vare/ at wi
en aff hannem bedragne/ hoffuedfulds ſkuld
le til Helffuede nedfare.

Jeg vil intet nu ſige / huilcken et Vidunder
under wi ere bleffne for Lutheranerne oc
Verdens Menneſker/ beſynderlig for Ind
ſkene. Lader off legge vind paa/ at wi kand end
bliſſue oc være den Romerſke Kirckes klæd
re Speile/ intet actendes huorledis eller i
huad maade Verden off foracter.

For det andet:

Men huordan et Spectackel ere wi bleff
ne? Daniel ſcriffuer at Kong Nabugo/ kong
donosor vdi ſøffne ſaa et ſtort Billede: ved
huilket vor ſeſſkab vel kand lignes/ at mand end
ſaa end

Jesuiteſſe Hiſtorie

Saa forſtaa kand huordan et Vidunder wi
ere bleffne. Billedet ſom Kongen ſaae vaar
ſtor/ høyt/ oc forferdeligt til at ſee. Hoffdet
der aff vaar purt Guld/ Brøſtet oc Armene
aff Sølff/ Benene aff Jern/ Fødderne een
part aff Jern/ oc en part aff Leer. Saa
dane ſom dette Billedet er/ ere oc vort Selſ
ſkab. Thi vor Pater Ignatius Lojola,
vor vor Selſkabs første begyndere/ oc den der
fuldkommet det / vaar et ſtor Menſſke/
Edel/ aff ſtor styrcke oc høy Stemme/ oc
vaar ſine Glender forferdelig. Hand haſſe
de viſt et Guldhoffued/ vdi huilcke hand
paaſandt vor Selſkab/ ſom er ſaa ſaare
nøienlig i den Rømerſke Kircke. Hand vdi de
førſte ſelſkabens aar/ haſſe med ſig Guld/
fædre/ huilcke ſom aff Paulo III. ſinge con
firmat paa vor Orden Anno 1540. De ere
ſom forgyldene/ Det er/ ſaadanne ſom
aff Gud ere giſſne den Rømerſke Kircke til
Salighed/ oc icke minde end Guld vdi ære
huldet. Der diſſe 10. Fædre vaare døde/ er
Brøſtet oc Armene aff Sølff kommen eff
vder/ huilcke noget lod falde aff den forie
ge fyrighed til at forfremme vor Orden.
Thi førſten vaar Ordenen tilbunden til

Jesuiteſke Hiſtorie/

et viſſe tal/ſom var kun 60. ſo ferre de vaas
re/ſo mere beſittede de at forbedre ſig. Der
nu Ordenen bode i danlighed oc ſtorlighed
tilvoxt/saa haſſue de ſaaen Bugen oc Laas
rene aff Raaber : Det er/ ſaadanne Brø
dre/ ſom meget ere ørkenſløſe Bug/ oc de
ſom haſſue deris Bug til deris Gud/det er/
ſaadanne/ ſom indgaa Selſkabet/ ick at
de ville lege det ſkrøbelige Legeme den Ro
merſke Kircke/ men at de kunde leſſue led
ge/oc ſaa huad Bugen kreffuer. Diſſe de ere
det ſtingrendes Kober/ ſom ingen Nenni
ſkelig affecter/ tro/ haab/eller tierlighed
lc. En part oc ick opſigter ſig om Laarene
med kſtheds Belte / men med Venere oc
loſaattighed / huilket klinger ſaa vel for
ris Ørn/ ſom klingendes Raaber for en
Gieck. Men dette ſiger ieg kun om dem ſom
ſaadanne ere/ huilke ieg ynſker Bod oc be
dring.

Men i det at nogle aff vores efterfø
ge det ſom høre til Bugen/ ſkeer det at de
ris Raaber omuendis til Jern/ Det er/ De
ere oc bliſſue haarde vdi lydighe
modige i Armod / nød oc tvungen
kſtheds Epſte/ oc ſaa Jernbunden i deris
Wgus

Jesuiteſke Hiſtorie/

Wgudelighed. Nogle ere oc haardere end
Jern mod Brødrene/ begierendes at raade
offuer alle/ oc ingen vil være vndergiſſuen.
For ſaadanne er Himmelen jern/ endog de
vdi Selſkabet ere varactige: Det er/ de an-
namme icke den Helliglands Gaſſuer/ oc
icke med nidkierhed efftersølge vores førſte
Patres, De ere vort Selſkab intet gaſſni-
ge/ huilcke bedre vaar aff Selſkabet at aff-
ſkere/ end dennem ſom nogle Jordsens v-
nyttige Byrdener/ her vdi at feede. Nogle
ere oc ſaa Jernbunden oc haarde / at de ere
ſlet døde oc dumme til alle gode formanin-
ger/ oc haſſue alt lige kiert/ anten de loſſues
eller laſſes. Men nogle ere aff Leer/ Det er
ſaadanne/ ſom vel leſſue vdi vores forgh-
dene Selſkab/ men med hu oc tancker henge
til Dynd oc Leer / Det er/ til deris Foræls-
dre/ Venner oc Rigdom. Huor aff ingen
tuil er/ at vort Selſkab lige ſom det haſtes
ligen begyndte / ſaa ſkal det oc ſaa et ha-
ſtigt nedſald / effterdi det dagligen bliſſuer
jo verre oc verre. Ikke vil heller vores legge
ſlid paa/ at Selſkabet ſaa med de gode ſom
med de mange kunde forpøges. Saadant et
Spectackel/ kiere Brødre/ ere vi bleffne.

S v

Men

Jesuiteſke Hiſtorie/

Men paa det/wi icke ſom Dillebet ſkul-
le ſønderſlaaes/ da lader off hengaa til Al-
kumiſten/ huilcken ſom land lære off der ere
Leer/ huorledis wi ſkulle til Guldet foruen-
dis. Denne Alkumiſt er Pater Ignatius,
hand ſkal vdi vor Selſkabs offuen fuge off
med Pænitenzhernes Jld/ ved huilcke wi
fornyes oc bliſſue gyldene Menniſker. La-
der off fordi indgaa vdi Selſkabens Offn/
wi der kunde brenndes/ oc aff vor whumiſke
hed vdbrenſes/ huilcket ſkeer/ naar wi legge
off paa vor Superiors Ambolt/ oc veluil-
ligen lide/at wi fornyes formedelſt faſtens/
Natteuactes/ Haarkleders/ Suppers oc
andre Pænitenzhers hamre. Gud giſſue off
ſaadant et ſind/ oc vdrer vdi off at naar wi
til Guld ere foruende/ wi da i den Rømer-
ſke Kircke kunde giøre megen fruct.

Saa lang vaar Prædicken.

MEN ieg aff mit gandske Hierte beder
den **HERRE JESUM CHRIS-**
TUM ſom er den enegte Monarch of-
uer alle/ en Konge offuer Himlen oc Jor-
den/ en **HERRE** offuer alle Herrer/ den
rette Hjørneſteen/ ſom aff Jeſuitenre ere
hen-

Jesuiteſke Hiſtorie/

henkaſt oc vden Hænder affſkaaren / at
hand/ baade den Romerſke Antichriſt oc
hans tilbundne Træl Guiterne der ere for-
herdede/ ville ved ſin Wunds Suerd ſon-
derſta/ oc med ſin Jernſpir nedlegge oc for-
derffue/ **AMEN.**

XIV. Om Jeſuiternes Rectoribus oc Regentibus :

REctores oc Regentes ere de/ ſom Øf-
uerſte oc fornemefte ere vdi deris Col-
legijs, Huſe/ Reſidentier oc anden ſteds
huor Forſter opholde nogle Studente vdi
deris Religion at optuctes. Men rettelig da
kalles de Rectores ſom ere Forſtaandere
for Jeſuiterne: Men Regentes, de ſom
effter Reglene regere de Fremmede. Recto-
ris maect vdi Collegio er fri/ ſaa at huad
hand ordiner/ giør oc lader/ det maa ingen
ſige imod/ vden de ville lide ſtor Straff.
Alle huad hand byder/ da maa det være vdi
tappet aff Generalens Hoffued oc Lo-
jolæ Regle/ oc der for bruger hand en
ſtreng Ret mod dennem ſom bryde. Men
Regentes ere noget frommere oc mildere
mod de Fremmede/ huilcke der haffue icke
endnu ſuoren paa Reglene.

Huad

Jesviteſke Hiſtorie

Hvad der ſattis/ eller oc vdi Collegijs ſkal ordineres / det maa alt aff Rectore driffues. Benectet hand nogen noget/ da maa mand icke ſpørge/ huorfor/ men den ſom beder/ gaar tiendis bort/ oc med all ydmyghed tacker for det hand ſick intet aff/ ligge ſaa fuld ſom hand haſſde ſaaen det. Thi ſaa lyder den 24. Regel.

Om nogen neetes noget aff ſin Superior, da ſkal hand der om intet handle hoff nogen anden Superior, vden hand obenbar tilkiendegiffuer hvad ſuar hand ſick aff den forſte/ oc Aarſagen huorfor det er hannem benectet.

Men/ om Rector giør eller byder noget/ hues Aarſage er vbeuiſt/ da ſkal ingen vdfritte om hans raad / men eenfoldelig/ ydmygelig/ med lyſt/ oc end ſnart alting oc vdi alting lyde. Thi den Majoritas oc hørſe anſeende er aff Lojola giſſuen Recto-ribus, men de andre ere lydigheds forpligdenhed aff hannem paalagt. Thi ſaa lyder den 22. Regel. Ingen ſkal omhyggeligen vdi ſpørge/ hues regieringen tilhør/ ſom Superioren er betroet. Den 23. For hannem ſkulle alle/ gode oc onde/ afftage ſit Hoffued=

Jesuiteſke Hiſtorie/

uedtag/ ſtaa op imod hannem/ oc ydmiggli-
gen hannem paahøre.

End oc/ da foruares vdi Rectoris bo-
gekammer alle Selskabens lønlighed/ Pri-
vilegier/ Brefue/ Eliggendefæ. Men til Pen-
ningsliſten/ haſſuer hand icke eenen nøglen/
Men af Generalen ere der til tre fororda-
net/ ſom er Rector, Miniſter oc nogen
Prest: Dog maa icke een allene dem behol-
de/ formedelſt det ſkalckhed her med tilfor-
er ſceet. Thi der haſſuer vel været de Recto-
res, ſom med mange Pund Guld haſſue
ſceet ſig ſelff til gode/ oc ſiden forløbet Sels-
ſkabet/ meenendes ſig ſaadant Egyptiſke
Godz bedre at anlegge ville.

Rector haſſuer oc i beſalning at lade
Provincialen en gang huer maaned for-
ſtaa huer deris ſeder oc fremgang/ ſom oc
Provincialen ſkal det ſamme for Gene-
ralen beſøre. Beſynderlig ſkal hand holde
alle til at beuiſe Generalen oc Paſſuen
fuldkommen lydighed/ oc flittelig vocte/ at
ingen ſamtale ſceer mellem nogen om Ket-
terne/ Det er/ Lutheraner / thi aff ſaa-
danne ſamtale kunde de vnge
ſnart forſpores.

XV. Om

Jesuiteske Historie/
XV. Om Jesuiternes Ministris oc
Forstaander vdi Huszholdingen.

Mest effter Rectoren, holdes Mi-
nister i aet oc ære/ Det er/ den som
er Oeconomus eller Forstaander
for Huszholdingen. Hand skal huer Efft-
uerdag aff Rectore tage beskeed/ huor me-
get/ oc huorledis den hele Vgge skal spises.
Hans Bestilling er at tage vare paa alle/
Rectore vndertagen/ formaane oc paa-
minde dem at de rei vdi Reglene inden dør-
re opdrages. Finder hand nogle som bryde/
dem straffer hand/ Det er/ hand legger dem
paa en Pœnitenske. Exempel/ Det er den 2.
gemein Regel: At huer skal sig vdi Wessen
tilbørlig oc skickelig finde lade. Om hand
nu seer nogen staa med tacte Hoffued/ eller
oc at kaste Dynen hid oc did/ eller icke at
haffue sammenlagt Hender/ eller ey at fal-
de i Kne/ hannem forelegger denne Mini-
ster sine Pœnitenske at vdstaa i det almin-
delige Refectorio, Det er/ der inde som
almindelige Waaltid holdes / huor hand
skal fremtrede som syndet haffuer sigendis:
Hederlige Fædre/ elskelige Brødre/ Jeg
bekien

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſidſt beſtiender for eder min ſkyld / at ieg mig i
 Dag vdi Meſſen noget wiſſbørlig holde
 ſidſt haſſuer. Thi i det at ieg meget ſpytte/ op
 nauuacte ieg nogen bulder/ beſmitte Gulſſuet/
 1000 gaff Fædrene aarſage til at vemmes/ for
 onidhindret Preſten / icke haſſde ſammenlagt
 Hender. Huorfor mig er forelagt denne liſ
 inden Pænitenze/ at ieg ſkal ſeſe Gulſſuet oc
 1000 Brodrentes Føder. Bedder for mig at
 ieg kand rette oc bedre mig. Ege ſaa gaar oc
 til vdi andre forſeelfer/ at lige ſom ſynden
 er/ ſkal oc Pænitenzen være.

Her ved/ giøre de oc Solck viſe paa/ at
 1000 flere Pænitenzer de vdiſtaar / oc der med
 1000 ſig ſelfſ / 10 flere Kroner ſkulle de ſaa i
 1000 Himmerig. Aff ſaadanne Pænitenzers be
 1000 berrømmelſe gaar mange til Miniſtrum,
 1000 uueluillig begierendis Pænitenzes paalegg
 1000 viſe/ paa det/ de diſ ſiøre loff oc berrømmelſe
 1000 bekomme kunde.

Dette er oc Miniſtri Beſtilling/ at
 1000 miggiemme oc foruare all Huſgeraad/ at intel
 1000 der aff ſkulle forkomme. Hand ſkal haſſue
 1000 indſeende med Røſten oc Kielder/ at der vdi
 1000 tintet fattis / men alting i tide kand ind
 1000 ſigtes. Hand haſſuer den ſamme Beſtil
 ling/

Jesviteſſe Hiſtorie/

ling/ ſom ellers Prier oc Oeconomi vdi
Eloſtere.

Alle diſſe haſſue eens Mad/dricke/les
debon/ ſaa lenge de ere helbrede. Men til
Patienter forordnes de ſom dem ſpøde
ſkulle.

Denne Jeſviterneſ i adſkillige ſlags for-
ordning/ ſom nu vdi 15. Article omtald er/
haſſuer ieg icke aleniſte leſt oc hørdt aff and-
re/ men end ocſaa ſeet/ oc ſaadan ſom den
er/ beſereffuen. Enad der om ſkal beſluttet/
maa den Chriſtelige Leſere ſelff dømme.
Dette ved ieg/ at all deris Liſſ oc Leſſnet ale-
niſte her til fremſpøres / at Paſſuens Rige
land opbygges/ oc Jeſu Chriſti Rige/ ſame
den Evangeliske Sandhed land vndertry-
ckes/ huilket deris Anſlag de dog vnderfun-
deligten dølle oc ſkiule. De effterdi de ingen
Løn opbere for deris Arbejde/ Meſſe/ Præ-
dicken/ Scriſtten/ vnderuiſſning/ etc. Der
for kalles de ſommesteſs Patres miſeri-
des, Det er/ Barmhiertige Fædre. For dens
ne ſamme aarſage/ antuorde den gemeine
Mand dem deris Børn til opſucteſſe/ huor
om tilſorn.

Fremdeles/ huad diſſe Jeſviter (hves
Orden

Jesuiteſke Hiſtorie/

I Orden wi nu i ſtyckuijs opregnet haſſue)
Leſſnet anlange/ da komme de ſaſt offuer
met med de Pythagoreers oc Anabaptiſters/
moſſom er/ at de kunde haſſue alting tilſellies/
Dog ligeuel ſamle de ſig ſaa lönligen ſtor
Rigdom/ oc huer er ſig ſelff neſt.

Aarſagen huorfor de tage intet for des
ris Meſſer oc anden Dienſte / er den 28.
Regel/ ſom ſaa lyder: Alle ſom leſſue i Sel
ſkabet ſkulle mindes/ at huad de haſue ſaaet
forgeſſuis/ det ſkulle de oc giſſue forgeſuis.
Oc ingen Lön eller Almyſſe derfor begere/
at det ey ſkulle ſiunes at være en Lön oc be
talning for Meſſen/ Scriſſten / Prædic
ken/ etc.

Wille nu nogen ſige: Efferdi de intee
for tage/ huor aff bygge de da deris ſtore
Collegia: Huor fra kommer deris ſtore
indkomſt: Det er vel ſande: Saa lenge de
ſidde i Kircken/ da tage de intet/ beſynderlig
om dem da noget ſom en Lön oc Betalning
bydes. Men i dette Stycke ere Jeſuiterne
Participium. Thi de tage een part aff
Paſſuen/ Cardinaler oc Biſper/ oc en part
aff Leegſold: Dog for ſynderlig aarſage/
ſom dette Exempel ſkal vdiuiſe. Til Augſ
burg

Jesviteske Historie/

burg Domkircke er en Jesviteske Prædicker/
som oc er Rector, en fornemme Sophist/
ved naffn Gregorius Rossephus, for/
medelst sin skemefom kaadmundethed i stor
gunst haffde Borger som denne Religion
tilhenge. Der nu Cannicker oc andre ville
lønne ham aarligen for hans prædicken met
500. Gylde/suarede hand/Ney: At hand
med saadan vilkor ey torde disse Penninge
opbere: Thi/ suaret hand/ Wi haffue en
Regel/ at huad ieg forgiueffs haffuer faaen/
det maa ieg gifue forgiueffs. Vil mine Her/
rer med deris effne oc formue komme vores
nødsøffstighed til hielp/ da kunde de for en
Almisse hensende til vores Collegium,
huad dem got siunes. Thi/ wi maa vel ta/
ge Almyster / men ingen Løn. De saa sens/
des dem huert Aar om Yule tide 500. gyl/
den til deris Collegium, huilcke de for
Broder Gregerses prædicken met tack sigels/
se tage. Denne Gregers Præst/ er de Fors/
sprecher oc Lingsstude icke wlig/ hues gie/
righed een vdi saa maade belo: En rig kioþ/
mand/ ville en gang forære en Forsprecker
noale Kroner/ at hand skulle tage hans w/
reiserdoige sag oc gipre god. Forspreckeren
suarde :

Jesuiteske Historie

svarde: Jeg skal giøre hvad ret er/ endog du
giffuer mig slet oc aldelis intet: Men vile
du forære min Hustru noget/ det staar dig
friit fore. Saa vide oc disse Jesviter/ deris
Guldhunger at døllie.

Eige effter den samme vijs tage Jesvi-
terne ingen scriftepenninge/ men dog raade
at de skulle henses Almøsse til deris Col-
legia, oc i saa maade/ for en Penninge eller
to/ faa de en Gylden eller to. Thi ingen tør
sende et par Penninge til slige Collegia,
for en almøsse. Der er vel dog nogle scriff-
te Muncke iblant dem / som lønligen tage
scriftepenninge. Blant hvilcke Pater Jo-
hannes, Kirckeuerge til Augsburg/ er een:
hvilcken da hand en gang sad i Vertshus/
icke lange fra Landsberg betalde for 8. sine
staldbrødre: Der hand bleff adspurd/ huor
hand haffde faaen disse Penninge/ svaret
hand: Det er gamle scriftepenninge/ dog
beder ieg/ tier her med stille/ ellers maa ieg
staa Pœnitent. Saa vide Jesviterne end oc
at skuffe hin anden self indbyrdes.

Dette maa være sagt om Jesviternes
adskillige slags: Nu vil ieg tale noget om
deris Læffnet.

Det fierde Capittel:

Om de Jesviteres Leffnet blant
den gemeine Mand.

Disse Jesviteres Leffnet blant Golt/
Der de hyskelske Phariseers oc Gien-
sdybernes icke wligt. Thi Hyskere
oc Dyenskalcke leffue saa/ at de kunde haff-
ue roff aff Menniskken/ oc vdi omgengelsen
lade see en synderlig Hellighed/ endog de i
Hierterne ere Blodgierige/ oc Wgudelige.
Phariseerne vaare vel civiliter boni, op-
rietige i omgengelse med deris handel oc
vandel / meenendis sig derfore nocksom at
være retferdige. Anabaptister oc Giends-
bere/ siunes oc nocksom fredssommelige/ be-
re ingen Verie/ dricke sig icke druckne/ be-
spotte intet/ haffue alting til sellies oc siu-
nes meget hellige: Ege saadanne ere oc dis-
se Jesviter huor de forsamles.

Habit oc Klederdragt føre de lige som
andre Klercke/ huilcket giffuer dem en syn-
derlig adstadigheds oc graviteteske anseens-
de. De haffue store vide Kapper/ lange oc
side ned til ankelskoden/ der vnder side klor-
teler hengendis ned til leggen: Ellers ere
Hoser/ Knæhoser/ Høsebaand oc Sko/ lige
ved

Jesuiteſke Hiſtorie/

ved andre deris. Paa Hoffdet/ naar de vander/ bere de runde Hoffuedtag/ men hiem me oc vdi Kirckerne haſſue de firekantede Hatte/ giorde vdi Korſvis. Til Rom oc anden ſteds vdi Italien / naar de vdgaar aff deris Collegier/ da gaar de/ ſom ſagte er/ hofſſkelige kledde/ oc haſſue i Haanden nedhengendes Pater noſter Baand : De naar de komme paa nogen almindelig gade/ ved Hiſornehuſ/ oc allermest/ huor noget Maria Billede eller Kaars ſtaar opreift / der bliſſue de ſtaaendis ſom de vaare haſſue hentagen/ murler deris Bøner/ oc lader en Steen paa baandet/ falde effter en anden. De vkiende tale de intet til / men tiendes gaar dem forbi. Om nogen vil giøre den nem nogen ære oc reuerentz oc afftage Hatten/ dem neſe de fore/ giøre Kaars offuer dem oc ſige : Dominus vobiſcum.

Men deris Benner tale de venlige/ deris mæle er ſagt oc blødt. Offte ſige de : Gud være benedidet : Loſſuet være JESUS : Loſſuet være Maria. De ſee paa ingen/ men anten opløſſte Bynen oc ſucke : Eller oc ſee mod Jorden oc ſucke. Meget tale de om de Helliges leſſnet/ om Petri grad/ Magda
lene

Jesuiteſke Hiſtorie/

lene Pœnitentſe/ Kœffuerens ſcriſtemaal/
Verdens foract oc andet ſaadant. Skemte
nogen/da vende de Anſictet fra/ſee tuert oc
gaa ſaa bort. Skal der noget hoſt Paſſuen
forhandles/ da/ ſpœrend Generalen gaar
til hœnem/bede de alle at denne Pater Ge-
neralis maa med den hellig Aand opfyl-
des/ paa det hand kand findes verdig ſaa at
tale oc handle med den allerhelligſte Chriſti
Statholdere/ at det kand ſkee den Romer-
ſke Kircke til gaffn/oc deris Selfkab til op-
byggelse. Naar nu Generalen kommer
ind til Paſſuen / ſtrax nedfalder hand paa
ſit Anſict (ſom ieg ſelf ſaae til Rom Anno
1583.) oc kyſſer hans Foder/ det er/den guld
Eko hand haſſuer paa Foden/vdi huilcken
ſidder en Eddelſteen / at hand icke aff deris
munde ſom kyſſe hannem/ſkulle forgiffues.
Siden beder Paſſuen hannem ſtaa op/saa
bliſſuer hand dog ſiddendis i Kne at forre-
te ſine ærender. Naar hand nu igien gaar
fra hœnem/ da kyſſer hand anten Foden el-
ler hans Silcketiortel/ ſom vdi Guld oc
Eddelſteene ere indueffuet/ oc ſaar ſaa vel-
ſignelſe aff Paſſuen/ huilcket er intet an-
det/ end Paſſuen ſar Raars for hannem
med

Jesuiteske Historie/

med sin høyre Haand/ oc saa gaar hand
bort. Men skulle de tale med Cardinaler
eller Bisper/da giøre de dem stor reuerenche/
oc intet begynnde deris tale førend de anten
kyffe deris kiortel eller haanden dem reches.

Skulle de haff Øffriggheden noget vds
rette/da gaa de sielden self til dennem/men
vdsende/ anten en Prest/ eller anden Bro
der/ som ved at omgaaes oc søge orden paa
Politiske vjs. Thi de meene det for en grof
ue Synd/ om saadanne hellige Folk/ der
hafue deris Naffne aff Jesu/skulle hengaa
til den Verdslige Øffrigghed / oc giøre sig
dem vnderdanige.

Skal de handle med nogen private el
ler eenlig/ da lade de sig see saa ydmynge i
ord/ at Gierningen nocksom vidner om der
is ærgierighed. Kalles de til Giestebud/da
siunes de der saare ydmynge / edrue oc spar
somme. Giffues for mange Keteer/ da sige
de: Saadanne Leffninger skulle giemmes
til de Fattige. Om nogen skemte oc giøre
sig lystige/som det hender sig offte vdi ærtli
ge Giestebud/ da sige de: Saadant er icke
talet eller skeet aff E H X J S I O vdi
det Brøllup i Cana/ eller vdi Nadueren.

Jesviteſke Hiſtorie/

Dricker nogen dem til/ da velsigne de ſlaas
len med Kaarſens betegnelse/ men intet dri-
cke den vd. Settes noget kræſeligt for dens
nem/ det ſette de bort/ oc tage til det gemeis-
ne. De tale intet vden de bliffue tilspurd.
De ſidde med Øynene neduend oc ſamens-
lage Hender. I alting lade de ſig ſee meget
hellige. Naar de gaa bort ſaa tacke de Gud
førſt/ (paa Latine) oc der effter Verten :
Giſue ſaa hannem/ Vertinden eller Ør-
nen Pater noſter Baand/ Billeder/ eller
velſignede Kierter.

Naar de gaa til almindelige prædicken/
da tage de aff Hoffdet i Kirckedøren. De
naar de komme til Monſtranſer / der ſom
Gud (effter deris meening at tale) er indes-
luct/ falde de i Knæ/ læſe Pater noſter oc
Ave Maria, ſla ſig for Øryſtet : Effter
de nu haſſue nejlet for den indſengſlet Gud/
gaa de bort / oc tage ſig Stoleſtade lange
fra Quindfolck / der ſiddendis ſom nogle
knubbe/ vende Øynen mod Præſten/ oc ſaa
lyde paa Prædicken. Naar dette er end/ gaa
de hiem igen med lige dan reuerenſe/ oc alle
ſteds fly de at komme i møde med Golt/ be-
ſynderlig om det er Quindekøn. Alleſteds
huor

Jesuiteſke Hiſtorie/

huor meget Folck forſamles/vdi Skibſhaf-
ne/ Proceſſer, om Hellige dage/ da holde
de ſig neſt mod Alterne/ der falde i Kne/ oc
læſe deris Pater noſter Daand/at de ville
ſiunes de førſte oc de ſidſte. De komme icke
aleniſte at lade dem ſee/ men at tage vare
baade paa Lærde oc Læegfolck/om de oc hols
de ſig effter deris Papifteſke Ceremonier.
Sinde de nogen ſig anderledis forholde/
dem anklage de for Ofrigheden ſom Ketter
oc Lutheraner/ at de anten ſkulle bliſue Pa-
piſteſke igen/ eller aldellis forjages.

Om de aff deris Offuerſter forſendes
til de Ketterſke ſteder/ (Det er/ huor de ere
Evangeliske eller Lutheraner) da foruende
de deris Habit/ oc bruger ſaadanne Kleder
ſom paa de ſteder ere gengſe/ huort de hen-
ſickes. Exempel: Naar de reyſe giennem
Wirttembergiſke Fjorſtedom/der gaa de ſom
Magiſtri, beſynderlig naar de ville høre
diſputaker/ eller oc ſee Bogtryckeriet. Til
Marckeder vdfende de deris Schredere oc
Schomagere/huilde der haſſue afflagt de-
ris Jeſuiteſke habit/oc gaa ſom andre Sko-
magere oc Skredere. Huor de fornemme
noget Herremøde eller Fjorſtelige Brøllup/

Jesviteſſe Hiſtorie/

da ſmycke de ſig vd vdi Herremends kleder/
paa det de kunde ſaa diſ bedre tilgang at ſee
oc høre huorledis der gaar til/ huilcke de ſi
den vide (paa ret god Papiſteſſe) at belacke
oc vblegge til det verſte. Men naar de van
dre blant deris egne / da gaa de ſom deris
egne/ Dog i alle ſtycker forholde ſig eſſter
dem ſom de omgaaes med/ at de i ſaa maa
de land vende Folckes hjerter til ſig/ oc diſ
bedre bedrage dem. Verie oc Vyſſer drage
de ick vden de ſkulle gennem de lande huor
Evangeliske ere.

Nogle aar forleden/ er nogen Jeſviter
af Bejren til Engeland indſent/ der at ſkul
le med den Papiſteſſe Affguderu forgiffue
Vnderſotten/ oc igenføre dem til det Papis
teſſe tyranni. Diſſe ſom Apoſtlene/ ick vd
ginge vden pung oc penninge/ men ſtatlig/
rytters viſſe/ med Guldleder behengde/ paa
ſtatlig Heſte/ førde bløde kleder / oc all an
den jirat ſom ellers mechtige Eddelfolck ple
je at bruge/ oc med ſtor pract oc hoffmodig
hed ere vdi Engeland indkommen. Men
huad ſuig oc bedrageri her vaar vnder/ kun
de den Engeliſke Drotning vel vnderſtaa
ſig paa/ oc fordi ſmuck forhindret deris
blods

Jesuiteſke Hiſtorie

gollodgierige anſlag. Oc effterdi de offte vaa
 q 12 paamindt at affſtaa ſaadan Forrederi/
 i minen icke ville/ da er fordi een part aff den
 mæm paa Liſſuet tilbørligen ſtraffet/ beſyn
 pñnerlig den Forreder Elianus Campia-
 zius, huilken Jeſviterne dog haſſue ind
 d indt blant deris heilige Martyr/ oc tilbede
 ommaannem endnu/ at hand den Papifteſke tro
 ſadadeligen forſodre ville. Men huo er den
 i mom icke ved/ at Sathan jo oc haſſuer ſine
 naſſMartyr? Effterdi at icke Pinen men Aar
 ngigen giør Martyr.

For ſaadanne omſkiſtſeſe paa Kleder
 harage høre de vel ilde aff andre Papifteſke
 Andlerkeri/ beſynderlig aff Munkene: Men
 hoj: forſuare dem aff Paſſuens/ Privilegier
 os 22s oc Reglenes myndig/ huilke icke
 ſlodholde dem nogen ſerdeles Klederdrags.
 Men Aarſagen huorfor ſaadanne glubens
 os Blſſue til Spedelam / oc Sathans
 ngnger til Liufens Engle ſig foruende /
 os denne / At de diſ ſnarere / lettere oc
 ſniffnligere kunde ſøye ſig effter Solckes
 ſind / oc i ſaa maade randsage dem /
 os paa det ſidſte Beſuiſge / Bedrage / oc
 Paſſuens.

Jesviteſke Hiſtorie

Paſſuens Tyranni vnderlegge. For dennem
aarfage ſkyld omſøbe de/oc ſøge effter huent
de kunde opfluge/huilcken Peſtilentſiſke for
giſſe fra ſin hellige Kircke her i Lande/Gud
naadeligen affuende.

Saa maa da dette være ſagt om deris
Liff oc Leffnet i almindelighed: Men hvad
deris anſlag/ raad/ gierninger/ ſcriffuelſer
oc vdtretning/ er gemeinlig mod de Evan
geliske/ huilcke de forðum kaldte Proteſtan
tantes, men nu Concordiſter oc Luth
theraner: Dette det er mere begrebeligt/en
forpuden at ſige fra: Efterdi denne ny
den/ med ſaadanne frihed oc Licenſe maa
ſaaledis tyrannizere imod de Chriſtne. Oc
endog de ſelfue/ baade i Lærdom oc Leffn
er allerſlemmeſte: Dog alligeuel anſees o
actes de aff ſomme/ lige ſom nogle Gude
eller Guds leffuendes Apoſtle: (Ege ſom o
Dieffen ſelff aff de Calcuter æres oc dyg
des.) Gud giſſuer/ at end en gang en
as kunde opſtaa/ ſom med Aandens ſuer
kunde diſſe Baals Preſter ødelegge oc for
derffue/ Amen. Saaledis med mig ad
ynſke oc bede/ ved ieg vel mange/ baade
Frankrige/ Italien/ Suoben oc Bejerem
Gud

Jesviteske Historie/

du Gud bønne off naadeligen / oc saadanne
Opharaones Troldkarle forderff oc pdeleg.

Det femte Capittel:

Om Jesviternes Liff oc Leffnet
hiemme/inden deris Dørre.

Desviternes Liff oc Leffnet/ som de
himme inden deris Dørre fremdra-
ge/ skal være Regelbunden: Det er/
hvilke stemme offuer et med Lojola Regle/
hvilke som de/ naar prøffuelsen Aar ere va-
ren/ suere/ at de deris Leffnet/ lige effter Lo-
jola Regle oc Selskabens angiffuende /
indbringe skulle.

Summen offuer deris Regle oc Sta-
tutter er denne:

At kiende den Romske Passue for 1. Reg.
hvilke Christi Vicario oc Stattholdere oc hancem
indbringe adlyde/ vdi de Stycker som høre
indbringe Troen oc sederne eller leffnet: Item/ at
indbringe effter sin egen fuldkommenhed/ oc om-
indbringe at bedrage Folck.

At Scriffte huer Dage/ høre Messe/ 1e Reg. 2.
hvilke Pater noster baand/ oc den ene pare & 3.
hvilke Sacramentet at annamme.

At

Jesuiteſke Hiſtorie/

Reg. 5. At ſeje ſin Aand treganger huer dag/ og
 & 6. Morgnen/ Middagen oc om Aftenen : det ſig
 er at randſage oc offuerhøre ſin ſamuitliggm
 hed. Item/ at haſſue en ret Hiertens haad
 oc affſty til ſine Forældre/ Venner oc alle de
 Verdsfigt.

Reg. 9. At døde ſit eget kiød/ det er/ at forſuerme

10. & oc benecte ſin egen villie/ dom oc forſtand

13. At hielpe ſin Neſte til rette. At vdrette al

det ſom Selfabet vedkommer / vdi Pred

cken oc Lectier. At beuiſe ſig gudelig oc

22. myg i alting. At holde Armodſ løſte

ſin reenlighed vden all brøſt oc feil/ oc ſin

lyſtheds løſte vdi all Engeliſke reenligheds

24. At beuiſe ſig i lydigheds løſte / ſom o

28. bød knub/et vrien

29. hand vaar blind.

30. At affholde ſin 5 vduortes ſind fra v

dens forſengeli

45. er tuert imod. At vduelle ſig det ringeſte

47. foracteliſte. At fly det verdſlige. At ſ

48. ſin Siæls oc Legoms ſundhed. At plage

49. gemet til maadeligh

alle Reglene/ oc for deris offuertredelſer

52. vndergaa Pœnitent

53. andre/ men mod ſig ſelff ſtreng oc haad

Jn

Jesviteske Historie/

Intet at tale med verdslig Folk vden Su-In re-
 periorens forloff. At holde sig vdi all gulis
 hofffuiffhed oc adstadihed naar de ere hof com-
 fremmede. Korteligen: vdi alting saa sig at muni-
 fficke oc forholde som Reglene vdkreffue. bus.

Om nu nogen forseer sig mod disse Reg. 33
 Statuter oc Regle/ hand dømmes aff dem
 at synde meget groffueliger/ end hand haff-
 vde syndet mod Guds Bud. Oc Jacobus
 Crusius vdi Reglenes vblegning/ siger
 vdrøffelig: Vore Regle er vor Decalo-
 gus oc X. Budord. Huo som med forset
 synder mod dem/ hand haffuer giort en dø-
 ffelig Synd/ huilcken ham ick forladis/
 minde hand ved lige veetige Pæniten-
 s betaler. Thi wi haffue giort vores Eed/
 at wi skulle holde dem lige traaret/ oc vdi
 Gierningen effterkomme. Ja/ hand sags
 at disse Regle ere end yppermere end de
 XX. Budord. Thi vdi de X. Bud er ick
 Befalninger: Men vdi vore Regle er me-
 re end Loffuen vdkreffue/ som er Christi
 Raad: Huilcken som gior dem/ hand skal
 nothøfkomme sin offuerlobs Gierningers verd
 oc Fortieniste. Vdi dette Stycke er Jesu
 itterne fast verre end Phariseerne.

Thi

Jesviteske Historie/

Thi disse/ som Christus klager/ Matt. 15. 21.
kun for Menniskens set oc Lærdom offuer/ nu
traadde Guds Løw: Men Jesviterne frem-
holde deris Regle for Guds Befalning/ o
paatrenger Solck nogle raad/ huilcke H
ren aldrig gaff/ men strengeligen forbød
Men/ huo som offuertreder deris Statu
ter, dem paalegges nogle Barnuorden m
narcke oc Mester Hemmelins Pænitenker van
Aff huilcke ieg nogle vil opregne/ at man
deris hiemleffnet/ dis bedre kiende kunde.

Jesviterne haffue en Regel / at de om
morgenen Sommer tid/ klokken er 4.
opstaa/ Men om Vinteren / klokken er 5.
Soffuer nogen offuer / saa at Visitator
eller Custos finder ham paa Sengen/ d
paalegges denne saadan en Pænitenke: Ro
Et or kalder ham til sig/ straffer ham ha
deligen/ sigendis: Naar Middags maaltid
holdes/ skal du tage din Seng/ oc bere
ind i Stuen/ som Maaltid holdes/ oc g
re den vaanlige Pænitenke/ at du kand
spffnen fra dig. Naar nu ringet er til
tid/ lest til Bords/ oc huer haffuer taget
sebe/ saa fremtreder denne med Sengen
Ryggen/ mit paa Stuegulffuet/ der

Jesuiteſke Hiſtorie

i i ſin Kne/ ſigendis: Eruerdige Patres,
 elſkelige Fratres, Jeg maa ſige eder min
 forſeelse/ at ieg i dag haſſuer ſoffuer offuer
 tiden/ huorfor mig denne Pœnitenge er paa
 lagt/ at ieg her i Stuen ſkal min Seng tre
 ganger ombere/ oc ſaa mit i Stuen ſkal ieg
 ligge oc ſoffue ſaa lenge maaltid holdes/ oc
 der effter bere Sengen tilbage oc ſaa mig
 min Mad paa denne liden Skiffue. Naar
 hand ſaa haſſuer vdtale/ ſtaar hand op
 igen/ tager Sengen oc omber den/ legger
 ſig der paa / oc ſoffuer om hand vil/ Diſ
 midler tid ſidder de andre fratres oc ſaar
 Mad oc leer her ad / denne Panitenge
 vdfletter ſoffnens Synd.

Naar de om Morgen en er opſtaen /
 ſkal huer ſtrax (effter deris Regle) rede ſin
 Seng / oc effter de haſſue ende deris Bøn
 oc betenkelfes tid/ ſkulle de rømme op oc
 iſſe i kammeret. Huo ſom ſynder mod den
 Regel/ ſkal oc indbere ſin Seng i ſtuen/
 ſiue ſine fratribus, huorledis hand ſin
 Seng wred haſſuer ſig effterladet. Siden
 midler tid at andre ſaa ſig mad/ ſkal
 hand vdgaa oc oprømme i ſit Kammer.

Om nogen ſoffuer offuer ſin Bøns oc

D

ber

Jesviteſke Hiſtorie

betenckelſes tid : Hans Pænitenſe er / at
hand mit paa Gulffuet med Knæfald / ſkal
viſe ſine fratribus huorledis hand hafuer
ſoffuet / oc ſta hid oc did med Hoffuedet.

Effter betenckelſens Time / ſkulle de
ſtrax ſøje ſig til det Hellige / det er / Meſſen /
oc det med allerſiørſt ære oc reuerenſe.
Om nogen nu vnder Meſſen ſtime med
Hender / Føder / Pater noſter Baandet /
eller oc ſeer vd giennem Sprinckeluercket /
deris Pænitenſe er at kofſe Fædrenes oc
Brødreneſ Føder vnder maaltid / oc tage
deris maaltid vnder Bordet hofſ Rectoris
Føder / ſiden ſtaa op / vdrecke Hoffuedet aff
Vinduet / oc viſe Brødrene huorledis hand
ſaac giennem Sprinckeluercket.

Effter Meſſen gaa de i Lære / oc ſitteli
gen giſſue act paa huad der læſes. Hoffuer
eller leer nogen vnder Læxen / de ſkulle oc li
ge ſaa giſſe mit vnder maaltid.

Effter Læxen kommer Miniſter, for
hannem fremtreder en huer / begierendes
Arbende / ſtrax befal hand : Gack du hen
oc hielp Rocken : Du Kellersuenden : Ver
du Vand : Du Bed : To du Gryderne :

Gack ha

Jesuiteſke Hiſtorie/

Gack du oc bred Bordene: Skulle du vd
Kruß oc Kander. Er nu nogen ſom vnder
andre ſig ydmynge ville/ oc/ ſom Reglen ly-
der giøre det ſom hans Sind er imod/ den-
ne falder i Kne for Rectore bedendes/
at hand med en vnderdanigheds beſalning
eller forleening motte affleggis (Det er/
med ære ſagd/ at reuſe Priveter/ Diſſ/po-
ter/ Fædrenes beſlickede offuertog/ oc an-
dre ſtenckendes ſlemme ſteder) Naar den-
ne Miniſter nu alting haſſuer ſat til ret-
te/ ſiger hand: Giører nu ſnart oc ſmuck
alting ferdig. Er nogen i Gierningen let-
ferdig/ eller i Beſtilningen ſeenferdig/ dem
forelegges Pænitenke / lige ſom forſeelfen
er til.

Exempel/ Een aff Brødrene vaar be-
ſalet at reuſe Brtehawen/ ſette Brterne i
laſſue/ oc beſkære Trærne/ hand hørde nu
Gøgen gale/ eller oc nogen anden Fugl
ſhunge/ kom for ſkade/ oc gjorde lige ſaa.
Magiſter morum hørde dette i Hawen /
men taw ſtille: ſtrax hand kom ind/ gaſſ
hand Rectori det tilkiende. Hans Pæni-
tenke var/ at bekende ſin forſeelfe ved maalt-
tid/ oc vdi ſang oc ſtickelſe bere ſig lige ſaa

Jesuiteſke Hiſtorie/

ad ſom hand gjorde i Hawen/ Gaar fordi
om i Stuen tre eller fire ganger/ robendes
med høy roſt Cuckuck: Naar det er giort/
ſetter hand ſig til Bords.

Om den ſom toede kar op/ ſlog en pot-
te eller noget andet i tu/ hans Pœnitentſke
er at tage op ſtykkerne/binde dem ſammen/
hænge om halsen/ oc ſaadanne komme ind
i Stuen. Med ſaadanne Pœnitentſker for-
lyſte diſſe Jeſviter ſig vnder maaltid/ lige
ſaa ſom Konger oc Fyrſter aff deris Nar-
rer kand haſſue deris tidfordriff.

Om nogen diſ midler tid hand vaar
i ſin Gierning/ løb/ ſprang/ huiſtede/hand
ſkal lige ſaa gjøre vdi Stuen.

Om nogen Mad for Kocken er ſkend/
hans Pœnitentſke er at hand ſelff ſkal æde
op det.

Endog at diſſe Pœnitentſker er kun idel
Narrieri oc Barneleeg/ ligeuel ſige Jeſvi-
terne/ at de ſkulle i det euige Liſſ/ bekomme
ſaa mange Kroner / ſom de haſſue giort
Pœnitentſke/ ja ſige/ At ſaadanne Giernin-
ger etc de/huor ved de kunde fortiene Him-
merig. Oc derfor/ haſſue Jeſviterne lige
ſaa mange Chriſtos/ ſom de haſſue Gier-
ninger/ etc.

Naar

Jesviteske Historie/

Naar de saaledis haffue ende deris Le-
gemlig exercis oc øffuelse / saa ringes med
Kloeken/ at de skulle examinere deris sam-
uittigheder : De det effter disse 5. puncter :

Modi d' effaminar La consci-
entia ogni di.

Det er :

En form eller maade at examinere
sin conscienske oc samuittighed med/
huer dag.

1. At tacke Gud for almindelige saa vel
som serdelis Gjerninger hannem denne dag
er vederfaren. (Almindelige velgierninger
hoss Jesviterne er Skabelsen/ Igienløsel-
sen/ Igensødzelen oc Bessermelse. Serde-
lis velgierninger er/ at de ere kallet til Sel-
skabet/oc haffue deris fem Sind oc Sund-
hed wbeskoren.)

2. At bede om naade oc opliufning til
at kiende sine Synder / oc hade dem (icke
effter Guds Bud/ men egne Regle.)

3. At vdfordre Regenskab aff sin Stael
om alt det / huor med hun paa denne dags
tid haffuer fortrønet Gud/ anten i tancker
eller tale : Men allermest mercke sin egen
D iij brøst

Jesuiteske Historie/

brøst og hnde/ huor til hand aff Naturen er inclineret og tilgenegen.

4. Bede om de Synders forladelse den dag aff hannem er bedreffne.

5. At haffue et stadigt forset/ med Guds hielp sig at ville beuare fra Synd / skriffte og bekiende hues hand bedreffues haffuer : Paa det sidste læse Pater noster og Ave Mari, og sla Raars for sig.

Disse Capitler at betencke / kalde de samuittigheds Examen eller offuerhørelsse/ og dette giør de to ganger om dagen/ for middags og afften maaltid : De det i saa maade. Naar Klocken slar/strax offuergifue de huad de haffue for haanden / og huer følger sig til sit sted/ falde ned i Knæ for et Billede/ og befales at randsage/ prøffue og feje sin samuittighed. Vdi dette prøffuelses betenckende ligge de vel et korter eller en halff time. De som kunde lese og scriffue/ opscriffue paa et Register alle deris tankers/ tales/ gierningers og forseelers synder / at de mod Sabbathen fuldkommelig kunde scriffte/ og Rector kand haffue god kundskab om huer sin Disciplers conscienke/ og vide huer deris lønlighed/ og der til bruge saadanne en Taffle som efftersfølger :

Jesuiteſke Hiſtorie/

Søndagen	Mandagen	Tiſdagen
Tanckſyndet	Taleſyndet	gierningsſyn.
Onsdagen	Torsdagen	
Forſeſſes ſyndet	Synd mod Reglene	
Fredagen	Løffuerdagen.	
Penitentes forſømmelſe	ſtraffe.	

Til diſſe forſcreffne Regle / tillegge de diſſe efterfølgendes :

1. Naar nogen ſynde igien den ſamme Synd/ da legger hand Haanden paa brystet/ oc ſucker for ſin forſeſſe. Huilket end oc kand ſkee vdi andre deris neruereſſe end dog de acte det ey.

2. Mod natten tellie de offuer/ oc forſarar/ om de noget ſig forbedret haſſue fra det førſte oc til det andet Examen.

3. I lige maade/ ligne de ſammen den førſte oc anden dags Examen, om de noget forbedres.

4. De ligne oc ſammen den anden dagge mod den førſte/ oc ſeer huad de haſſue vdi giort oc lade.

Om nu nogen anten forſømmer dette
Hilij
exa-

Jesviteſke Hiſtorie/

examen, eller oc/icke giør det med ſaa ſtor
aluorlighed oc actſomhed ſom det ſig bør :
De ere forplietet til at giøre Pœnitentke
obenbarlig vdi Stuen.

Men den fornemmeſte endelige Aarſa-
ge huorfor ſaadanne examina ſkeer/ er/
at Rector i ſaa maade kand vide alle ſin
Vnderſotters lønlige anſlag/oc der aff for-
ſtaa huad hand om en huer ſkal dømmes oc
meene/ at der ey andre i Selfkabet ſkulle
opholdes / end ſom de ſelfue ville. Derfor
haffue de ſaa ſkarp indſeende med dem/ ſom
anten forſømmelig examinere ſig eller for-
ſømmer ſit examen, eller oc icke obenbar
alle ſine lønlig anſlag/ Item/ om hand tier
noget/ huilket hand icke vden beſtemmeſe
oc blyſſel tør aabenbare. Saadan een kal-
de de en desperat, eller den ſom er falden
i fortuilelſe/oc en Kirckerøffuer/oc hannem
aff Synden icke abſolvere, men med
Bands baand binde hannem/ indtil hand
aldelis obenbar ſig/ oc for Rectore oplas
der alle ſit Hiertes løntanker.

Til Landsberg vaar en Nykommen/
en Frankoſe/ aff Religion en Hugonot
eller Calviniſche, ſom forargedes af den
ſtreng

Jesuiteske Historie/

strenge Pœnitens; hannem idelig paalags
 des: Huor offuer hand sagde/ at dette exa-
 men vaar intet andet/ end et ret samuit-
 uigheds Bødeli / en aarsag til fortuilelse oc
 forbømmelsens vercksted/ huicket Rector
 derfor aff en huer vdfordrer/ at hand kand
 vide alting/ oc i saa maade indtrede i Guds
 Embede/ som aleniste bør at randsage hiers
 ternes lœnlighed. Hannem bleff paalagt
 saadanne en Pœnitens; at hand vdi mad-
 stuen/ skulle vdi sin Kœn nedfalde/ oc effter
 denne form oc maade scriffte: Eruerdige
 Fædre/ elskelige Brødre/ ieg siger eder min
 Synd/ at ieg haffuer forhaanligen bespot-
 tet det hellige vor samuittigheds examen,
 som aff vor hellige Patre Ignatio er ind-
 skicket. Oc derfor er denne liden Pœnitens;
 he mig paalagt. 1. At ieg skal kysse alle es-
 ders Føder. 2. At ieg vdi otte dage rense
 Priueterne. 3. Vdi Stegerset toge op
 Gryder oc Fæde. 4. En heel time for det
 høhuerdige Sacramente affbede min synd.
 5. Tre ganger huer dag en gandske Maas-
 ned skal ieg examinere min consciens;. 6.
 Nu skal ieg hudflenge mig selfue/ indtil
 den tredie ret indberes/ eller oc min Herre

H v

Rector

Jesviteſke Hiſtorie/

Rektor giſſuer mig et Tegn ieg maa op-
holde. Med diſſe Pænitenker haſſuer hand
afftoet ſin forſeelfer/ oc fortient ſig det euis
ge Liffs Krone.

Naar nu denne offuerhørelſes Time er
forbi gaaen/ ſtrax ringes der til Maaltid/
til huilket to oc to følger ad. Men de ſom
haſſue Diurens Tegn/ det er de/ ſom icke
endnu haſſue ſaaen det Papiſteſke Præſtes
Embedes Chriſmen oc Kagen/ bliſſue ſtaa-
endes uden for Stuedørren/ oc foruente
Ministrum, at hand ſkal vddeele til den-
nem Pænitenker. Der er oc vel de iblant/
ſom aff ſtor Gudelighed begiere Pæniten-
ker for de Forſeelfer de vide ſiet intet aff.
Naar nu huer vide ſin Pænitenke/ ſaa op-
lades Stuedørren/ ſtrax toe de Henderne
oc læſe Benedicite, ſiden ſette diſſe wſkyldi-
ge Pharifeer ſig til Bords/ diſ midler tid
at de ſkyldige mit paa Gulſſuet falde i knæ
oc ſkrifte deris Synder/ Ja/ icke uden de
andres ſtore ladder/ giøre deris Pænitenker.

Exempel :

Een ſiger : I Dag ieg giel vd/ loe ieg.
Mit er paalagt denne Pænitenke/ at ieg
bet i Stuen tre ganger ſkal omgaa oc lee.
Staar

Jesuiteſke Hiſtorie/

Staar ſtrax op/ oc med ladder ſylber det
gandſke Huſ. I ſaa maade forſones lee-
ferdigheid. En anden ſiger: Jeg oc min
Staalbroder tientet til Meſſe i Dag / men
forſømmelig. Thi ieg lod Logget falde i
Kalcken/ huilcket Preſten icke actet. Vor
Pænitenſe er fordi/ at wi ſkal ombere Log-
get tre ganger/ oc paa den ſide ſom rørde
Chriſti Blod/ kyſſe det/ ſiden henlegge det
blant de hellige Leffninger. En anden: I
dag ieg toede Kar op/ ſlog ieg en Potte i
tu/ min Pænitenſe er/ at ieg ſkal viſe eder
ſtyckerne/ oc gaa til Pottemageren at tigge
mig en anden. En anden: I dag ieg vaar
i Hawen/ hørde ieg en Heſt vrenſke/ oc ieg
ville giøre hannem det effter. Min Pæni-
tenſe er/ at ieg her i Stuen tre ganger ſkal
omgaa oc vrenſke det højeſte ieg kand. En
anden: I dag ſkulle ieg renſe Fædrenes
gamle Hoſer/ oc det bleff icke reenligt nock/
Min Pænitenſe er/ at ieg ſkal viſe eder
dem oc hengaa at toe dem vd paa ny igjen.
En anden: Jeg gaff Ratten et ſtycke Kød/
oc icke bad om forloſſ: Det er min Pæni-
tenſe / at Ratten oc ieg ſkal ſidde ſammen
vnder bencken oc ſaa off mad tilhobe.

Med

Jesviteſte Hiſtorie/

Med ſaadanne Pænitenſer driffue de
maaltid/ frydder deris Ketter/ oc lige ſom
Epicuri Suin feede ſig. De alligeuel at ale
ſaadant er kun latterligt oc Barneleeg / li-
geuel tør de ſige ſig ved ſaadanne Giernin-
ger at fortiene Himmerig : Vedendes i ſaa
maade til deris egen Henders Arbejde.

Efter middags Maaltid/ giſſues dem
aff Rectore en time/at recreere oc veders-
quege ſig vdi/ hvilcken vederquegeſe gaar
ſaaledes aff. Alle/ (Preſterne vndertagens
des) ſtaa vden Døren/oc forſpſue Mini-
ſtrum, at hand ſkal vddeele Forleeninger.
Til een ſiger hand : Gack du hen oc to gryp
der op : Til en anden : Du ſade oc Teller-
cken : En anden) Gei i Kjøctene : En an-
den : Giem Duggene oc andet Bordsmy-
cke. Til de andre ſiger hand : Gaa i hen oc
vederqueger eder/oc værer tuetige. Dog haf-
uer ſaadanne Recreation, oc ſine Regle.
Diſmidler tid tilſkides aff Rectore Pres-
tudere/ ſom ſkulle hannem tilkiende giſſue/
hues forſeelfe her kand ſkee. Seer hand no-
gen haſſue hin anden kiere/dem ſkille hand
ad/ oc ſøjer atter dem ſammen/ſom icke vnd-
de hin anden ſaa vel. Huer Søndag vdgif-

uer

Jesuiteſke Hiſtorie/

uer hand Zedler / vdi huilcke er antegnet /
 huad oc huor om de maa tale den Vgge
 igiennem / vdi denne deris vederuegelses
 time. De maa icke holde ſammen huer ſom
 vil / men huilcke to ſom Superioren vil.
 Beſynderlig tager hand vare paa/at de in
 ſet ſkal tale om Gørſters trette/om Verdsſig
 ſing/om Gørældre eller venner/om wenig
 hed i Lærdomen/ eller om Lutheraner. Thi
 de foregiſſuer at Lutheri Lærdom kryber
 ſom en Krefte/ oc ſelſſuillig indgiſſuer ſig i
 Solckes ſind. Er nogle blant dem fraſald
 ne/eller Apoſtate, diſſe maa icke omgaacs
 eller tale med de vnge eller wlærde: Men
 dem forordineres Patres oc gamle Preſter/
 ſom ere geſuinde vdi Sophiſteri oc bedrage
 ri/ at de dem ſand igen drage til den Paſſ
 uelige Lærdom.

Men/ vdi denne recreation oc ve
 deruegelse/ſylge de en viſſe Orden. Seni
 or begynder et Fabel: De andre med ſtor
 gudelighed oc reuerenſe høre nøje til. Naar
 hand haſſuer endi/ ſtrax begynder en anden
 paa et andet/ oc ſaa huer ſit/indtil timen er
 ende. Saadanne Fabeler tage de aff Dif
 cipulo de tempore, B. Mariæ Miras
 cles/

Jesviteſke Hiſtorie/

de/ de Legendis divorum, de vitis
Monachorū oc andre diſſige Bøger / om
ſelſkabens formering/ om dødgiſrelſe/ om
ſin egen benectelſe/ om Verdens foractelſe/
om Rigdoms forſengelighed/ om Fædrenes
dyder ſom Ieſue i ſelſkabet/ om reglenes fuld-
kommenhed/ om de Indiffe Wiſſiver/ oc huad
Jesviterne der borte vdrette/ huor aff de ſig
høfeligen berøme. Om nogen her iblant no-
gen ſkemt indføre/ hans penitente er/ at re-
petere det igien til Nadueren for alle / oc i
ſaa maade confundere oc beſkeme ſig ſelf/
oc komme de andre til ad lee.

Vdi denne deris vederquegelses tid/
giſſues oc Capitula, det er/ ſkarpe vnder-
viſning/ ved hvilcke de ſradrage deris an-
hengere/ ſraverdſlige tancker til et religions
leſnet/ vdi ſaadane Capitulis fare de frem-
eſter denne form: Naar vssen er ent/ frem-
kalder Rector den ſom var Bræudere/ ta-
ger ſaa an de laſter hand om de andre haſſ/
uer optegnet. Paa vederquegelsens tid ber
hand zeddelet til ſiune/ vdi hvilket optegnet
er alle irrunger ſom forledne vge mee dem
er ſkeet. Vil hand nu Capitulere dennem/
ſaa lader hand hente ſig en Stoel/ ſetier ſig
mit iblant Brødrene/ oc begynder ſaaledis:
Jeg meente ieg haſde ſuldkommen Brødre :

Jesuiteſke Hiſtorie/

men deſſe zeddel ſom mig af den hellig And
er offuerantvordet/ beuiſer tuert imod / at
mange/ ja alle ere wfuldkommen. Naar dette er
ſagt/ ſalde de alle i knæ for Rectore, oc ſua
re/ Det er alt lige ſaa. Fader/ wi ere alle w
fuldkommen/ oc ick ſom off burde/ hafue hol
det reglene. Strax beder hand dem alle op
ſtaa/ men den hand meen at hafue allermeeſt
forſee ſig/ beder hand bliſue ſiddendis i knæ
oc paa det hand ey ſkal vide huo hønem vds
ſpiſſede ey heller paa hønem fortørnes/ ſpør
hand huer ſom ſidde om hønem: Du Pater
eller frater, huad hafuer du ſeet denne din
broder ſyndet i deſſe ygge/ hand er en fattig
ge broder/ meddeeler hønem eders aandelige
almøſſe/ ved huilcken hand land forbedres i
et got forſet. Her ſuares nu til/ ieg ſaa han
nem vnder Meſſen henkaſte øinen til quind
folck/ huilcket er et tegn til verdsens oc lig
ſens lyſt/ item/ ſuares af en anden: Jeg ſaa
at hand ſof vnder morgenbønen. En anden
hand er ſtolt/ hofferdig/ tager ick hatten af.
En anden/ hand er laadmundet/ ſnacker i
wiide oc er mange til forargelſe. Naar nu
huer om hønē hafuer ſagt ſit/ ſiger Rector
til hannem/ ſee/ ſaadanne en broder eſt du/
huad wilt du for penitente dig ſkal paaleges

Jesviteſke Hiſtorie

Hand ſuarer/ Huilcken ſom Pater vil. Nu ſiger hand : Da ſkalt du vdi den tilkomens dis Vgge være alene vdi vederquegelsens tider/oc icke heller tale noget Ord vden min forloff : Huer middags maaltid ſkalt du ſtaa oc holde Fingeren paa munden. Naar nu Vggen er ende/ ſkalt du lade mig vide huorledis du haſſuer giort Pœnitentſe / at ieg dig kand abſolvere. Saa ſpør hand da fremdelis: Fortryder du icke at dine Patres oc Fratres dig ſaaledis haſſuer deſcriberet oc affmaalet? Hand ſuarer/ Ney/ men tacker dem derfore. Hand ſtaar der effter op. Oc vdi lige maade at Capitulære eller Straffe de andre Brødre/er dem nyttelig. Saadanne Capitula kalde de Aandedige Almyſſer : Fordi at Patres oc Fratres ved ſaadanne reſſeſſe hielpes i Aanden/ oc Dødgjores.

Vdi ſamme Recreation oc vederquegelsens timer/ oplæſer hand de Miſſiver oc Sendebreffue ſom dem oc deris bedriffe oc gierninger ere tilſendt / ved huilcke til raades iſſrighed oc beſtandighed. Saa er det oc tilgaaen Anno 1584. at der de Eplſche Jeſviter ſcreff de Landsberger til/ huorledis sig

Jesuiteſke Hiſtorie/

als dis den Biſcop aff Eplen/ een aff de vij
 Churförſter/ hans Broder vaar ſangen/
 ſaldr de alle i Kna/ tackede Gud/ med en
 Pater noſter oc Ave Mari. Der de aff
 Augſburg ſcreffue om det ny Calenda-
 rio, der at være antagen for ſulde/ da be-
 rømmede de Paſſuens maect/huileken endog
 hand vaar til Rom/ da ligeuel haſſde ſaa
 danne maect / at hand kunde tvinge de Ke-
 ſerliche Lutheraner at indgaa hans Befals-
 gning. Dette/ ſagde de/ er et viſſe Tegn/ at
 Paſuens anslag ſtyres aff den hellig And-
 ſet (med gunſt at ſige) ſom de giſſuer en lyk-
 ſelig fremgang. Da de aff Wien ſcreff dem
 til Augſburg til om den Pige aff huileken
 deris Patres haſſde vdiaget 12652. onde
 Ander/ der berømde de ſig aff deris Reli-
 gions viſhed / oc Lutheranernes falſkhed/
 oc det end obenbarlig i deris predicken. Der
 Augſburgiſke Jeſviter ſcreff dem af In-
 ſigelsſtad oc Landsberg til/ at Churförſten aff
 Saxon haſſde vdi Herredagen anriitet/ at
 Churförſter til ære / ſkønne oc mange Gie-
 lude buder/ oc Förſten aff Wirtemberg at off-
 gaa ſig vdi Ringrenden/ da forhaanligen be-
 ſogpottet Jeſviterne dem/ lige ſom nogle Keds-

Jesviteske Historie/

sens Mennsker. Rector til Augsbuꝛg Gre-
gorius Rosephus sagde/ at de Lutherſke
Jørster vaare vꝛaudelige Mennsker/ huil-
cke ſom vanbruge det Gudz/ ſom retteligen
laa til den Rømerſke Kircke/ til intet andet
end til Verdſlig lyſt/ mere end til Kirckens
Perſoners ophold. Item : Naar Jørſterne
lode ſig ſee vdi de Lutherſke Kircker/ da ſag-
de Jeſviterne om dennem/ at ſaadant in-
iet vedkom Jørſtelige Perſoner / men ſaſt
heller at lade ſig ſee paa Herredage/ der
med raad oc daad at komme den Rømerſke
Kircke til opreiſning/ oc icke at giſſue ſig
hen til ſaadan ſlem ørckenløſhed at høre
de Ketterske Prædicken. Saa haſſue diſſe
Herrer/ altid det de kunde ſette til rette/
ſtraffe oc laſte. De at ieg alting med et ord
ſkal ſige/ da er det deris høyeſte ſtid/ at de
kunde opuecke deris Anhengere til en fuld-
kommen had mod de Evangeliske/ oc i ſaa
maade bekreſte dem i den Papiſtiſke Afgu-
derie.

Naar nu vederquegelsens time vdi ſaa
maade er forløben/ da vdi Italien effterla-
des dem en halff time at ſoffue vdi. Der eff-
ter/ de ſom Studenter ere/ giſſue ſig til de
riſen

Jesuiteſſe Hiſtorie/

ris Studia, men fratres ignorantia, til deris Arbejde. Er der nogen ſom icke haſſue et egentlig oc ſerdelis Embede/ den forſtickes aff Miniſtro nu til et oc nu til et andet: Thi dem Land intet viſt betroes for deris wiſſelſelighed oc wforſtand. Gindes nogen forſømmelig vdi ſin Beſtilling/ (thi Miniſter beſøger dem altid ſom en Custos) da ſkulle oc diſſe til'afſten maaltid/ ſaa vel ſom hine til middagen / vdstaa deris Penſtenge.

Fra halfgaaen fire oc til fem om aften/ holdes aften Bønen / til hvilcken alle ſig henſøje. Naar Bønen er endt/ gaa de til Naduere. Eſſter Nadueren giſſues dem deris vederquegelse ſom tilforn. Naar den tiſme er endt/ giſſue de ſig hen igien til deris hellige Bøgers leſning / oc der holde ved ind til otte ſlar om Aſſtenen / oc der eſſter til Natbønen: Vdi hvilcken de opregne en Pſalme/ hvilcken Rector vil/ ſiden Pater noſter oc Ave Maria, oc paa det ſidſte ender Bønen med det Affgudeſſe Litanini, ſom de kalle Litaniam Sanctorum. Oc der eſſter føjer en huer ſig til ſit ſted/ vdi hvilcket hand paa et Korter / anten

Jesviteske Historie/

laes si Pater noster Baand / eller noget
and et. Naar det er endt / ringes til Exa-
men conscientiae (Det er/ samvittighe-
dens offuerhørelse) huor effter en huer /
naar flocken kand være half gaaet ni/ gaar
til sin seng : Dog om nogen vil gaa til Kels-
lersuenden/ oc tage sig en vederquegelse /
huilcket de kalle Collationem, det er dem
frit fore.

Dette er nu Jesviternes hiemleffnet/
huilcket de i saa maade/ noget ner det gands-
ke Aar igiennem fremdrage : Vden alle-
niste om Fasten oc Høytider/ de da med fle-
re Affgudeske oc hyckelske Pænitenzer sig
besuere/ huilcke ieg vel kunde serdelis opreg-
ne/ hues ieg icke gjorde Læseren det alt for
langt. Jeg haffuer slet intet tilsat/ men vdi
god tro oc loffue alting vdsagt/ lige som ieg
aff dem selffue hørt haffuer / seet med mine
Øyne oc Personlig selff der iblant været :
Saa som baade de selff oc deris Regle som
ieg haff mig haffuer/ nocksommelig vidne.
Saa er fordi deris gandske Læffnet/ icke ale-
niste Affgudeske/hyckelske / Pharisaiske/lats-
terligt/ narcke : Men end oc Hednisse oc als-
delis wgudeligt / huilcket ieg med nogle saa
deris egen vdiuissbyrd vil beuise.

Jes

Jesuiteſke Hiſtorie/

Jesviterne ſcriffue ſelff vdi de Javoniſche Breffue/ ſaaledis: Vdi det Japoniſche Imperio oc Regimente / holdes den for Dyuerſte/ ſom ypperſt er vdi Religionen/ huilken der dyrckes oc æres ſom en Gud/ oc hoſt den gemeine Mand holdes ſaa hel- lig/ at hand ey maa ſette ſin Fod til jorden/ oc hues det Hender ſig at hans Fod røꝛ ved Jorden/ da affſettes hand fra ſin dignitet oc ære. De ſige/ at den ſammes Regimente vdstrecker ſig ſaare vit/ oc at hand holder Kri mod de Konger ſom grenke op til hans Lande. Denne confirmer oc wicr ſelff ſine Tundos, det er/ Biſper/ huilke ſiden ere vdi ſtor ære hoſt høye oc laffue : Item ſelff vddeeler hand Preſtedomme / paabyder at faſte/ oc at æde Riꝯd om Hellige dage/ naar de til deris Affgudeſke Kircker henrenſe. Naar der opkommer nogle Bonzj (det er/ Muncteordner) da haſſue de ingen anſeel- ſe eller myndighed/ vden hand ſelff dem ved ſie Breff oc Seigl ſamtycke ville. Diſſe Bonzj boe ſaare riglige/ oc effter vore Muncters vijs boe vdi Cloſtere/ leffue Re- gelbunden oc reenliſſuet/ opſette Altene mit i deris Kircker/ oc der paa Amidæ Træ-
I iij billede

Jesuiteſke Hiſtorie/

billede paa en Træroſe til et merckelige
 herligt Spectackel. Om dennem ſiges/ at
 de leffue dog et ſlemme Leſſnet/ ere gieriger
 end noget Menneſke paa Jorden/ de ſelge
 Solket Breffue/ oc prædicke dem i Troen
 at der ved de onde Aander fordriffues: De
 vedſle deris Penninge bort / oc giøre Solk
 viſe paa/ at diſſe ſkulle giøre offuerflodige
 paa ſig i det andet Liſſ/ huorfor de føre oc
 dem i Graffuen med ſig. De her paa vdgif
 ue de deris Haandſcriffter. Diſſe ſamme
 martere ſig ſelf med Kriſſue/ ere mod For
 ældrene wgudelige / oc giøre andet mere/
 huor med de ſaſt offuergaa Hednſke wgus
 delighed. Dog er der nogle iblant ſom ſø
 ge fornufften oc Naturens lius. ſaa ſom de
 Javoniſke Miſſiver til Jeſuiterne/ yder
 mere formelde. I lige ſaadane maade fare
 oc Jeſuiterne aff ſted. Thi lige ſom den Ja
 poniſche Offuerſte haſſuer ſuldmact offuer
 alle/ ſaa haſſuer oc den Jeſuiteſke Genera
 liſ offuer alle Jeſuiterne: Fører Krig mod
 alle reſſindige Evangeliske: Adſender ſit
 ſelfſkab at ødelegge den ſande Chriſtelig
 Lærdom/ vil holdis for den allerhelligſte/
 hues ſelfſkab icke boe vdi Kloſtere/ Kieldere
 eller mpreke Stuer vnder jorden / men vdi

Jesuiteſke Hiſtorie

ſtatlige Collegijs, Kongelige Slotte oc Befeftninger icke vilige. De icke ophøje Amida billedede at bede til/ men ſig ſelſſue/ oc vil tilbedes aff alle. Deris vduortes leſſnet/ lige ſom forðum Phariſeernes/ oc nu Berderdøberes/ ſmycke de med en Earve oc vduortes ſkiul/ ere dog i ſandhed wmettelige gierige/ ſom alle Stæder oc Byer paa Klage. De ſelge allehaande ſkarn/ ſom er Glas/ Steene/ Træ/ viede Kierter/ Corclebaand oc Billeder/ oc tage got purt ſpliff oc Guld igen. Ja oc end holde ſal deris Affladobrefue paa mange hundrede Mar/ for ſtore guld Almønſter/ oc giøre Jolek viſe paa / at ſaa danne Breffue haſſue ſaa ſtor krafft/ at om nogen haſſue beſofuet Guds Moder/ (grueligt at tale om) da ſkulle hand dog her ved vinde det euige Liſſ. Wied ſugber giørde vdi fem liner/ Chriſti fem ſaar til ihukommeliſe/ hudſtenge de ſig ſelſſue/ indtil blodet dem forløber. Summa/ de ſette intet tilbage aff ale det ſom Hedninge ere beſmittet med.

Deris mangfoldige Affguderi er nockſom bekant/ vdi huiſcken/ de icke ſom Egypterne tilbede huiſeløg/ men been/ icke helligens bene/ men offte hønſe bene oc horſe bene.

I iij

ne. Guds

Jesuiteſke Hiſtorie

Guds ſande Evangelium/ aabenbaret ved
Lutherum / holde de for den ſigſte wretſer-
dighed. Gud ſom de kiende aff Ordet/ ære
de icke ſom Gud/men ere bleffne i deris tan-
cker forſengelige/ formedelt Lojolæ Reg-
le: Huorfor Gud oc hafuer antuordet dem
hen i deris Hierters begierlighed oc wrens-
lighed/ at de med adſkillige Brynde/ ſlem
lyſt/ oc all ſkam oc blyſſel indbyrdes vaan-
bruge deris Legomer med hin anden/ for-
uende Guds ſandhed til Papiſteſke løgn/æ-
re oc dyrcke mere det ſom de ſelfſ giort haſſ-
ue/end den ſom alting gjorde/ huilcken væ-
re hophloffuet i euighed.

De vanære Gud/oc ære Diefflen: De
forlade Chriſtum/ oc dyrcke Antichriſten:
De forſølge de Leſſuendes oc paakalde de
Døde: De beſpaatte den hellig Aands Ord
oc høyt ſkatte deris egen optenckte Regle oc
Lærdom: De beſpottede det hellige Ectekab/
oc lade ſig velbeſalde deris wrene reenliſſ-
uenhed. Korteligen: I alting forholde de
ſig ſaaledis/ at de aff alle for JEſu Chriſti
Siender oc Antichriſtens leſſuendis Lem-
mer kiendis kunde: De foracte den rette
Øfriighed ſom aff Gud er indſticket/ oc den
Ros

Jesviteske Historie/

Romerske Antichrist holde de for det øfuer-
ste Hoffuet/ effter hues ringeste nick de lade
sig regere.

Hvad skal ieg sige om den Ugudeligh-
hed oc wimiskundhed mod Forældre (αἰσχρο-
καίη) formedelt huilcken at de fast offuer-
gaa icke alleniste Hedninge/ men end oc vil-
de Bester? Disse wtacknemmelige Kroppe Plin.
komme icke ihu den Dn/ som haff den By lib. 10
Sesson aff en Jomfru bleff opdragen/ an cap. 5.
see intet T. Sabini Hunds troffel/ huil Plin.
cken end oc bar Brød til sin affliffuet Hof lib. 8.
bondes mund/ tilkiendegiffuendis sin tack c. 40.
nemmelighed / fordi hand hannem opfød
haffde: Jcke mindes de heller Helpidij
Samij tacknemmelighed/ icke de vnge Stor-
ckes hiertelaff mod deris gamle Forældre.
Sandelig / kunde Forældre fødtes oc op-
holdes ved offuerlast oc efftertall/ da ville
ieg suere paa/ at Jesviterne gjorde retskaf-
fen deris kald fyldest. Summa/ stemmere
oc wtacknemmeligere Bester mod Foræl-
drene ere icke paa Jorden/ end disse. Huor
aff ieg giffuer en huer at betencke / om de
kand retteligen hafue deris Naffn aff JE-
SV/ som vaar sine Forældre vnderdani-

Jesviteske Historie/

ge/ fødte oc forsiunet dem : Ney langt fra/
 efterdi de fast heller ere mod deris tiere for-
 ældre opstyrige/ med all wtacknemmelig-
 hed dem formætere oc forbitre/ oc dem med
 tusende sorge Liffuot forkorte. Mand maa
 langt heller kalde dennem Neronianer :
 Thi Nero haffde sin Moder saa tier/ at
 hand hende lod opskære at see det sted som
 hand haffde leid vdi i 40. Dagge. Skal
 wi da tro at disse kropper angifue Jesu Lær-
 dom oc følge hans leffnet/ huilcke dog icke
 dõllie saadane wgudelighed oc wtacknemmelig-
 lighed? Gud besoele ingenlunde saaledis i si-
 ne Budord/ men at wi skulle ære vore For-
 ældre/ holde af dem/ oc dem i alle maade for-
 hielpe. Paulus lærde icke saa sine Discipler/
 der hand sagde Col. 3. Verer tacknemmelige.
 Oc 1. Tim. 5. Rettelige at betale sine Foræls-
 dre. Thi det er ærligt oc for Gud tæckeligt.
 Men den samme Paulus saa vel vdi Aa-
 den/ at der skulle opkomme mod de sidste
 dage/ de som mod Forældrene skulle være
 fiendske/ vlydige oc wtacknemmelige/ huil-
 cke hand vil mand skal flye oc fly. Men det
 se er nock der om.

Nu ere disse Lojoliter icke alleniste
 mod

Jesuiteſke Hiſtorie/

mod Forældrene / men mod gandske Ind-
ſke Nation/ gandske wtacknemmelige/huor
dog de findes ſom diſſe Jeſviter opholde /
ſtyrcke og rig giøre : Huilcke dog ere Kir-
ckens Bliffue/ deris Federnelands Græſ-
hopper / den Politicke Stendes Wiſper /
Frøe/ Koſſuere/ Borderffuere/ Forredere/
og Slangere ſom Indſke Golt ſelfue vdi
deris eget Skipd opfoſtre : Wanſeendes/
at de ligeuel huer dag friſte og forſøge deris
ſuig/ Bedrageri/ Mytteri og andre prae-
tikeſke rencker. Thi Jeſviterne ere icke aff
J E S V/ men aff den Romerske Paſſue
(ſom er den Chriſtne Kirckes Hoffuctſiens-
de) vdfend all Indſland ofuer/huor de vide
ret konſtelige at indſlicke ſig i Forſternes
gunſt/ Saa at de nu ved ſaadanne Praes-
tcker haſſue faſt indtaget de ſkønneste Hus-
ſe/ fornemmeste Collegia, ſørſte ind-
komſt / Riibſtædernes Ræt / Borgerlige
Privilegier, &c. Naar de nu i ſaa maa-
de ſee ſig at være beuebnet/paa den høire ſi-
de ved Paſuens myndighed og rigdom/paa
den venſtre med den ſtore hores Krigsfol-
ckes og Riibmends mact og biſtand/ſaa an-
uende de deris højeſte ſlid / det Indſke
Golt/

Jesviteske Historie/

Golck/oc aller mest de Evangeliske at vnder-
 trenge oc omkomme. Thi denne deris Dr-
 den er aff Ignatio Lojola for denne for-
 nemmeste endelige Aarsage indskicket/ aff
 Passuerne confirmeret, oc endnu aff de
 Romerske Bisper opholdes oc med stor rig-
 dom forsørget/ At den Evangeliske Lær-
 dom aldelis affskaffes kunde. O huor lyck-
 salig vaar Eydsland / den tid hun endnu
 icke bar disse winyttige Jordsens Byrder :
 Meget lyckeliger skulle hun være der som
 hun sig oplade oc dem opsluge ville : Huil-
 cket vden tult vel lenge siden var skeet/ hues
 den Allmechtigste Gud icke i saa maade vil-
 le heffne sig offner sit Evangelij Ords for-
 attere.

Sandelig / at Parijs Gader med de
 Christnes Blod offuerfloede/ gjorde ingen
 vden disse Jesviter. At saa meget Christe-
 lige Blod vdi Frankrige til dis er vdgynnet/
 gjorde alle Jesviterne: At de Italianer som
 antage den Evangeliske Lærdom/henkastes
 vdi Inquisition at plages oc ombringes/
 giør alle Jesviterne : At mange Spanier
 som attra den rette Evangeliske Lærdom
 ihvieslæts/ giør alle Jesviterne : At Indbyg-
 gerne

Jesviteske Historie/

gerne til Guds ere nu i lang tid vdi stor fare/ giør alle Jesviterne : At de Evangeliske aff Wien ere vddressne / giørde alle Jesviterne: At Christi Ord aff Øster Rige er vdi jaget/ giørde alle Jesviterne: At Nederland friste saa mange brendendes Baal/ oc endt nu forsøge det Papistiske tyranni/ det giør alle Jesviterne : At Beiren haffuer mist Christi Evangelium/ giørde alle Jesviterne: At Augsborg er i aller højeste fare/ giør alle Jesviterne : At mand fast all Tydssland osuer med sulg oc vnderfundighed setter efter de Evangeliske/ raadsla om dem/ Hoff oc Mord dem tilrede/ det er alle Jesviteske raad. At : at dette i sig self er sandt/ det maa Tydssland vel bekiende oc begrede/ oc ligeuel ere de til/ som meene at saadanne en Pestilens her hoff off skulle lides oc ombrages : Gud giffuet at de Tydske saa som Phryges, icke for sildig skulle bliffue vise/ men at de en gang måtte opuogne oc vide/ at det vaar en for langt fra dem/ naar de saac deris Naboes Beg brende.

Om saadanne deris gruelige Tyranni / skamme de sig intet offentlig at tale/ naar dem giffues leylighed. Jac. Crusius
Jes

Jesuiteſke Hiſtorie/

Jesuiteſke Rector til Landsberg / ſagde en gang vderlyckelig vdi en Formaaning: Vi ere icke aleniſte vdi Tydſland vdsende for denne aarſage ſkyld / at wi ſkulle være Preſbiter og Scolemestere: Men allermest / at wi ſkulle forhindre de Lutherſke og Evangeſtiſke deris fremgang. Haſſde vort Selſkab i begyndelſen ſaa giort / da ſkulle wi vel nu nyde fred for de Lutherſke. Men her er end nu ingen nød. Lader offkun alt vort Arbeid / Mact / Baaben tilhobe ſamle / wi vil den nem med Rode lettelligen oprycke. Vden wi alle vor raad / anslag og Gierninger her til anuende / ellers er at befrygte / at de ey mod off anrette ſkulle / det ſom wi dennem tillaffue.

Lige effter den ſamme maade raader og den ſtore Jesuiteſke Patron Fabricius Keyſeren: At hand ſine laare med Baaben ſkulle omgiorde / og ingenlunde tilſtede de Ketterſke Lutheraner liſſuet. Thi / ſiger hand / huad ſkulle Viſernen i Viſngaarden / eller Viſſuen i Gaareſtien.

Saa pleje diſſe at holde fred og ſtille ſtaand / ſaa raade de deris til at holde Tro og Loſſue: Fredſommelige Sold / med ære ſagde.

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſagt. Men huad er det ſom den wtemde
Jesuite ſig en tår til fordrifter? Icke Helſſ-
uedis Weſter Pluto tår ſig ſaadant mod
Guds Søn oc hans Kircke anmode/
ſom Jesuiten giør. Dette er viſſere end no-
gen ting/ at der er aldrig en Jesuite til/
hand jo aff ſit gandske Hierte ynſker at to
ſine hender vdi de Evangeliske deris Blod.
Pater Pellanus vdi den Augſborgeske
Herredag Anno 1582. ſagde: Wi lide ſaa
meget aff de Augſburgesche Borger. Der
ſom nu de Catholiſche (Papifter) ſom ere
flere her vdi Byen/ ville lyde mig/ da ville
ieg raade/ at de ſkulle alle Lutheranerne/de
ſmaa med de ſtore ihieſla. Thi da nede wi
vel fred/ oc komme til at giøre Paſſuens vi-
lie vdi det ny Calendario at forſremme/
huilcket ellers aldrig ſkeer/ ſaa lenge wi lide
de Proteſtanter (Evangeliske) blant off.
Sandelig da hører Jesuiterne aldrig bedre
Tiender/end naar mange Lutheraner om-
bringes.

At ieg her vdi ſlet intet liſuer paa Jef-
uiterne/ i det ieg ſiger de ere Tyranner i
deris raad/ Bluſ oc tende Lamper til all
Krig oc Oprør/ det beuiſer deris egne
tryck

Jesuiteſke Hiſtorie/

tryete ſcriſſter. Antonius Poſſevinus
Jesviterneſ Provincial oc Speidere vdi
Tydſland/ ſcriſſuer vdi den Bog hand kal-
ler Il Soldato Chriſtiano, at alle Chriſt-
ne ere forplietet/ aff all deris mact / ja med
deris eget Blod at forſuare den Papiſteſke
Religion mod de Evangeliske. Hand raa-
der ocſaa alle Krigsfolck / at de aff all deris
mact ſkulle de Evangeliske imodſtaa : Thi
ſiger hand/ ellers kand aldrig den alminde-
lige Fred oc Rolighed i den Romerſke Kir-
cke holdes ved lige. De omſeer/ med man-
ge wgudelige oc tyranniſke Ord beſlutter
hand/ ſigendis: Vden i dem vdsjage/ da ny-
de i aldrig fredeligen eders huſtruer/ børn/
Forældre/ Venner oc Godz. Der effter ſi-
ger hand/ At vden Lutheranerne forjages/
da ſkulle de dem baade til Liſſ oc Siæl for-
derſſue/ med mange flere Ord.

Huo er nu ſaa vnem/ at hand jo nock
ſom forſtaar/ at Jesviterne ere Pot oc Pan-
de/ ophaff oc begyndelſe til all den Kri/ op-
rør/ oc ale andet ont ſom nu vdi Tydſland
oc Frantkrige graſſere? De ſandelig/ jo me-
re vi paa vor ſide beſlitte off at forklare oc
forſuare den Evangeliske Lærdom mod Pa-
piſter

Jesuiteſke Hiſtorie/

piſterne/ ſo mere beſitte de ſig/ den at for
 mpreke oc aldelis vdflette/at de den Rømer
 ſke Kircke ſom nu helder/ kunde opſtøpe/ oc
 mod den Sten ſom vden Hender er vdkast/
 beſtyrcke. De raader alle Herrer Forſter
 oc Potentater/ at de aldelis intet ſkulle hol
 de af den Augſburgſche Confession, paa
 huilken de dog een gang haſſue ſuoren. De
 raade alle de Rømerſke Biſper/at de af høje
 ſte maect ſkulle ſig mod de Chriſtne oc Evan
 geliske Forſter opſette/ oc (effter det vnder
 fundige Gviſianiske raads indhold) dem
 ſlet ødelegge/ dem Ild oc Vand/ Steile oc
 Hiul/ Gallie oc Green/oc alle andre plage
 vnderlegge. Mod off affſige de ſaadanne
 Domme/ ſom mod Wiſbedere oc den Chri
 ſten Kirckes Hoffuetſiender burde at beſlut
 tes. Altid beraabe de dem paa hoff Kønſe
 lleren/ Paſuen/ Cardinaler/at wi holde ingen
 i wiſ form oc maade vdi religionen/ men nu
 vnderſeriffue een ſect/ nu en anden/ Nu giſ
 re een Confes, nu en anden/ ſtemmeligen
 Mammellem off ſelfue at være weens/ oc ingen
 opbeſtandig fred holde: Ingen Potentat eller
 Forſte tør lide paa den anden: Alting vens
 opnes opned: Off at være opſtyrke oc oprør
 R ſke

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſke begyndere til falſke Forbund. Kortelligen/ De driſſue ſelſſue ingen ſaa ſlem laſt/ at de jo den paa offinduende/ oc offdriſtelligen baguaſke/ videndes vel/ at der altid gierne henger noget ved. Dette giøre de alt i denne meening/ at de her med baade Land ſkiule deris egen blodgierige hyckleri/ oc diſſeligſte opuecke de ſtore til had oc vrede mod de Evangeliske/ dem ſlet oc aldelis at vdrøddede/ ſom imodſtaa deris wgudelighed.

Med ſaadan baguaſt forfolde de de Meettiges Ørne/ at de ey til Sandheds vidſkab ſkulle komme/ oc effter andre Chriſtelige Forſters Exempel/ aluorligen tencke noget om Kirckens reformatz oc Guds reene Ørds forfremmelfe. Thi de vide vel/ at hucs ſaadant ſick fremgang/ da vaare det ſiden ſlet vde med Romerske Kircke/ oc beſynderlig med det Jeſuiteſke Selſkab. Derfor ere de heele oc hulden her vdi/ at den Evangeliske Lærdom ſkulle oc kunde ſlew med rode opryckes/ oc dem ſom den bekiennde/ vden ſag at dømmes/ vnderdømmes oc fordømmes : Alff huilcke deris forſet i meening de kunde oc ville aldrig affſtaa huercken formedeſt Gudſryetige Forſter.

InaI

Jesuiteſſe Hiſtorie/

Interceſſion oc forbøn/de Chriſtines beſſe
Grad oc Hylen/ deris egen ſamuittigheds/
ſom dem ſaſt anderledis lærer / eller oc for
deris egen ſaligheds ſkyld.

Er det at være freddens Mand/ Liſſ/
ſens Sendebud/ ſalighedsens Legate? Er
diſſe de Barmhiertige Jeſuiteſſe Fædre?
Sandelig/ ret lige ſom Kiernen er en an-
ſang oc begyndelſe til et vorendes Træ/
ſaa er Jeſuiterne en ret Sæd til alt ont/ oc
all den kri ſom ſkeer blant de Chriſtine Men-
ſker/ kun ſaa fremfare med deris In-
ranni ſaa lenge Gud vil: Vi ere dog viſſe
paa/ at hand ſom en barmhiertige Fader/
naar hans vrede ſtilles igen / ſkal dog hens
laſte ſit vredis Riſ vdi Helffuedis ild. Na
end i dette Liſ ſkal det ſkee/ at dem ſkal igen
maales med den Skieppe / ſom de maale
andre/oc end dobbelt offuer: Det Gud giſ-
ue/ Amen/ A M E N.

Det ſiette Capittel:

Om Jeſuiternes Loffte.

Sdi deris Regles Summario ta-
le de om tre Loffter/ ſom de kalde
de eenfoldige: Men det ſierde giſre
R ij Pro-

Jesuiteſke Hiſtorie/

Professi ſom vdi alt ere fuldkomne/oc indholdes vdi Paſſue Pauli III. Bulla, huilcken Paſſue Anno 1540. confirmerede denne ſect: Huor vdi de forloffue dennem at bliſſue oc være de Lutheraners oc Evangeliske affſuorne Hoffuedſiender/ oc vdi alting/ ja end oc vdi det ſom aabenbarlig er imod Guds Ord/at beuiſe Paſſuen all lydactighed.

I.

Om Armodſ Løffte:

Om armodſ Løffte haſſue de ſaadanne Regle/ſom er i Ordenen den 24. 25. 26. oc 27.

Armod ſkal mand elſke / ſaa ſom den Chriſten Religions faſte Mær/ oc den vdi ſin reenlighed beuare/ſaa vijt det kand ſkee aff Guds Naade. Alle ſkal elſke Armod/ ſom er den Hellige maadeligheds maal oc maade/ oc vdi ſin tid ſkal mand beuiſe nogle hendis Fructer/ Ingen ting bruge ſaa ſom ſit eget/ oc naar lydighed eller fornodenhed det vdkreſſue / ſkulle mand være rede paa at gaa for Dørren at tigge. Deris Føde/ Kleder oc Sengeognd ſkal være lig dem ſom egentlig arme ere/

Jesviteſke Hiſtorie

oc huer ſkal meene ſig at giſſues det ringeſte i Huſet er/ at hand diſ bedre kand dødgiøre ſig ſelſſ/oc vdi Anden forfremmes. Ingen ſkal laane/ tage til laans/ eller nogen ting ſette til rette/ vden ſin Offuerſtes vidſkab oc ſamtycke.

Huorledis denne Regel holdes aff dem/ vil vi høre i forklaringen.

Alle/ ſige de/ ſkal elſke Armod ſaa ſom Religionens Mure. Dette ſige de all ret vdi. Thi ſaadanne Armod ſom de leffue vdi/ haſſuer fød dem de ſkønne høye Mure/ ſtore Huſe oc vide Collegia, ſamt deris offuerflodige indkomſt. Aff ſaadanne Armod ved intet Guds loff eller Evangelium.

Denne Armod ſkulle de vdi reenlighed beuare. De ere fattige / oc dem fattes dog intet/hvilket de acte for den ſtørſte reenlighed oc ypperſte zierat. De haſſue all tilbehør fuldt op / at om de end icke offuergaa Cræſum, da naa de ham ligeuel noget ner op/ ſom forfarenhed nock vidner.

Men at de aff armodes Nag en for hære ſkulle beſueres/ da haſſue de tillagde denne Einſalue: Saa meget ſom aff Guds Naade mueligt er. Det er/ effter deris egen vdi

Jesviteske Historie/

tydning/ at de formedelst deris hellige Armod/ skulle sammenkrabe megen Rigdom/ og ligeuel for Gøldt saa tee sig/ at de aff dem skulle siunes arme/ og derfor gaa deris Nyskomne vnder tiden om og beiler/ ja saadanne Almysser som offuergaa etlige tusend: Saa at en Adelsmand som haaffde sit Stoe ick lange fra Landsberg/ haaffuer sagt: Skulle ieg tigge/ da ville ieg tigge med Jesviterne: Thi dem giffues ick en Peng eller to/ men offte paa een gang et heelt tusende Kroner.

Reg. Dernet vdkreffues i Reglen / at alle
25. skulle elste Armod som en Moder. Alt ret: Thi denne deris Armod er dem en saare kierlig Moder/ som dennem kærselig føder/ fover og opdrage. Hendis Bryst er fuld aff Melck og Honnig/ det er/ den store Hores og Romerske Antichristens/ Purpurlede Cardinalers/ hettede Bispsers/ kappede Abbeders/ og andre Voleres og Kremers som bøjle Knæene for Diuret/ deris rigdom og liggendefø.

Den maadelighed de maale deris armod med/ er/ at de dog en skal haaffue for stor attraa til armod / eller med fasten og palte kleder formeget plage legemet/ete. Frem

Jesuiteſſe Hiſtorie

Fremdelis følger : At de i ſin tid ſkulte
 beuiſe nogle hendis Fructer. Icke altid /
 icke alleſteds / ja aldrig ere de ret fattige.
 Thi hiemme formaar de alt hues deris
 Nierte land begiere. Der for ville de / at
 mand anden ſteds end hiemme ſkulle friſte
 Armod. Dog haſſue de ligeuel hiemme no-
 gle Armods experimenta, ſom ere diſ-
 ſe : Naar de ſidde til Bords / fremtreder
 een aff Sedet vdi palte Kleder / hues Eſko-
 er mange Hul paa / Hatten reſſuen / oc
 haiff nøgen haſſuer vdi Henderne et Træ-
 ſad oc Træſtaſke / tigger ſaa førſt aff Re-
 ctore, ſiden aff huer de andre lidet Mad
 oc Drikke / oc ſiden ſetter ſig bag Dør-
 ren her med at giøre Maaltid. Saadan
 Armods Fructer beuiſe de inden Dørre /
 naar ingen Fremmede er hoſſ. Et andet
 experiment. Naar en Nykommen haſſ-
 uer vdstaaet ſin førſte Prøffuelſe / ſaa vds-
 ſendes hand aff Rectore, paa en Maas-
 neds tid denne Armod at friſte : Huilket
 er dog de Lade oc Krefne kun en lyſt. Thi
 de ſaa Breſſue med ſig til Abbeder / Pri-
 er / Biſper vdi hues Leen de vdsendes /
 huor de anlages gandske Kræſelig oc
trac

Jesuiteſke Hiſtorie/

tracteres Forſtelig viiſ. De vdi ſaadan om-
gang friſte de ſlet ingen ret Armod/ men
faſt heller med ſtørre Rigdom igenkomme/
alligeuel at Rector forbyder dennem de af
de Rige intet mere ſkulle tage end en Gyl-
den. Derfor/ naar de Nykomne høre at her
maa nogen vdsendes/ ſtrax ſalde de alle vdi
Kneæ/ bedendis/ at Rector ville oc forunde
dennem at vandre. Thi de vide vel/ at ſaa-
dan vandring er kun lyſt/ oc de her oc der i
Kruer med Munkene kunde ſee deris Ego-
mer til gode. Det er at beuiſe eller friſte ar-
mods Grueter.

Saa ſtaar oc den Jeſuiteſke armod her
vdi : At de icke ſkulle bruge nogen ting ſaa
ſom deris eget. Thi Jeſviterne haſſue vel
noget Anabaptiſteſke ſellags ſkin / i det at
de ville alting ſkulle være dem til ſellies oc
commun. De paa det ingen ſkulle nyde
oc bruge noget ſaa ſom ſit eget/ da bytte oc
vedſte de altid mellem hin anden. Om no-
gen haſſuer en Kledning ſom ham vel be-
falder / da tager Rector den fra hannem/
oc giſſuer en anden den. Saa ſkiffte de off-
te Sengekammer/ Studerekammer oc alt
andet/ at den ſellag ſom aff Lojola er ind-
ſkicket/

Jesviteske Historie/

skicket / i saa maade kand holdes ved lige.

Her haff skal huer være bered at gaa fra en Dør til en anden at tigge / naar lydigbed eller fornødenbed saadant vdkreffuer. Denne fornødenbed paaligger dem som ville indgaa Professens Løffte. Disse skulde tre Dage vdi Byen omgaa / at de kunde findes vel prøffuet / oc i alting dødgjorde. Men lydigbed byder dem da at tigge / naar de for Folk ville siunes arme. Saa ville de vel vnder armodes Krobe skule dem / oc ligevel hoc vdi saadanne Huse som offuergaa Sørstelige Huse / oc naar de vandre / icke da hære Christi / men Martis Feldtegn.

Disligeste byder Regelen dem / at de vdi Mad / Kieder / Senge skulde efterfølge de Reg. Armes skick. Men huorledis holde de denne 26. Regel : Deris Senge er en part Matara-za, det er / aff den blødeste vld oc subtileste flokke / oc bløde dun oc fedre. Huer Løfuerdag faa huer sin reen Skjorte oc to Tørklesder. Huer siortende dag / reene Lagen. Men suedes nogen / saa faar hand strax reen skjorte oc reen lagen / oc alt dette er aff det subtileste. Saadanne Armod holde de med Senge.

K v

J Kles

Jesuiteſke Hiſtorie/

I Klederdrage bære de dem ſaa ad :
 Den ſom tiſbe ſkal/ haſſuer en Regel/ at
 hand icke noget ringe eller maadeligt/ men
 aff det beſte oc dyrebarſte ſkal tiſbe. Fordi
 ſaadant varer lengſt. Deris Hatte ſom de
 kalde Bareter/ ere firekantet/ vdi Kaarſuis
 giorde/ aff dyrebar materie. Thi de giſſue
 for huer Barete ſom de icke ſelſſue giſſue/
 en Krone. Dem conſecrere. oc vie de.
 Naar de vandre/ da bruge de høye Hatte/
 men deris vide Bareter/ foruare de vdi der
 ris Bulla. Gaa de ind i noget Huſ ſom de
 ville være kiende/ da afflegge de Hattene
 oc paatalager Baretet/ meenendes her med
 at ſaa et ſynderligt anſeende/ etc. De haſſue
 ſide Kober/ oc vnder dem Kiorteler ſom
 de kalde Solamas huilcke henge ned til fod
 bladet/ oc opkilte dem med ſilcke Kiltel
 ter. Huor om Buchananus :

En tunicam fluxam nodosa canabe
 cingis :

Cum melius fauces stringeret il
 la tuas.

Du kilter op din Kiortel ſin

Med ſlynget Baand til nytte :

Iaſt bedre det for Scruben din

Burde med ret at knytte. Vn

Jesuiteſke Hiſtorie/

Vnder diſſe Kiorteler haſſue de erſter/
bugſer oc hoſer aff det allerbeſte ſlags klede/
huilcke de vel oc tilſorn brugte for end de
indgaſ ſig til denſe Orden. Deris ſko ere oc
met reiner ved tuengen opbunden. En regel
haſſue de/at deris kleder ſkulle være lige dan
ved Preſtekleder/ at de ey ſkulle komme vdi
wloff blant folck/om de indſørde ny freſned
klederdragt. Derfor byder regelen/at deris
Armod ſkal ey være vdi ſkidne oc palte Kles
der/men reene/ ſkønne/anſeende. Huilken
arm habit de ere iſord naar de holde Meſſen
beuiſ ſig ſelff/ thi klederne ſkinne oc blencke
da aff ſelff/guld oc eddelſteene. Dog haſſue
de et ſlags armod i deris klederdragt/ ſom
er ſaadant: Om fredagen oc løffuerdagen
(huilcke dage dem er helliger end andre da-
ge: fordi de æde ick kld i diſſe to dage) gaa
de hen til Rectorē, for ham falde i knæ oc
bede/at de maa iſøre dem deris brøllupskle-
der: huilcke er/en broget palt/en røſuen klor-
tel/gienem huilken kroppē lader ſig til ſiune/
ſko ſom ingē ſoler er vdi/en hat haaret ſtaar
igenem. Met ſaadan habit gaa de til bords/
giøre penitenter/oc ſige ſig at ofueruinde oc
mærenſe verdens forſengelighed ſom hun bru-
ger

Jesuiteſke Hiſtorie/

ger i Klederdrage. Dog gaa de icke vd iblane
Guld med ſaadanne habit/men icke un hiem-
me/ etc.

De haſſue oc en Aandelig vdydning
paa deris Kleder. Baretet betynder den hel-
lige Trefoldigheds enighed / oc med dem
Mariæ tilſammensjøſſe. Roben betynder
Chriſti Purpurkobe. Inderkiortelen/ bety-
der Chriſti huide Kiortel/ vdi huilet en hand
aff Herode bleff beſpottet. Erøjen/ Bugſer
oc Hoſer / item Hoſebaande vdyde de aff
Pauli Epiftel Ephes. 6. Skiorten vil de at
ſkal være den forloffde cuige Kyſkheds oc
Keenliſſuenheds ihukommelſe. De naar de
iſpøre eller affſpøre ſig / da haſſue de nogle
Bøner at læſe.

Exempel :

Winder nogen ſin Sko/da ſiger hand :
HErre ieg er icke værdig at opløſe din ſko-
tuenge. Om nogen kilter ſig op: da ſiger
hand / Omgiord mine Laare med kyſkheds
belte/ at de ſaa vdi alting fand ſøge deris
Løfftes rooſe oc bergommelſe oc fuldcomen-
hed i HErren/ ſom de ſige.

Om Adels Perſoner indgaa deris Or-
den/ vdi ſtatlige oc koſtelige Habit/ da vn-
de

Jesuiteſke Hiſtorie/

de de vel at de den maa beholde / dog ſchon
ere dage. Men naar de ere forbi gaæn/ ſaa
maa de dem afflegge / giſſue dem bort/ oc
paadrage den Habit ſom Ordenen vdkref-
uer. De dette er (effter deris vdyndning) at
affſøre det gamle Kenniſke/ døde ſig ſelff/
oc giſſue en anden ſin Riortel. Men/ om
Klederne ere meget koſtelige/ ſom icke ſøm-
mer at beres aff dem ſom til armød ſig for-
loſſuet haſſue/ da anten ſelge de dem/ eller
oc henſøre til deris Affguder at ſmycke.
Boſſer oc Sølffſlagne Verier foruare de
vdi deris Collegijs. Pater noſter baand
aff Guld eller Sølff / oc Guldkeder/ om-
henge de deris Affgudeſke Billeder om hel-
lige Dage.

De dette er om deris Kongelige oc Fyr-
ſtelige armød/ huad Klederne belange/ huor
ved de icke kand lignes med den arme Lazaro
men ſat heller den rige Frodzere/ Craſſo
oc Craſſo. Thi den Papifteſke armød ſtaar
icke her vdi / at de ſkulle trenge til noget/
men vdi allerſiørſt rigdom/ at de i ſaa made
ere vel fattige/ men fattes dog intet/ Pau-
peres ſine defectu. Thi huorledis kuns
de de ellers teckes Diuret oc den ſtore Hore
vdi

Jesuiteſke Hiſtorie/

vdi nogen ſkiden Habits (Apoc. 17.) effter
di hun ſidder omgiſſuen med Purpur/ſkar-
laggen/ Guld/ Perler oc Eddelſteene/ haſſ-
uendes paa ſin Haand det Guldbeſſere /
ſom er fuld aff vederſtyggelighed oc ſkpe-
leſſners wreenlighed.

Saa effterfølger nu fremdelis i Rege-
gelen: Deris Senge ſkulle være redde eff-
ter de Armes form oc ſtick. Men i ſig ſelff/
da beſindes det ſig faſt anderledis/ om no-
gen indkom i deris Sengekammer. Vdi
Italien (ſom ieg ſelff haſſuer ſeet) bruge
de Moderazis/ huilcke ere ſoldte med blødt
Vld oc tilberedde Haar / faſt blødere end
vore Senge ſom ere aff fedre oc dun/beſyn-
derlig om tre eller fire legges i een Seng
ſammen. Men i Tydſkland haſſue de Sen-
ge effter huer Landſkabs vijs oc maade.
Huer haſuer ſin Seng omhængt med ſper-
laggen/ den hand ſelff reder/ oc huer hand
ſindes forſømmelig eller wrenlig/ da paa-
legges ham Penitence/ at hand ſkal gaa
for Borde oc der ombære ſin Seng/ huor
om tilforn er rørdt. O huor ere diſſe Jeſu-
viter mere lykſalige end deris Authores
oc Formend: Om huilcke der ſcriffues /

naar man

Jesuiteſke Hiſtorie/

naar de for Armod en motte vdi gode Her-
 berge indſtedes/ da vdi almindelige Loſſe-
 mente motte inddrage/ oc der ligge vdi ſkide-
 ne/ ſkabbede/ oc Luſe (med ære ſagd) Læ-
 gen. Det haſſuer hendet ſig/ at en frater
 en gang / vemmedes ved ſaadanne Nattes
 leje/ men ſiden angrede det/ oc ſøgte aarſa-
 ge huorledis hand kunde her for ſtraffes.
 En anden tid hende det ſig/ at hand kom
 til en By huor en arm Stømpet aff Luſe
 ſiuge vaar affdød. Da nu alle Senge vaar
 optagen/ oc icke den eene leddige huor den
 affdøde laa/ da vaar denne Broders højeſ-
 te ynſt/ at indlegge ſig i ſamme Boene
 Lægen/ huor vdi hand vende ſig offte hld
 oc did ſamlede ſig en gandske hob Luſe/ at
 hand aff dem ſaa bleff bidden/ ſaa hand her
 offuer trectedes oc ſuedtes. Her med meente
 hand ſigſſmuck at haſue betald for den for-
 ge vemmelſe hand haſſde til en ſliden ſeng.
 O huilleken Nar: Ham burde med et Knip-
 pel at ſlaaen Luſen ihjel paa ryagen. Dog
 haſſuer hand her med meget gaſſnet ſine
 eſſterkommere. Thi de/ vden tuſſuel/ haſue
 her ved fortiend dem ſaadanne ſtatlige ſen-
 ge oc velluctendes Røſten.

Foru

Jesviteske Historie/

Foruden dette/ staar den Jesviteske ar-
mod her vdi: Huer skal meene/ sig at giff-
ues det ringeste. Jesviterne/ huor de ere/ da
haffue de alt Husgeraad / saa at de tør in-
tet ved at laane aff Naboen: Huilket for-
uist icke er Armodes men Rigdoms forma-
oe eigentlighed. Nu paa det / at de ligeuel
kand holde denne Regel/ da pleje de vnder-
tiden til dem som icke ere Prestes/ noget aff
det ringeste oc vogeste / t vddeele/ ville i saa
maade haffue noget Armodes skin. Om no-
gen giffues en vog Riortel/ oc hand der off-
uer giffuer noget vredsens Tegn fra sig/
hans Pœnitentse er/ at hand samme Riort-
tel i Stuen skal ombere/ vise Brøderne den/
bektende sin hoffmodighed / oc bytte saa sin
egen Kleder bort med en anden. Men de
dyrebarste Kleder gienmes Patribus oc
Superioribus til gode.

Men huorfor driffue de saadanne me-
ster Hemmelins narreuerck: Der til suarer
Regelen: At saadant tien til sin egen død-
gjørelse oc dis siørre Aandens fremgang.
Deris Aandelig forfremelse oc forbedring/
er intet andet/ end fremdrage sit Leffnet eff-
ter Lojolæ Regle/ saa at huilken dem best fnd n
holer lod

Jesuiteſke Hiſtorie/

holber/ hand er meſt vdi Selſkabsers Aand
forfremmet. Deris dødgiorelſe/ er alt det
ſom er mod Naturen oc ſtridig mod all ſind
oc fornufft.

Exempel :

Om nogen ſidder til Bords / oc haſſe
uer lyſt til en ret Mad / da ſkal hand ſette
den Ret fra ſig / oc tage til det ſom hand
vemmes offuer. Item / haſſuer nogen lyſt
til en ſmuct Kledbon/ da ſkal hand den aff
legge oc tage ſkarn paa ſigien.

De paa det ſidſte beſlutter hand Ar
mods condition ſigendis : Huer ſkal væ
re vitterligt/ at hand/ vden ſin Superio
ris vdiſkab oc ſamthede/ intet kand giſſue
bort/ eller laane aff en anden/ eller oc om
nogen ting disponere. Endog de haſſue
alting til ſellies / dog tilſtedes icke de ringe
oc nederſte nogen ting at haſſue/laane eller
bruge/vden Superiorenſ forloff. Ey hel
ler hen til andre at bortlaane / ey heller no
gen ting i Huſet at ſette til rette/vden Re
tor hannem ſaadant effterlader. Sum
ma/ Alle de andres Hierner ligge vdi Re
toris ene. Hoffued/oc all deris vilie/ſtaa
effter hannem ene. De/ vel ere de arme/
men

Jesviteske Historie/

men lige som de Riges Børn den stund de ere vmyndige. Formedelt dette Armodis Løffte/ haffue de samlet dem offuerflodige Rigdom vdi Tydskland/ som de vdi Augsburg land forfare/ huor de bode haffue vssigelig stor indkomst/ oc disligeste aff de Fuggers Rigdom indtogt sig vdi Stadens Riet oc Privilegier, at de dem dis bedre kunde bruge til tyranni mod de sande Christne/ røffue dem deris Godz/ oc forgiffue deris Siæle med Papisteske Venen oc Forgiffe.

II.

Om det andet Jesviteske Løffte/ som er/ euige Kyskhed oc reenliffuenhed.

ESaviterne (Jesviterne) haff deris høyligen berømmte eenliffuenhed/ kyskhed oc Jomfruleffnet/ oc fast mere holde aff deris vrcentlige Bislopperste omgengelse/ end aff Ecetessabs kyskhed. Den Jesvit Hoffeus, Alsistens til Rom oc Passuens Raad/ vdi en tale om Jomfru leffnet sagde/ At en Prest synder mere i det hand giffier sig/ end at hand dress aabenbar Hoor. Jesviterne siunes vel oc at haffue sigre afflyt tilh

Quindagium.

Jesviteſſe Hiſtorie/

Quindſold/ end andre Munde: wanſcen:
des at nogle aff de Papifteſſe/ Cardinaler/
Biſper/ Clercke/ mere forlyſte ſig aff Mul:
Eſſers/ Afeners/ Gedders oc Handkøns
omgenge/ (huilcket Paul. Rom. 7. anklager
de ſlemmeſte Hedninger for) end aff Guds
egen indſickelſe/ Ecceſtab: Ja om ſaadan
ne Sodomies berømmelſe/ ſcriffue Jeſvi:
terne end oc heele Bøger. De haſſue en Re:
gel/ at inæn quindes Perſon ſkal indgaa i
deris Huſe. Kommer nogen ind aff Dør:
uocterens forſømmelſe/ ſtrax ſkal ſtøffuen
vdſejes/ at de aff dettes rørelſe ey ſtulle be:
ſmittes. De haſſue oc en Regel/ at naar de
gaa paa gader at ſpakhene/ da at ſkulle hen:
vende Øynen fra Quindſold. Om noget
Quindekøn banker paa Døren/ da maa
Døruocteren icke lade hende ind/ men høre
hende giennem ſpinderet/ oc giſſue hende
knap beſkeed. Begier hun at ſcrifftes/ da vi:
ſes hun til Kircken/ oc der giennem ſpinderet
i en ſtoel ſcrifftes. Icke maa heller ſcriffte:
faderen enen gaa hen at ſcriffte hende/ men
en frater er ſaa nær hoſſ at hand ſeer (dog
icke hør) hvorledis tilgaar. Saa tør Jeſvi:
terne ey tro hin anden ſelff indbyrdes.

• & ij

Pater

Jesuiteſke Hiſtorie/

Pater Zieglerus Forſtander til Hale
haſſuer mig meget om de Jeſuiteſke ſcriffte
Munkes reenliſſuenhed berettet. Blant
andet/ vaar en gang til Rom en Scriſte
Munk ved naffn Beraldus, til huilken
en gang vdi S. Poſſuels Kircke vden By
en/ kom en Engel / ſom forærede hannem
med et kſkheds Belte / oc viſte forbemelte
Zieglerus mig nogle ſtycker aff ſamme bel
te. Hand ſagde oc om Lojola, at hand eff
ter ſin confirmat/ aldrig fand nogen kſids
rørelſe. End berettet hand/ at nogle ſaa aar
forleden/ vaar til Mönichen vdi Forſtens
Hoff aff Vejren en Baroniffa eller Fri
herres Gemahl/ ſaa deilig i Anfiet oc ſk
ckelſe/ at ingen i den gandske Hoff kunde
lignes ved hende. Hun aff kſerlighed bleff
betend til en Jeſuiteſke Pater. Enge off
uertenecke hun/ huorledis hun kunde vinde
hans vilie. Om ſeer giorde hun ſig ſiug/ lod
falde den Pater til ſig at hand hende ſcriſ
te ſkulle. Der hand vaar indkommen/ ſtrax
luete hun Dørren oc ſagde: Anten ſkalt du
nu giøre min vilie/ eller ieg vil raabe du ta
ger mig med vold / ſaa vil det gaa dig paa
liſſuet. Denne Pater, ſom Joſeph/ lod icke
Koben

Jesviteske Historie/

Koben effter sig/ men sagde/ at hand først
ville hengaa oc haffue (med ære sagt) sit
behoff/ oc siden komme igen at giøre hendis
vilie. Hand gaar bort/ tager sit eget dreck
oc smider sig med vnder Ansigtet / der hun
saa ham i saadan skibelse/ bleff hendis lyst
omvænd til vlyst oc had mod hannem/ oc i
saa maade jaget hannem vð fra sig. Dette
Sabel foreholde de deris som en sandru Hi-
storie/ dog de aldrig kand neffne anten hæn-
dis eller Patris Naffne. Saa pleje de for
deris at berømme høye Stammer.

Bonaventura, den Jesviteske Re-
ctor til Ingelstad sagde mig Anno 1582.
Wi haffue saa mange vnge Karle/ skønne
noct aff skabning oc skickelse/ dog ere de saa
reenliffuet/ at mand vdi deris scrifftemaaal
aldrig kunde forfare nogen kiodsens gnist.
Hand kaldte oc sine/ jordeste Engler/ huil-
cke der ved Guds Naade/ saa som ved en
kniff/ affskære all kiodsens begierlighed/ oc
holde deris suorne reenliffuenheds Løffte.
Vdi deris Spise bruge de saadanne vrtter/
som kand fortage Naturens spil / oc i saa
maade/ inden deris egne induold drebe des-
ris aff spødde. Solckhadere/ oc Menniskeli-

Jesuiteſke Hiſtorie/

ge ſleetes forpøgſes hoffuedfiender/huilcket
dog aff Gud er indſticket. Om nogen fra-
ter vdi ſit ſcriſttemaal klager paa ſit kiods
ſkrøbelighed/ Lue oc Brynde/ den forordi-
neres til Natteuact/ faſten/ ſedde oc ſugber/
huor ved de deris Kiod ſkulle ſpege/ ſtraf-
ſe oc vndergiſue Aandens tieniſte. De effter
denne meening ſkulle de forſtaa Kyſtheds
gloſe/ wanſeendes at deris Natur er der
tuert imod/ oc begier at effterlade ſig det/
ſom ſig er ligt.

Men effterdi de vide vel/ at affhold
fra Eteſkab/ oc ſaadanne reenliſſuenhed
ſom de holde/ ingen ſteds vdi Guds Ord
haſuer nogen grund/eller aff Gud paabun-
den: Derfor ſige de at deris kyſthed oc reens-
liſſuenhed/ er et NErrens raad/ huilcket de
ſige aff idel Papiſteſke ſandhed/ ſom wi kal-
le en ret offuentlig Løgn. Thi det er ſaa
langt fra at Chriſtus ſaadant ſkulle raade/
at hand ſaſt heller haſſuer fraraad. Thi der
hand ſagde til ſine Diſciple: Dette Ord
fatter icke huer mand/ men de ſom det er
giſſuet. De igien: Huo det kand begribe/
hand begribe det: Da er klart her af at for-
ſtaa/ at hand heller fraraader oc affſkre-
der/

Jesviteſke Hiſtorie/

cker/ at mand icke ſkal gilde ſig ſelfſ/ end
hand indbyder oc tilraader. Oc endog Paulus
1. Corint. 7. ſiger v. 25. om Jomfruer
Giffuer ieg min meening: Item ſtrax eff-
ter v. 29. Saa acter ieg nu ſaadant got at
være/ for den næruændis nøds ſkyld: da
lader hand ligeuel forſtaa klarlig ſin mee-
ning/ at hand ingen indbyder eller nøder til
noget Jomfru leſſnet/ men lader det huer
fri fore/ ſom der oc ſtaar tilforn v. 7. Huer
haffuer ſin egen Gaffue aff Gud. Item v.
35. Dette ſiger ieg icke/ at ieg vil kaſte eder
nogen ſnare paa halsen. Derfor huercken
tilraader Paulus til Jomfru leſſnet/ icke
heller affraader/ men lader der om en huer
haffue ſin meening.

Men diſſe wreene Keenliſſuede forſtaa
ved dette Pauli Ord (Min meening) intet
andet/ end de ſom ville indgaa dette Løff-
te/ ſkulle tilforn tilraades/ offuertales/ ved
ſmigrendes Ord indbydes/ Men naar de
haffue ſuoren at holde Løffet da endelige
nødes til at holde det de aldrig holde kunde.
Derneſt ved Meening (hvilcket de vrangeli-
gen vdlegge for et raad) forſtaa de at afraa-
de oc affſtrecke fra Ectekab/ ſaa ſom fra
L iij en

Jesuiteſke Hiſtorie/

en fiſſdelig oc wreem handel/ oc den ſom icke
ſømmer de Aandelige. Dem ſuare wi lige
det ſamme ſom Lutherus ſuarede Mun-
ckene/ der hand ſagde : Der ſom eenliſſuen-
hed er et Evangeliske raad / hui giøre i da
der vdaff et ſtrengt Bud oc beſalning imod
Evangelium? Saa leſſue da i nu vdi eders
eenliſſuenhed/ icke effter Evangelium/ men
mod Evangelium/ at i icke ydermere haſſ-
ue et raad/ men et Bud. Lyde i Evangelio/
da er eenliſſuenhed eder frit fore/ at i maa
holde det om i vil/ oc icke holde det om i icke
vil : Men er det eder icke frit for/ ſaa lyde i
icke Evangelio. Thi det er wmueligt at et
Evangeliske raad / kand bliſſue et Bud oc
Beſalning. Oc lige ſaa wmueligt er det /
at eders Løſſe kand være noget raad. Der-
fore/ ſaa er den forloffuede eenliſſuenhed
oc Jomfruleſſnet/ tuert imod Evangelii-
um/ etc.

Men diſſe forblindede Jeſuiter/ ſom aff
en Sodomiteſke Aand aldelis raſe/ fare dog
lige fort frem at paalegge deris Afener ſaa
danne Byrde ſom dem wmueligt er at bæ-
re. Thi de vdfordre aff dem icke nogen
Menniskelig men Engeliſke reenliſſuenhed.
Saa

Jesuiteſke Hiſtorie

Saa ſom Lojola befaler Regul. 29. Vi ſkulle legge vind paa at eftertræde den Engelske reenlighed/ med Legems oc Siæls reenlighed. Det er Lojolæ icke nock at leſſue vdi ſaadan kſkhed ſaa ſom dette arme ſkrøbelige Legeme kand taale/ men hand vdi kreffuer en Engelske reenlighed / Huor aff mand klarlig ſeer / at her vdkreffues faſt mere end ſom er vdi Folckes effne oc forme.

Men huorledis de holde dette Løffte/ giſſuer nockſom forfarenhed tilkiende. Ja huereken caſte eller caute. Pater Chriſtophorus (ſom heller motte hede Sathanæphorus) til Mønichen den pſſuerſte ſeriffte Munc for Quindſoldt/ er nockſom der bekend for ſin wreene oc ſleim lſhaectig hed. Det er oc faſt vitterligt/ huorledis nogle Borger til Dullingen haſſue fra tagen dem Koberne. De Landsbergers reenliſſuendhed vreed mand oc vel/ huilcke Aaret igennem (vndertagendes om Faſten) holde Røckerſke ikledde Jeſuiteſke Habitz. Mand kand oc ſige fra de Augſburgſche Jeſuiten/ blant huilcke een er ſeen at giſue et Barn at di. Leonhardi Coci, en Landsbergſche

L v

Jeſ

Jesviteske Historie/

Jesvites affhøllenhed bleff oc aabenbaret/
da at Græffue Sweickards Gemahl lod
aabenbarlig beskemme mange Quindfold/
sømmercke oc tuctercke/for den store forars
gelse der ved skeede. Vdi Beijren siges aff
huer mand om et stort vijsfad at skulle vœ
ret indspødt i deris Collegium, paa huil
cket mit paa Torffuet bonden sprang oc vds
ueltes en veldig sterck Skøge. Der ieg saas
dant Gregorio de Valentia, oc Bona
venturæ til Ingelsstad bebreddet/da suare
de de/at deris Selskabs Ziender oc Kettlere
haaffde dennem saadant paadictet: meenen
des de ville vel saa caute (varlig) om de
icke end caste(kyskelig) driffue fru Venus
spil/at mand icke skulle saa der med at lœ
be. Dette er den Engelske reenliffuenhed de
holde.

Her gipres intet i behoff at tale om der
ris nattesmittelser/ onde begierligheder/w
kyskheds pinlige forhørelse/som om fasten/
besonderlig quindes Personer forholdsdes/
om det Aandelige Hoor/ huor ved de heele
indlade sig i den wreene Hores arme/ huor
om Ezech. cap. 16. oc Johan. Apocal. 17.
Thi saadant er fast vittelig end der kand
scriffs

Jesviteſke Hiſtorie/

ſcriffues/ oc ſlemmere end et Gudelig Men-
niſke bør at vide. Gud ſtraffe ſaadan So-
domi paa dem/ oc ødeleg dem.

Men nu vilde de ſaadan deris kſkhed/ meſt at ſkulle holdes vdi Ønnen/ Ønnen/tun-
gen/ oc greben. Item vdi habit/ gang oc ſe-
der. Thi de med Phariſeerne meene/ naar
de i nogle maade vduortes lade ſee deris
kſkhed/ da at fuldkomme kſkheds Loff oc
Løffe: Saa ſom/ at affuende Ønnen fra
Quindfolck/ at ſky den Ven ſom Quindes
Perſoner gaa ad/ at affſirnge ſtøffuen ſom
rørde vdi Quindes træen/ at ſky deris tale/
icke at røre dem/ gaa dem forbi vden helsen/
Eteſkab at hade/ alle Quindes Perſoner
at forhaane oc ſmaaauorde/ ſaa ſom de aff
Gud aldelis vaare forſkude: Wanſeendes
at de ligeuel ſelff indbyrdes aff en blind
brynde ere betagen / oc vdi Hiertet brydes
oc brende.

Om nogen ſynde med Øyne / Tun-
ge eller Ørne mod dette Løffe/ hand ſkal
vdftaa aabenbare Penitente / oc dee i ſaa
maade til Waaltid: 3 Dag ſaae ieg giens
nem ſpinderet til Quindfolck/ oc ſpilde ſtrax
wkhſkheds Brynde/ der for er mig paalagt
denne

Reg.

30.

Jesviteske Historie/

denne Pænitenſe/at ieg vnder maaltid ſkal
ſidde med tillucte Øyen/ oc vnder Bordet
ſaa mig mad. En anden: At ieg i dag høi-
de wkhſt ſnack/ oc ſang en Boleuiſe/ derfor
er mig paalagt denne pænitenſe/at ieg ſkal
ſige de ſiu Pænitenſers Pſalmer/ ſagelle-
re oc hudſtenge mig ſelff/ oc igentage ſam-
me Viſer. Strax begynder hand med høi
Køſt at ſiunge Viſen/ at hand her med ſkal
ſtamfute ſig ſelff/ oc komme de andre til at
lee. Den Jeſviteſke Horekarl Leonard
Cocus Landeberger/ er paalagt ſaadanne
Pænitenſe/ at hand aff Veiren til Øſterri-
ge forreyſe ſkulle/ oc paa Veyen aldrig tale
med noget Quindſolck.

Om Rector vdi ſønlig ſcrifftemaal/
fornemme nogen at være tilgenegen til
Veneris ſpil/ hannem indgiſſues nogen
igiendriffsuendes Legedom/ eller oc paaleg-
ges natteuaet oc faſten/ huor ved ſaadanne
ſlags Dieffle (ſom de kalle det) vddriſſues.
Vdi min tid Anno 1583. vaar til Rom en
Kryckegammel Jeſvit / huilcken for Re-
ctore beklaget ſig / at huer Nat kom for
hans ſeng en deilig Jomfru der ſødeligen
legte paa et Eithet/ tilbud ham Dans oc
Venc-

Jesviteſke Hiſtorie/

Veneris ſpil. Rector raadde hannem/ at
 naar hun kom igen/ ſkulle hand opſtaa/ an-
 tage diſciplinem, det er/ Sueben/ oc der
 med flagellere oc hudſlænge ſig ſelfſ ſaa
 længe ſom hun legte paa Eitheret. Denne
 gammel Pater lydde raadet/ ſaa at der hand
 nu flagelleret ſig/ effter hun med Eithes
 ret opholdte/ ja end oc til Blodet ſpød ham
 offuer kroppen: Da ſagde hun til hannem:
 O du hellige Pater, Jeg er Jomfru Ma-
 ries Dienſtepig/ vdsende at ſkulle friſte oc
 forſøge din kyskhed. Du hafuer ſtried man-
 delig oc beholdte Seiruindingen: See, her
 hafuer du en Jomfrukrans ſom Guods hel-
 lige Moder ſende dig. Far kun ſaa frem oc
 ſkild bliff ved/ oc du ſkalt ſaa det euige Lifs wfor-
 gængelig Krone vdi de kyske Jomfruers
 Her/ huilcke du med dine Gjerninger for-
 mæritent haaffuer. Oc ſaa forſuant hun. Dette
 ord hørde ieg aff Rectore Julio ſelfſ forrelle/
 ſom oc viſte mig Kransen/ giord aff adſkil-
 lige Blomſter/ huilcken de ſiden henlagde i
 foruaring blant anden deris Helligdom.
 Men ſamme Pater vaar en Tyrde/ oc maa
 hoel ſkee/ haſſde laſe ſaadanne Siuner aff
 Maſihom/ End bleff ſiden dyrdet ſom
 en

Jesvitesske Historie/

en Gud og kallet den tyske og Engelske. Om
nogen frater siden fødte nogen Kjødsens
brønde/ hannem paa settes denne Krank
med allerstørst reverenke/ dietet/ at kjødsens
lue her ved bleff vdsuuet. Jeg haffuer hørt/
at nogle/ naar de en anderledis kunde holde
Løffte/ da haffue de castreret og gildet sig
selff. Klager nogen sig at Naturen er han
nem for sterck/ da giffues ham raad/ at
hand skal hudstrøge sig selff siges her med
den gamle Adam at speges/ og Afenet at
tømmes.

Naar de vdelegge dette Løffte/ da plese
de at invehere og skielde paa det hellige
Ecteskab/ og allermest paa Quindeløn/ lige
som de aff Bester skulle væreet fød/ og aff
Gud euindelige fordømt. Jeg haffuer kiend
nogle som icke ville cede det som aff Quinds
folck vaar koget. Jeg haffuer og hørdt an
dre siige: Saa offte ieg tenger paa Quinds
folck/ da vemmes min Maffue/ og røris aff
vredt. En anden sagde: Jeg skammes ved
at ieg er fød aff Quindelønnen. Ja/ vel mot
te en Ko væreet Moder til hannem. Andre
siige at der er slet intet godt i den hele Quind
delige Natur/ etc.

Saale-aa

Jesuiteſke Hiſtorie/

Saaledis beſpotte de hederlige Maſtroner oc ærlige Jomfruer: Men deris Nunder ſom leſſue eſſter deris begiering/ vide de nockſom at berømme. Ja/ almindelige Horer/ ſom løbe for Lud oc kaald Band/ ere hoſt Jeſuiterne vdi ſtørre ære/ end ærlige Quinder oc kyſke Møer. Ignatius Lojola lod oc til Rom opbygge ſaadanne ſlemme oc affſkummede Horer/ et almindeligt Huſ: Vdi huilket nu boede/ ſom anten aff Frankoſer eller Alderdom intet land rente.

Det er den Ære de giorde Quindes Perſoner/ huilcke GUD ſelff kaller Medhjelpere/ oc ſom ere Medarffvinge til det reuige Liſſ. Men vil mand ſee Jeſuiterne vnder Koben / da meene de ſaſt anders ledis end de ſige / ſom aff forbemelte Exempler nockſom er vitterligt. Ja ſandelig/ Om E H R J E S U S nu ſinnlig omgiſtes med dem / da ſkulle hand vel handle med dem/ ſom hand handlede med den Samaritanſke Quinde Joan. 4. De ſkulle vel indføre ſaadan en ſamtale: J E S U S. Kalder eders Huſtruer oc kommer hid.

Jes.

Jesuiteſke Hiſtorie/

Jesuiten. Wi haſſue ingen Huſtruer. Jeſus. I ſald ret/ wi haſſue ingen Huſtruer. Thi de i haſſue ere icke eders. Jesuiten. Herre/ wi ſee at du eſt en Prophete. Vor Fædre gjorde lige ſaa. Men wi med Gerſenerne bede dig/ at du vilſt vdgaa aff vor eign/ at wi med denne Suinehob hoffuedkuldſ ſkulle vdi Helffuede nedfalde.

Men at ingen ſkal tencke ieg gjør Jeſuiterne nogen wret/ beſynderlig eſſterdi de vel eſſter denne dag bedre ſkulle holde deris kſtheds Epſte: Da vil ieg aff mange kuntuende Exempler indføre/ huilcke med Ordene gjorde deris kſtheds Epſte/ men med Gierningen benectet. Det førſte er Melchior Stör/ Theologiæ Doctor, til Rom promoveret, at hand fri oc wbeſhindret til Tydſland kunde ankomme/ da forloſſuet hand ſig hen blant det Jeſuiteſke Seſſkab. Nu vaar her en Abbediſſe hannem vel bekande/ hun fraraadde hanem med mange Volibreſſue/ bedendis at hand heller ſkulle være Prior i et Cloſter: Thi vden ham kunde hun ingenledis leſſue. Di Gudelige Jeſuiteſke Propheter/ gietter nu huad ſaadant har at tyde: Det andet er

Fre-

Jesviteske Historie/

Frederich Sommerman/oc en Doctor,
aff samme Aarsage som den neste forgan-
gendes/ er bleffuen en Jesvit. Hand i saa
maade holte sig iøffte/ at/ da hand vdi et
Nunde Kloster icke lange fra Lucerna
skulle vdmaane en ond Aand aff en Syster/
som hun sagde sig at være befengt med/ da
ved ieg icke huad krafte samme Doctors
skygge førde med sig/ effterdi at da Aanden
vaar vdiaget/ Nunden strax igien med et
Barn bleff befengt/ oc bleff sinuelt trind op
vnder Belset. Dette haffuer de Landsber-
giske Jesviter selfue sagt mig.

O huilcke Mirackels Vrend ere disse
Jesviter/ Huilken Engelske reenlighed/
Huor om de aff Beijren nocksom bære viden-
ne. Oc derfor kalle de der Jesviteske scrif-
te Muncke/ icke Bichtfader/ men Bugsa-
der. Huo som der haffue faaen nogen smag
paa den Evangeliske kundskab oc Augsbors-
geske Confession, de huercken høre de
Jesviteske Messer/ ey heller søge deris Kir-
cker/ men aff forsarenhed oc andres skade
ere bleffne saa vise/ at de besynderligen vas-
re deris Husfruer oc Døttre/ at de ey hoff-
Jesviter skulle scrifte. Thi de vide vel/ at

W

Jes

Jesuiteſke Hiſtorie/

Jesuiten ſe indplante Gudſtrykthed oc
tugtighed/ men iage effter baade Legomlig
oc Aandelig ſkørleſſet (hvilcke henge gien-
ne tilhobe.) Huad ieg her ſiger/ det tal ieg
icke effter Tiender/ men med min Dyen
haſſuer ſeet det/ læſt det i deris Miſſiuer oc
hør det aff dem ſelſſue/ ſom her vdi vel ſtaa
til tro. Huorfor/ om her vdi noget ſiunes
for grofft/ da ſkal mand icke legge mig det
til onde men Jesuiten ſelſſ/ huos Ord oc
Gierninger ieg her indſør/ ſaa ſom de icke
ſelſſ beneete kunde. Jeg indſkyder mig i den-
ne ſag til deris egen conſciencie.

Hvilket effierdi i ſandhed ſaaledis er/
beſluttes/ det Jesuiteſke Løfftes reenliſſuen-
hed oc kſtheds Løffte/ aldels at være wgu-
deligt/ wreent/ wreiferdigt/wærligt/vaant/
ſkeligt/ ja wmueligt/ oc/ at ieg med et Ord
alt ſkal beſlutte/ et ret Antichriſtens Vo-
rum. Thi huertæn Chriſtus eller Paulus end
befale ſaadanne nøduungen Løffte/ men min
faſt heller 1. Tim. 4. ſiger/at den Lærdom mod
ſom forbyder Ecceſkab/er en Dieffuels lær-
dom. Saa vnderdømmes fordi den Jesui-
teſke Regel om kſtheds Løffte. Thi den er
tuert imod Guds loff oc indſiætleſe/ vedder
hvilken at Ecceſkab er indſiætleſe/ dem til

Jesulteste Historie/

aleniste oc nytte som icke haffue affholdet
sens Gaffue/ icke aleniste som et remedi-
um oc raad mod Veneris Brynde : Men
end oc som en tilhielp/ at det Wenniskelige
liqn forpiges kunde / ja end oc for syndesal-
det/ da at Naturen endnu vaar wserkren-
cket. Ja Ecetskab blant Bisper oc Prestier
er oc en kyskhed 1. Tim. 3. De Pafnuius
vdi Niceno concilio vdrtyckeligen sag-
de/ at en Mand omgittes med sin egen Hu-
stru/ det vaar kyskhed.

Trilighen oc vden synd tgr ieg suere/ at
all den stund ieg vaar vdi Italien/da blant
hundrede Sacrificulos, fandte ieg icke sem
reenliffuet/som sig fra stemme.Horers om-
genge affholdet. Siger end oc/ at mesten
Prestier i Italien/oc end een part Bisper ere
Horevnger. Item/ icke saadanne Bisper/
som er een quindes Mand/forestaar de Ro-
merske kircker/men Skoleffnere/ Horekars-
le/Sodomiter/ *αἱσχροκαταφύλακες* med ære sagt/oc
det Romerske bestes bolere oc kremere. Huor
vdass klart som Dagen er / at denne ngs-
tuungen kyskheds løffte/er idel wgdulighed
oc Jesviterne drifues af selfue helfuedes ra-
senhed/ i det de forbyde deris Clerke det kyske

Jesuiteſke Hiſtorie/

hellige Ecteskab/ oc icke ſig at lade røres/
 anten aff nogens Bøn/aff Naturens egen
 vold oc mact / aff forargelig Exemplers
 mangfoldighed/ at de ſkulle løſe giorde dette
 ſamuittigheds Baand/oc tilſiede deris Pre-
 ſter at indgaa det hellige Ecteskab. Sindes
 de nogen blant dem/ ſom med ſin eene ecte
 Huſtru vil leffue et loffligt oc kyet Leffnet
 uden forargelſe / den icke alenifte affſette
 de aff Embedet/ men paa et Træ hannem
 ophenge. For huilcken tyranni oc whørlige
 grumhed de viſſelig ſkal forfare ſtraff/naar
 Guds Søn vdi ſin herligheds tilkomſt ſkal
 hendømme dem/ oc med den euige Helſues
 des Ewe oc Pine ſtraffe lade.

III.

Om det tredie Jeſuiters Løſſte/ ſommi
 er lydigheſt / huor vdi de ſette det Ananias
 delige Menneſkes høieſte fuldkom-
 menhed.

S Et tredie Jeſuiteſke Løſſte/er Obe-
 dientia eller Lydigheſt / huilcken
 Lojola vil aff ſine/ faſtere at ſkulde
 le holdes/ end den holdes aff de andre mun-
 nimen

Jesviteſke Hiſtorie

ſte: Eſſter ſom Lojola ſelſſ tiſſeriffuer de Portugaler oc Luſitaniers Patres, ſigendis: Endog de med allerſtørſt vindſke belighed/ eſſter den Naade dem er giſſuen/ beſlitte ſig paa all fuldkommenhed/da ſkulle de alligeuel anuende deris høneſte ſid paa lydaectighed/ huilcken er all tingſtes fuldkommenhed. De ſtrax der eſſter ſiger hand: Vel kunde wi lide oc taale/at andre vdi deris Religion gaa off tilforn vdi faſte/ aaruogenhed oc anden ſtrengthed/Wen vdi lydigthed oc reenligheds fuldkommenhed ville wi at i ſkulle gaa alle tilforn/oc forſage all eders egen vilie oc meening.

Jcke vil hand heller at de ſkulle anſee den Perſon ſom de lyde ſkulle/ men i han nem ſkulle de ſee til Chriſtum/ oc meene at det er Chriſtus ſom de høre oc lyde. Sid henføre de det ſom Chriſtus ſagde om Apoſtlene Luc. 10. Huo eder hører hand hører mig. Huo eder foracter hand foracter mig. De dette: Alt huad de ſige eder/ det giører. Derfor ſaa ſtaar nu denne Lojola lydaectighed / icke aleniſte vdi de vduortis Mandater at eſſterkomme/ men vdi ſin egen vilies/ doms/ fornufftes oc egen for-

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſtands opſigelse oc benecetſe/ oc det vdi all
Gudelighed oc reuerenſe / icke anderledis
end ſom de ſkulle lyde den ſelfue Guddoms
melige Maſteſet oc Chriſto. Om ſig forklar
re de oc dette S. Pouels ſprock Eph. 6. Ly
der eders timelige Herrer med fryet oc red
zel/ vdi eders Hierters eenfoldighed / ſaa
ſom Chriſti Tienere/ icke at tiene for Dy
ne ſom i ville teckes Menneſſen/ men ſom
Chriſti Tienere. Saa ville de derfor forſt/
at alle deris ſkulle effterkomme Rectoris
befalning med lyſt/ redbon/ ſnart oc fuld
kommelig. Derneſt/ at de ſkulle giøre hans
vilie til deris vilie. Det er/ de ſkulle ville oc
icke ville med Hierte oc affecter, det ſam
me ſom hand vil eller icke vil / lige ſom de
icke ſelfſ vaare leſuendes/ men Rector leſſ
de inden i dem/ oc de Rectori vndergaff
all deris vilie til et Slactoffer : Huilcke er
Gregorij Ord: Bed Slactoffer offres et
fremmet kiød : Men ved lydighed/ ſlactes
vor egen vilie.

Med Exempler forklare de huordan ly
dighed de af deris hafue vilie. Som er: om
Rector ville/ at en ſkulle et ganſke aar igen
nem holde en ſtaur vaad / da ſkal hand icke
ſpørge/

Jesvteske Historie

spørge/ hvor til saadant er nyttigt eller w
nyttigt/ om det er mueligt eller wmueligt/
men icke aleniste lyde. Item/ om en anden
af Rectore blef befalet at opløffte en hald/
som icke hundrede Karle kunde rocke/ da
skulle hand ligeuel der paa bestitte sig. De
fremdrage oc Mavri Exempel/ som vaar
Benedicti Discipel/ huilcken effter sin Su-
periors befalning er vdi et dybt vand ned-
gaaen/ oc icke vedet sin fod en gang/ men tpe
opstiet igen. De en anden/ som saa aff Su-
periorē bleff befalet/ skulle taget en grum
vredløwinde/ oc leid til hannem/ saa som es
spagt lam. Ignatius Lojola haffr oe
i andre maader affmaalet deris indighed/
som er/ at de skulle være lige som de vaare
blinde/ stytter/ døde/ vox/ knobbe/ etc. Thi
effterdi Lojola vaar icke qualitate, men
relatione Adde (Det er/ fød aff Adelig
stamme / men icke aff nogen dydelig oc op-
riktig Stierning qualificeret til at være
Adde) derfor ville hand oc alle sine effter
de Romerske Sciavers vijs at skulle være
Tienere oc liffegne Trel. Thi neppelig
skeer at aff en Afftenbacke fødes en Galck.
Der for/ hves hand vdi sine Addelige
M iij pa-

Jesuiteſſe Liſt orie/

patribus oc fratribus fandte nogen Ader
lige rørelſer oc Heroiſche gemytte: Hui re
gier hand dem da med denne Iydtigheds
rendeline/ lige ſom nogen anden Træl/ til
en hob ſkammelige beſtilninger / ſom er til
Priveter at renſe/ til at vdbære (ieg tør icke
net/ men tal dog Jeſuiternes egne Ord) oc
i ſaa maade fra røffuer dem deris Adelige
fri gemyt oc rørelſe / oc den vdi dem giøre
til en død knub: Ja ſaadan Iydhighed vil
Jeſuiterne haſſue / at om Rector vil lede
een til Slacterbencken at offre hannem/da
ſom et Lam ſkal hand følge med vden knur/
oc ſom Iſaac icke aleniste bære vedden med
Beriet med om behoff giøres. Til Rom/
Anno 1583. 7. Aug. ſagde Bobadilla een
aff Lojola Diſcipler/at huore hen en ſen
des aff ſin Superior, da ſkulle hand med
all ſin vilie/ dom/ fornufft oc forſtand/ følge
ſin Superiors vilie/ lige ſom en Blind
følger den hannem leder. Beueges hand
noget eller vredes aff de haarde Pænitenker
hannem paalegges / da ſtraffes hand aff
Patribus, foractes aff fratribus, trades
med Spødder/ beſpyttes/ oc maa alt ſaadant
lide ſom hand vaar en død kroy. Vil Re-
ctor

Jesviteſke Hiſtorie/

Et or hannem affføre hans koſtelligſte Kleder/
 oc iſføre hannem igien de ſlemmeſte Pælle :
 Da ſkal hand være ſom en ſtock / der lader
 ſig alle ſteds henſlytte oc iſføre alle ſlags hæ-
 bit. Om nogen foractes/ ſtraffes/ henføres
 paa de Steder ſom hand icke vil/ om hand
 hør noget ſom hand ey heller vil høre / om
 rodden oc ilde ſmagendes Mad hannem for-
 rebæres / om hand ſom en anden Nar tuts-
 tes oc drages : Da ſkal hand være ſom en
 ſtock/ oc icke noget tegn fra ſig giſſue/ huor
 ved hand kunde ſiunes at tage ſaadant til
 miſhænte. Her vdi gaar dem deris Træbil-
 leder langt tilforn / for huilcke der knæfal-
 des/ bedes til/ ja giøres den ære ſom mand
 er den leſſuendis HErre Jeſu Chriſto plic-
 tig : Men diſſe deris fratres, tulle oc dra-
 ge de/ ſtøde/ pine oc martere. Om nogen til
 en quern oc træls arbeid ſom ey ſømmer en
 Friborn/ men er hans Natur imod/ oc ſar-
 der hans ſørlighed/ foruifes : Da ſkal hand
 være ſom et ſtykke blødt Vox/ vdi huilcket
 alle ſlags Billeder kand indtryckes. Om
 nogen til fremmede Lande henſendes/ da
 ſkal hand være ſom en ſtaff i en Staaderes
 Naand/ ſom lader ſig vende hid oc did/ oc

M v

cy

Jesvireste Historie/

en imodstaar om den henkastes. Om nogen
befales at vandre til galne oc affsindige
Gold/ da skal hand strax følge/ lige som
hand død bleff vdboren.

Saa seer mand nocksom her vdaff/
huad Jesviterne villor oc conditioner,
leffnet/ raad/ flid/ anslag oc idret er/ som
er/ at ieg med et forceligen skal siget/ at sin-
des lydig oc selgaetig vdi alt det som det
forderffuellsens Hoffued oc rette Antichrist
Passuen byder mod Lutheraner oc Euang-
geliste/ Det er/ mod retsindige Christne oc
Jesu Christi sande lemmer/ huad heller
saadan Bud er med eller mod Guds loff.
Oc saadan lydigbed begier en gudelig eller
terlig Mand aff noget Menniske.

Men nu befale Jesviterne sine/ at de
skulle findes lydige vdi all Synd oc Ond-
skab/ som er tuert imod Guds loff. Det vil
ieg beuise med Exempler. Vdi deris I. I-
talianiske Regel befales/ at alle skal kiende
den Romerske Passue (som dog bode i naaffn
oc gicrninger er den rette Antichrist) for
Christi Vicario oc Statholdere / oc han-
nem fuldkommeligen lyde vdi alt/ Ja end
oc vdi det / som icke vdi Guds Ord findes
be-

Jesuiteſke Hiſtorie/

beſcreffuen. Vdi den II. regel/ giør Lojo-
la ſine Medbrødre til Chriſtos oc ſaliggjor-
rere/ (Jesu Chriſto til højeſte beſpottelſe) lig-
ge ſom de ſkulle kunde fortiene bode ſig ſelff
oc andre det euige liſſ/ naar de ſekon holde
diſſe Lojolæ regle. Vdi den III. giør hand
dem til Landløbere/ Vaganter, Landſtrø-
ger/ Speider oc Forredere/ ſom ſkulle om-
reſe den vide Verden/ oc forſpøre ſolck fra
den rette Chriſtelige tro til den Papiſteſke
fordømmelige Vaantro. Vdi den IV. fore-
ſcriffuer hand dem den Phariſaiſke habit oc
omgengelſe/ ſamte et ret Epicuriſke leſſnet/
grætelſe oc vden all ſand Pœnitentze. Vdi
den V. paalegger hand dem det lønlige
ſcrifftemaal oc alle ſynderes mundelige be-
kendelſe/ huilck et er et ret ſamvittighedens
bødeli. Vdi den VI. giør hand ſine Preſter
til Chriſti blodſuffue/ at de ſkulle fraſtiel-
wærde ſolck JESu Chriſti Blods Sacra-
mente. Vdi den VII. paalegger hand alle
ſynders opregnellſe. Vdi den VIII. oc IX.
lær hand alle ſine Nykomne Diſcipl all
wlydighed oc moduillighed at beuiſe deris
forældre/bydendes/ at de ſig affpøre ſkulle all
den naturlig tierlighed mod forældre/ huilck
de

Jesuiteſke Hiſtorie/

de falſke en tiſpdelig affect, oc den foruende
til en aandelig kjerlighed/ det er til elſkeli-
hed mod de Jeſuiteſke Preſter. Vdi den X.
oc XI. Vdrødde de all Vrdøderlig kjerlig-
hed/ i det at de ordinere oc tilſtücke Dret-
dere/ Vlfſue oc Speidere eſſter de Evange-
liſke. Vdi den XII. Samtycke de den Ana-
baptiſteſke enighed/ oc opuercke vdi deris eg-
ne tilhang/ all had oc affuend mod Secu-
laros. oc dem ſom hafue nogen anden brug
i Verden/ end de hafue. Vdi den XIII.
befale de all hyckeliſke oc Phariſaiſke Dænis-
tenker. Vdi den XIV. byde de det ſom er
imod all ſind oc Samuittighed/ oc det ſom
forhindrer oc ſkader Menneſkens forlig-
hed. Oc at ieg end ſkal tie de andre deris Regle/
ſom de hafue ſaare mange/ da ſkal der icke
findes een blant hundrede / vdi huilcken der
ſo findes en groff oc ſlem vildfarelſe mod
Troen oc Guds Bud. Derfor/ ſaa er det
ſaa viſt fra/ at diſſe Regle tilføre nogen en
fuldkommenhed/ at de ſaſt heller affſpøde
een fra den rette fuldkommenheds grad el-
ler trappe / oc ned til den nederſte ufuld-
kommenheds vraa.

Saa pleje diſſe Jeſulter at ſqualdre om
dems

Min Jesviteſke Hiſtorie/ *Min*

deris Regle/ ſigendes/ at de aff den Hellig
Aand ere indgiſſne vdi Ignatio Lojola.
Men/ huorledis ſkulle nu den Hellig Aand
paabyde det/ ſom er tuert imod Gud/ hvil
cket dog diſſe Regle paabyde. Dog ligeuel er
diſſe Jeſviter ſaa forſkemmede/ at de tørre
berømme diſſe Regle offuer de ti Gud bud.
Ja de ligne oc deris Orden ved Nox Arck/
Moſis rørlifte/ Vijngaard/ Senopeſkorn/
Liuſet/ Solen/ den Trojanſke Heſt/ oc ved
den jordeſke Paradiff: Zordiffaa/ (ſom Jac.
Cruiſius vdlægger det) et Menniſke her ved
leſſuer reenligſte/ ſynder ſielden/ bedrer ſig
ſnareſt/ vandrer eenfoldigſte/ leſſuer vdi
Aanden tryggeſt/ ſlar ſig ſelff til rette lette
lig/ renſer ſig ſnareſt/ beſlitter ſig paa gode
Seder gierne/ oc paa det ſidſte/ formedeſt
diſſe Regles lydighed ſaa en offuerflodige
fortiente Løn: Saa ſom de meget om ſaa
danne fortieniffe indføre fra den XXXII.
Regel indtil den XXXVIII. Huor vdi de
giøre deris Superiores til Chriſtum/ de
ris Befalninger til Chriſti Ord/ oc de ſom
vnder Superioren er/ dem giøre de til de
aller foracteligſte Træl/ Beſter/ Aadzler.

Vel berømme Jeſviterne ſig/ at de tie
ne

Min Kennor

Jesuiteſke Hiſtorie/

ne Zolck med deris Predickē/ ſcrifteemaal
at høre/ Vngdomen i Boglige konſter at
oplere/oe de Siuge at beſøge : Men i ſand-
hed/ da anſee de andre Zolck for intet andet
end Træl oe deris Tienere. Derfor/ſaa off-
te ieg ſaae nogen Jeſuite i Italien/ Øſter-
Rige/ Bejeren/ med ſin ophæffuelſe vdi en
Predickſtoel/ da ſiuntest mig en Keſſ at
predicke for giess/ men Gaasen at kecke vn-
der hans Krobe. Naar ieg ſaa hannem ſcriff-
te/ſiuntes mig at ſee en Bliff vnder Gaares
Kleder. Saa ieg nogen aff dem at oplere
Vngdommen/ da vaar det for mig/ lige
ſom hand haſſde et Suerd vdi Haanden/
oe ſom Herodis Tienere/ drebt diſſe vnge
Hierter oe ſiale med falſk Lærdom. Saae
ieg nogen beſøge de Siuge/ſiuntest mig der
ſad en Abe/ ſom med den ene Haand viffte
et Crucifix/ men haſſde den anden i den ſiu-
ges taſke : Eller oe en Tiuff/ ſom med den
venſtre haand gaff Patienten et ſtycke Ob-
led/ men med den høyre tog et forgyldt ſtob/
oe løb aff. Ja ſaa veed Jeſuiten at betiene
Zolck/ men Guds tieniſte vide de intet aff/
eller oe forſømmer det/ eller oe aldelis for-
acter det. Hues tieniſte i lige maade tæckes
Gud/

Jesviteſke Hiſtorie/

Gud/ ſom Pharifaiſke Døner/ oc Baals
dyrkelfe/ etc.

Dog paa det at de Nykomne Jeſviter
ſand forſtaa deris lydigheds Løffte/ da ſtaar
der affmalet for dennem i deris Studeres
kammer oc Sengekammer/ ſaadanne Vil-
leder: Nie i malninger ſtaar et Børn/ ſom
bøjer ſig ned oc bær en Biecke paa Axelen/
huor paa ſtaar ſereffuen FORTITER,
derneſt bær hand et Eithet/ at hand ſkal ly-
de HILARITER med lyſt: Paa den
høyre ſide ſtaar en liden Hund/ at hand ſkal
lyde VELOCITER ſnart. Bryſtet
er noget/ at hand ſkal lyde aff ſit gandske
hierte/ oc affdancke all ſin egen vilie. Muns-
den er tilluct/ at hand ſkal lyde uden mod-
ſigelfe. Hand bær en haab foractelig ting/
at hand ſkal end oc i de ſtycker være lydig/
ſom er mod hans ſkiel oc fornufft. Paa be-
nen haaffuer hand ſtøffle/ at hand ſkal lyde
conſtanter, adſtadige: Vdi baade Hen-
derne bær hand Kar/ at hand ſkal lyde In-
tegre fuldkommelig. Hand haaffuer Laaf
for Ørenen / at hand ſkal lyde i de Stycker
ſom giſſue ham all wlyſt. Hoffuedet er ned-
bøjet/ at hand ſkal lyde HUMILITER,
med

Jesuiteſke Hiſtorie/

med all ydmngghed. Synder nu nogen mod
denne lydigheds form/ hannem paalegges
nogen nariſke Pænitenke lige ſom ſynden
er til. Befales nogen at vdtoe de gamles be-
ſlickede Bugſer / eller renſe Priveter/ oc
hand findes ſtiſſ/ knurrer/ etc. hans Pæni-
tenke er/ at hand i Steuen for dem alle ſkal
knurre/ oc ſiden mit paa Gulſſuet toe dem
vd for alle. Oc paa det de kand tilſkynde de
vnge til ſaadanne lydighed/end oc i det ſom
ſemt oc vederſtyggeligt er/ da foregiſſue de
dem Katharinæ Senenſis exempel/huil-
cken/ paa det hun kunde ofueruinde ſin egen
ſtiel oc fornufft/ vddrack hele Kar fuld aff
rød. Viſitator vdi Tydſſand plejede at
forelle en ſnaek/ om en Munk/ huilcken
ſaa Lojolam ſelſſ med ſine egne Hender
at renſe Priveter. Huorfor hand ſagde til
hannem: O min hellige Pater Lojola,
nu kand ieg intet forundre mig / huor du
haſſuet lærd ſaadan ydmngghed. Du eſt den
rette ydmnggheds ofſuerſte Hoffued. Aff
ſaadanne Exempler/ opueckes de Nykoffen
Jesviter at bede deris ofſuerſte gandske yd-
mgligen/ med ſtor reverenke/ at de maa
renſe Priveter: Huilcken Beſtilling de kals
le

Jesuiteſke Hiſtorie

In de Humilitatis officium. Gud giſſe
nu uet at alle Jeſuiten maatte her til bruges/
oc til intet andet/ at de ey mee deris ſtins
ekende oc beſmittede Lærdom ey ſkulle be-
ſmitte Kircker oc Scholer / etc. Men det
maa være ſage om deris Eydheds løſte.

IIII.

Om det ſierde Jeſuiternes løſte /
ſom kalles profeſſorum/ det er deris ſom
nu ere nock ſom præſtuet oc forſøgt
i den Jeſuiteſke opructeſe/
at de ere fuldkommen.

Ignatius Lojola da hand først bleff
confirmeret aff Paffue Paulo III. ſom
ſkeede Anno 1540. den 27. Septemb. da
maatte hand intet haſſue flere end 60. fra-
tres, ſom ſkulle være Profesi. Men der
hand fornam her vaar alt for ſaa til at
bringe hans forſet til veye / da forhuerff-
uede hand hoſſ Paulum III. An. 1543.
at det viſſe tal maatte hannem affſlæde/ oc
der imod hannem tilſtedes / at antage ſaa
mange ſom hand ville. Thi hand præten-
deret oc foregaff at en Muncſ aff Auguſti-
ner Orden ved naſſn Martinus Lutho-

N

rus

Jesuiteſke Hiſtorie/

rus haſſde forbragt en ny Lærdom / hulle
et ſom vaar Paſſuen oc det Rometſke A-
poſtoliſke Sede til ſtor forderffue oc ſkade/
oc haſſde mange fornemme lærde Theo-
logos ſom holte paa hans ſide. Men blant
Munkene oc det Papiſteſke mangfoldige
Elerckeri/ ſands ingen dectig eller tienlig
at imodſtaa Lutherum oc vdrydde hans
Lærdom. Thi alle vndſkyldede ſig / at de
haſſde nock at beſtille met deris egen Vn-
derſot at holde i Ehor / En part/ at de her
paa ey vaare vel nock beredde / at de paa
Lutheranerne kunde tilſtoppe Munkene :
Mange ſagde ſig oc icke her paa at haſſue
ſuoren/ men paa deris Regle. Huor for
denne Lojola ſom et Hoffued oc Capiten
for de andre Eſaviter, tager til ſig ſine
førſte Patres, ſom vaar/ Petrus Faber,
2. Jacobus Laynetz, Claudius Jajus,
3. Paſchafius Broel, Franciſcus Xavi-
er, Alfonſus Salmeror, (hulleſen end-
na Anno 1583. leſſde/ oc vaar Rector til
Neapolis) Simon Rodericus, Joa-
nes Coduri, Nicolaus de Bobadilla
(hulleſen ieg ſaae til Rom paa et Aſen omſ-
ſpores oc haſſde i Haanden det hvide Bred/
huls

Jesuiteſke Hiſtorie/

huldet hand meente at være Gud / oc aff
 Paſſue Gregorij XIII. Befalning gaff
 Solket fuldkommen Afflad paa deris syn-
 der) Dem gjorde hand til Secreterer,
 Forſprecher/Provincialer, Rectores oc
 de andres Ministros. Men effterdi / ſic-
 ſten vaare Artium Magistri: Da paa
 det de aff deris vedſkab oc wiſdom opleſte/
 ey ſkulle finde paa noget nyet/ eller oc ſam-
 tycke vdi Lutheri Lærdom/nødde Lojo-
 la dem til at de ſkulle offuergiſſue oc forla-
 de Verden/oc icke allenifte indbinde ſig vdi
 de tre enfoldige løffter: Men her foruden/
 hele oc hulden met Liſſ oc Siel i beſynder menin-
 lighed forloffue / offre oc beſuære ſig til genpaa
 Paſſuen/ oc hans Tro oc Religion/ oc det det IV.
 vnder deris eulge Jordgimmelfe/ om de an- Løffte.
 teen i det ringeſte eller ſørſte forbrød ſig
 mod Pawens Religion/ eller oc ſalde fra
 hans decret, eller meente anderledis end
 Paſſwen/ eller brød mod hans Canones
 oc Regle. Derfaare lige ſom alle andre
 Jeſuiter/ ſom icke haſſue ſuøren dette Pro-
 fellers løffte / henge aff Generalen til
 Rom: ſaa henge oc diſſe Profelſi aff Pa-
 wen. Oc dette er det IV. løffte/hvor met

Jesvæste Historie/

de forloffue sig til den Rømerske Antichrist
lige som Passue Iohannes XIII. for
dum forloffuet sig legemlig til Dieff
uelen. De fordi disse Profetsi saaledis
mere end nogen anden Clerckeri vdi Pass
uedommet/ sig til Passuen i besynderlighed
forloffuet haaffue/ Der for voeter hand dem
som sin øyesteen/ oc som sit eget Legom op
fostret/ fødret/ bekræfter/ formerer oc rig
gør dem. Disse ere den Rømerske Pass
ues rette Jaethunde/ som den sterke Sa
tans Jegermester Antichristen bruger til at
opjage de Euangeliske oc retsindige Christ
ne/ at hand dem kand opsluge. Disse ere
Tyslands forrædere/ som med raad oc daad
beslutte sig paa at bringe Tysland til sin
forrige Papisteske stende igien. Summa
all deris raad/ anslag oc stid er intet andet
end formedelst vnderfundige practicer oc
alle Machiavelleske stycker/ at vndergraff
ue Christelige Konger oc fyrster/ oc bringe
dem vnder Passuens Lydighed/ det er/ fra
den sande Jesu Christi lærdom/ oc hen vnder
der Dieffuelens gewalt. Aff dem/ saa som
vdaaff Helffuedes ppl/ vdkommer alle disse
Conspiraciones oc vnderfundige For
bund/

Jesvteſte Hiſtorie/

bund/ ſom ſkeer mod Tyſland/ oc mod alle
dem ſom forſuare den Chriſtelige Tro oc
Raffn. Saadanne vaar det Gviſianſke
forbund/ ſom nogle Aar forleden bleff glore
til at pdelegge den rette Chriſten Kircke/
hues forbundnes artickler vdi ſtycke viſ
her aff Haſenmüller opregnes: Saa at
de allenſte her vdi dette ſierde løſſe ſetter
dem dette maal faare/ huorledis de kunde
vdflytte den Euangeleſte lærdom/ oc tage
alle Lutheraner aff dage. Saa at deris
Hierter aldriſg offtere leer/ end de kunde ſee
Lutheraner brendes. Ja/ naar de ſpørge
vdi nogen Rrig/ mod de Euangeleſke/ man-
ge Lutheraner at vere omkomne/ da trium-
phere de/ oc ſige: I dag haſſuer Gud heffne
ſig offuer Abels blod/ I dag haſſuer Gud
beſøge Sodomam oc Gomorrhham: De
ſtrar ſig de hen til deris Paternosterbaand/
Billeder/ Meſſer/ der tacke Jomfru Ma-
ria/ at hun haſſuer ſaaen fremgang mee
ſin Søn Jeſu Chriſto/ hand vilde tilſtæde
den Romerſke Kirckes Flender at pdelega-
ges. Vdi dette ſierde de Profellers løſſe
er Haſenmüller ganſke vidtløſſelig/ er dog
meningen her paa noch ſom klar oc forſtan-

Jesuiteſke Hiſtorie/

delig aff det ſom nu ſcreffuet er : huar for
ieg icke lenger her vdi Eſſeren opholde vil.

Saa maa da dette nu vere nock ſagt om
de fire Jeſuiternes løffter / huilcke de holde
paa/ ſaa ſom det var den ting der aff Gud
ſelff var indſkicket oc beſalet : Huilcke løff-
ter de kalde den anden Daab / den Him-
melſke ſtie/ den Himmeliſke pore/ det røde
Haffs igennem gang/ den gyldene pore/ oc
vejen til det tuige liſſ. Huad mand dog
om ſaadanne nødtuungne løffter ſkal me-
ne/ ſand mand læſe klarlig vdi Lutheri bog
de votis monaſticis. Huer reſſindig
Chriſten / huets Ero paa Guds Ord er
grundet/ vide vel/ at ſaadanne Munde oc
Munde løffter ere tuert imod Guds Bud/
tuert imod all Chriſten kjerlighed / mod
Guds egen indſkickelſe/ mod det hellige Ec-
ceſſkabs loffue/ mod Menſkens formerel-
ſe/ oc ſtride tuert imod naturen.

Thi/ huad deres kjerlighed løffte anlæn-
ger/ da vide vel/ at alle oc en huer bør at
leſſue et kjerſet oc reentligt leſſnee. Nu ſtaar
en Chriſtelig kjerlighed oc reenthed icke vdi no-
gen nødtuungne løffter eller eenliſſuenhed/
men vdi en ree/ baade Legoms oc Siels/
reen

Jesviteſſe Hiſtorie/

reentlighed/ ſom Chriſtus ſiger Matth. 5.
Salige ere de ſom ere rene aff Hiertet/ thi
de ſkulle ſee Gud. Denne Hiertens reent-
lighed oc kyſkhed / vdlucker icke Ectekſkab/
men indlucker. Thi Paulus lærer / at en
huer ſkal haſſue ſin Huſtru / paa det hand
kand ſty ſkørleſſnet. 1. Cor. 7. Item/
1. Tim. 3. Huo ſom icke kand affholde ſig/
hand giſſe ſig. Item Tit. 1. Det er be-
dre at giſſes end at brende. Oc effeerdi
Paulus nøder ingen til eenliſſuenhed : da
kand mand nockſom forſtaa / at Ectekſkabs
forbndelſe icke er Guds Lærdom/ men dieſſe
uelens lærdom / huor ved Jeſviterne paaſ
legge deris Brødre den nødiungen Kyſk-
heds fornødenhed / huilcket foraarſager
mangen en hans ſkrøbelighed oc ſtor ſuag-
dom/ huilcken hand dog formedelſt Ectes-
kabs kyſkhed forhindre kunde/ oc beholde
ſin forlihed.

Hvad ſkal ieg nu ſige om deris armode:
Sandelig deris Rigdom vdi Italien oc
Tysland / item ſkønne Huſe/ Collegia,
Hawer/ fevda, indkomſt oc rente faſt off-
uergaar mange Friherrer deris : huor om
Baderus en gang ſagde / huilcket ieg høyr

Jesuiteſke Hiſtorie/

de'paa: Vor fattigdom er formedelſt Di-
ſpers oc andres formue ſaa tilvoren/ at wi
faſt ved Friherrer oc Jorſter lignes kunde.
Saa ere Jeſuiterne vel fattige/ men fattes
dog intet / ydmnge oc intet forſmaaet/ ar-
me uden Aanden/ huilcke ved armods løff-
te/ ſaa ſom fiſke ved garnen/ haſſue ſamlet
ſig offuerflodige Rigdom. Saadan ar-
mod vreed Euangelium Matth. 5. intet aff
at ſige. Thi den Euangeliske armod ſtaar
vdi Aanden/oc er en aandelig armod/huil-
cken hoſt Jeſuiterne intet er at finde/ men
faſt heller Aandens offuerflodighed / op-
blæſeſe/ hofferdighed/ hoffmodighed baade
mod Gud oc deris Neſte/ Jøderne oc Gen-
gøbere icke wlige / at de til naſſnet vil kal-
lis arme/ men i ſandhed ere blant de rigeste.

Lige det ſamme forſtaaes om deris Ey-
digheds løffte/ at de icke atlyde Gud/ den
gudfryctig Offrigbed/ eller deris jeſſnchri-
ſten vdi de ſtycker ſom Gud er teckelig / oc
deris jeſſnchriſten gaſſnlig/ men atlyde den
Romerſke Antichriſt oc hans ſelſkab: blant
huilcke / at lyde / icke er at vndergiſſue ſig
de X. Guds bud / oc være Guds low hø-
rige/eller oc beſlute ſig vdi den Euangeliske
ſand-

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſandhed: men hos dem/ at lyde/ det er/ vdi
de ſincker ſom Pauen byder/ at findes han-
nem gantſke hørfommelig/ oc vdi tanccker/
ord oc gierninger effter hannem oc hans
bud ſig aldelis at ſticke oc forholde/ huad
heller hans Paſſuelige beſalning er ſcreff-
uen i Guds ord/ eller icke ſcreffuen / ſom
Canisius ſagde. Ja endog (ſom Fabri-
cius ſagde mig til Rom) Paſſven beſaler
det ſom er tuert imod Guds Ord/ da ſkal
mand ligevel adlyde hannem. Thi Paſſ-
ven er Guds leſſuendes loff/ Guds leſſuens-
des ord/ oc er endelig en huer forngden at
lyde hannem/ vnder den euige fordoſſmels-
ſes pen oc ſtraff.

Huorfaare ingen ſkal ſig tilfordriſte/
formedeſt ſaadanne løffter at forloffue ſig
til den Romerſke Antichriſt / ſom er viſt
Diefflens Cankeler : Thi ſaaledes at gi-
re ſit løffte er ſtor ſynd / oc at holde løfften
om mand aff wforſtand haſſuer giort det/
er til den euige fordoſſmelle. Thi ingen
ngdeuungen løffte teckes Gud / en heller de
ſom ere wgudelige : huilcke nockſom er viſt
terligt aff Zephte/ ſom loffuet ſin Daatter
til ilden/ oc Herode/ ſom loffuet at affdan-

Jesviteske Historte/

cke den wsskyldige Johan. Baptist. Der
saare/ lige som Troldfolck ick ere forpliet
tede/ eller bør at holde det løffte de haffue
giorde Dieffuelen/ men holde det/ som de i
Daaben giorde Gud: Saa bør oe ingen
Christen at holde saadanne wgudelige oc
nødningne Jesviteske løffter / men fast
heller at bryde sin Tro vdi onde forløffter/
oc skiffte sit forset vdi det som stemmeltz oc
ilde er løffuet.

Men det maa vere saaledis nock sagt
om de wgudelige Paphisteske oc Jesviteske
Løffter.

Det siuende Capittel.

Om Jesviternes Privilegier.

Efterdi at Jesviterne ydermere sig
haffue forløffuet oc tilforpliet til
Paffuen/ formedelst dette Profes-
sors Løffte/ end andre Muncte: Derfor
haffuer oe igien denne store Hore dem til
druckten sin Horerics skaale/ skencker fuld i
for dem/ oc met statlige Privilegier oc aff-
lad dennem privilegere: Saa som mange
Paffuelige Bullæ oc Bressue/ huilcke aff
Hasen-

Jesuiteſke Hiſtorie/

Haſenmullero fra der 286. oc indtil dee 399. Blad/indføres/oc vblegges: Huilcke Privilegier ieg dog vdi ſtyckeus vil opregne korteligen / oc icke her vdi altingeſt vdtlegge eller fortolcke/ effterdi ſaadane Paſſuelige Privilegier naar intet til off Euangeliske/ ey heller gaſſner off noget.

I. Jeſuiternes Privilegie.

PAulus III. (et wghdeligt/ wreiferdige oc wghſt Menniske / ſom de Romerſke Induonere endnu nock ſom ved aff at ſige) tilſtedde ſine Jeſuiter/ at giøre ſaa mange Regle oc Statuter ſom de ville: Dog ſaa/ at de alle ſkulle betiene det Paſſuelige oc Apoſtoliske ſede/ oc det Jeſuiteſke Selſkabs formerelſe. Item/ Anno 1540. effterlod ſamme Paſſue / at Ignatius Lojola, moſte forpge ſit Selſkab indtil 60. Perſoner: Endog dette vaar mange Cardinaler oc Biſper imod.

II. Privilegie.

Efterdi Paſſuen fornam dette Jeſuiteſke nyfunden Orden/ ſaſt at betiene det Romerſke Sede: Derfor effterlod oc tilſtedde hand den Jeſuiteſke General, at formere ſin

Jesuiteſke Hiſtorie

ſin Orden oc foruilde den paa det alleryderſte/ oc antage alle ſaa mange ſom hand kunde bekoſte/ her til kunde være bequemere.

III. Privilegie.

Samme Paulus III. gaff Jeſuiteerne fuldkommen mact/ eller oc/ gjorde dem fuldmægtige Anno 1555. den 3. Jun. at predicke/ Høre ſeriffeemaal/ oc foruedſte deris Løffter. Vdi huiſcke Ord deris Kald oc Embede beſeriffuet.

Huo først kaller Jeſuiterne? Icke Gud: Men Lojola, ſom en her til aff Gud bleff kallet/ men ſelfſuillig indløb/ oc met vnderfundighed indtog denne Orden: Huiſcken aff en forløben Landolneet bleff en Scudilioſus, aff en Studente en Preſt/ aff en Preſt en Jeſuite/ aff en Jeſuite en øffuerſte General for de andre. Der neſt vdsendes hand oc hans Selskab/ icke aff Chriſto/ men aff Antichriſto all verden øffuer. Huad ſkulle de da gipre? Huad ſkulle deris Kald være?

I. Aff Paſſuen vaare de fuldmægtige til at predicke. Chriſti Apoſtle oc Euangelijſke Predicker roſe dem her vdaſſ/ at de ere vdualde

Jesuiteſke Hiſtorier

vdualde/ kallet oc vdfendt aff Chriſto/ men
 Jeſuitenre berømme ſig at de ere kallet aff
 Paſſuen. Huad predickede de: Met to Ord
 ſige/intet andet end Traditiones huma-
 nas, det er Menſkelig paaſeg oc Lærdom.
 Vel leſe de Euangelium/men vblegningen
 er om Paſſuens hellige Dage at holde/ om
 Paſiſteſke Meſſer at høre/om Faſte at hols
 de/om at affholde ſig fra kigdmad huer fre
 dag oc løffuerdag/ Tiem Temperdage/ en
 gang om Aaret (om det icke tier land ſtee)
 at ſkriffte/om Paſſken at tage Sacramen
 tet vnder det ene part/ ſom er Brødet/ om
 narſke Pænitenzer/ om fyldeſtigpærlſe/ om
 de Dødes tilbedeſe. Vdi den Echole til
 Ingelſkad tier Chriſtus/ Apoſtlene Euang
 geliſterne oc alle Propheter: Men Tho
 de Aquino tordner/ Lombardus gys
 er/ Plato løber/Socrates ſtaar/ Aristo
 teles beler: Alle Auditoria oc Læxer ere
 fulde aff Menſkelig Lærdom/hues grund
 oc fundament findes i Bibelen capite
 nullo, libro quo nescio.

II. Det andet deris Embede er/ at
 høre ſcrifftemaal. Her ſkal den ſom ſcriff
 ter/ opregne alle ſine Synder/ ſaa at huad
 lgn

Jesuiteſke Hiſtorie/

lønlige hand haſſuer i ſin Samulſtigheſt/
 Hierte eller tancke/maa ingenlunde her ti-
 es/ men for denne Serifftemunc/ opreg-
 nes. Saadane ſerifftemaal ſkeer off tuende
 aarſager : Førſt/ at de her med land ſamle
 ſtor rente oc rigdom/thi Munden paaleg-
 ger der ſom ſeriffter / ſaadanne Pœniten-
 ſer/ huilcke hand ey land vdftaa: Huor for
 hand ved Penninge ligber ſig her fra. Der
 neſt tiener dette ſerifftemaal til at forraa-
 de folck. Naar de vide enes lønlighede/ſtrax
 ere de vdlærde paa at vdføre hannem/ paa
 det hans Godz land forbrydes / at hand
 ſkal forløbe det/ oc om hand bier tilſtede/de
 da land antuorde hannem hen til Inqui-
 ſition oc Ylden.

Det III. deris Embede ſtaar vdi/ det
 er/ at foruedſle eller forandre deris Løff-
 ter. Det er: De haſſue loffuet armod/tren-
 ge de/ da maa de ſkiffte dette Løffte/ oc mee
 en Gud elig bedrageri (ſaa kalle de det)
 ſamle dem rigdom. De haſſue loffuet reens-
 liſſenhed/land de icke holde dette/ſaa maa
 de vel forløbe dem dog caute om det icke
 end ſkeer caſte. Det er varlig/ om det end
 ey ſkeer lyſſelig.

For

Jesviteſke Hiſtorie

For ſaadanne deris troſkab kaller Paſſa
uen dem ſine Spinner / meddeeler dem ſa
lighed oc den Apoſtoliske velſignelſe (det er
viæde Kierner/ Pater noſter baand/ Bils
leder/ Kaarſens tegn/ Helligens leſſnin
ger. Thi det er hoſt Paſſuen / ſalighed oc
den Apoſtoliske velſignelſe) De ſige om
dem at de ere den Romerske Kircke til en
ſtor gaſſn/ oc der vdi gior megen fruct.
Huilcket oc i ſig ſelſſ er viſſeligen ſande/ thi
huad ſkade de vdi Tydſtand haſſue giort
den rette Chriſtelige Kircke/ oc huad gaſſn
de haſſue giort den Romerske Kircke/ er
heller at begræde end opregne. De haſſue
giort ſaa gallen af Hertug Wilhelm/ Her
tug vdi Beiren/ at hand ſelſſ paa ſine bare
Føder haſſuer gaaen Pillegrims gang/ oc
Jesviterne diſ midler tid haſſueaget eller
oc reden ved hans ſide. Jeg ſaa ſelſſ hans
Førſtelige naade vdi egen Perſon/ om Faa
ſien for Chriſti graſſ (ſom Jesviterne haſſe
de bygd) at flagellere oc hudsſtenge ſig
ſelſſ/ ſaa at der vaar ner blodet haſſe han
nem vdfpødet/ oc diſ midler tid ſad Jesvi
terne inder fore oc loe her ad/ oc berømme
de ſig her aff. Jeg pnaede aff mit gandske
Hiera

Jesuiteſke Hiſtorie/

Merke/ at denne fromme Gjorte ſaa ſlemmeligen aff diſſe Jeſuiteſke Skalde ſkulle være bedragen. Saadanne oc mere wiſigelige ſkade giøre de den Chriſten Kircke.

IV. Privilegie.

PAulus III. Anno Chriſti 1546. privilegeret Jeſviterne/ at de moſte indtage vdi deris Selſkab Coadjutores, medhielpere/ Verdslige ſaa vel ſom Aandelige/ Leegſoldt ſaa vel ſom Lærde. Huad deris beſtilling er / bleff tilforn ſagt.

V. Privilegie.

Vdi det V. Privilegie/ dateret An. 1549. falder Paſſuen dem ſin fructbar Ager i Herren/ ſine Gudelige Jædre/ oc ſin fiels pyne. Thi ved dem ſaa ſom ved Driller / ſeer hand alt huad der paaflaaes i Tydsland/ giſſuer Generalen fuld mact at regere alle Jeſviter eſſter ſine Statuter/ oc hannem icke at være nogen vndergiſſuen/ huerecken Cardinaler eller Biſper/ men alen iſte Paſſuen ſelff/ huorfor Generalen oc ſelff taler med Paſſuen/etc. Item/ tilføder hand oc Generalen at hand maa alſolovere alle Rette ſom ſcriffet/ at igenholde

Jesuiteſke Hiſtorie

de dem ſom ere affløſte / om de ey indgaa
 denne Orden/ eller oc ey holde huad de vdi
 ſcrifftemaal loffuert / nøde ſine til at ſcriff-
 te/ Item/ om nogen røber deris Regle el-
 ler Løffter/ eller oc ſtaar dem imod/ da haſſ-
 uer Generalen ſuldmact at ſette ſaadan-
 ne i Bände/ fange dem/ oc om behoff gige-
 res/ at bede den verdſlige arm (det er Rigs-
 riggheden) om Viſtand / ſiden fri oc vber-
 hindret at paagribe/ fange/ oc effter egen
 vilie tractere. Saa ſatte de effter een/ ſom
 indgaff ſig i Tybing / oc der diſputeret
 mod ſin Orden. Dog hand vndgiel deris
 blodgierige Hænder. Saa Tyranniſerede
 de oc mod mig/ da ieg indgaff mig i Tyds-
 land oc forlod Italien/ nødes dog til for-
 min ſtrøbeligheds ſkyld at løffue noget hoſt
 dem. Men der ieg begierede forloff/ haſſue
 de vdi alle maade ſat effter mig / men for-
 medelſt Guds hlelp vndkom deris hænder /
 oc aff Georgio Myllio bleff i Collegi-
 um til Augſburg indtagen / huor ieg løn-
 lig bleff forborgen i fiorten dage / oc ſiden
 paa en Heſt vdi en Slaacteres Habit/ kom
 til Landham/ oc i ſaa maade vndgiel ilden/
 huilcken mig ellers vaar tilrede.

D

Item/

Jesuiteſſe Hiſtorie/

Item/ Her vdi privilegeer oc Paſſa
uen dem deris Godz fri oc wbehindret/ fra
alt Told oc vdgiffe/ tilſteder dem Orato-
ria oc Bedehuſ at giøre huor dem lyſ-
ter. Item deris berendis Alter/ ſom er
en Dug de holde Meſſe for/ huor de kom-
me. Item/ at haſſue deris Regle oc Sta-
tuter fri oc wbehindret fra alles tiltal.
Item/ beſal Paſſuen at alle ſkal tilſhielpe
oc forſuare Jeſuiterne oc deris Godz. I-
tem/ at dem icke ſkal ſeile dem ſom deenige
ere til ſaadan ſuig oc Bedrageri at bruge/
da tilſteder Paſſuen dem vdi ſamme Bul-
la/ at de maa lade rage/ Chriſme/ ſmøre
oc vie ſaa mange Preſter aff de Romerſke
Biſper/ ſom de ſelff ville. De naar de ſaa
ere ragede oc viede/ da ſkulle de vdyenſe
blant Kettere/ Det er/ Lutheraner/ bede
oc tage aff dem / oc friligen wbehindret
være paa huad ſted dem lyſter. Item/ de
ſkulle være fri for alle Runde Cloſtere oc
andre Religions Perſoner at viſitere oc
beſøge/ huilket de dog intet holde. Pater
Zieglerus tilſpurde en gang de ſtørſte
Runders Tienere til Augſburg / Huad
hans Gaar gjorde? Tieneren ſvarede :
Min

Jesuiteſke Hiſtorie/

Min Herre/ De ere gandske fructſommes
lige oc yngelsome. Thi een aff dem ſinge
i Natu Lam. Wien at Jeſuitenre ey ſkula
le ſiunes Hyrde for ſaadanne Hiord/ da
ſige de : Wi ere fri fra Nunders omſorg/
der maa Preſterne ſee til/ ſom bpr at ſkede
det. Item/ hand haſſuer giort dem fri
fra all Tyngeſel/ Tiende/ Ekst/etc. Saa
at de ere lige ſom Baronet oc Friherre.
Endelige her vdi privilegeer Paſſuen dem/
at ingen ſkal dem mod Privilegiene for
urette/ ſkade eller ſkade lade/ hindre eller
hindre lade. Oc dette er det Bulla ellen
Paſſuelige Breff/ ſom de kalle Marc ma
gnum, det ſtore Haſſ.

VI. Privilegie.

Anno 1550. den 21. Jul. er forbed
melte Marc magnum aff Julio III.
confirmeret oc ſtadfeſt/ Her hoſt befalet
alle Biſper/ at de ſkulle holde ſamme for
rige Privilegie vdi ſi fulde vord oc wbrga
delig/ ſaa ſandt ſom de icke vil indfalde i
den Allmeectige Guds Vrede.

D. ij VII. Pri

Jesuiteſſe Hiſtorie/

VII. Privilegie.

Anno 1552. den 22. Octo. haſſuer Julius III. aff ſin mactes ſuldkommenhed/ foruden diſſe/ giſſuen dem ny Privilegier/ at hues nogen anden Orden brugte dem / da bleffue de bandſet oc fordømt. Som er I. At Profefſi maa vel ſee igiennem ſinger met dem ſom om Faſten æde forbuden Mad. II. At de maa abſolvere Kettere/det er Lutheraner. III. De maa holle deris Meſſer for timen eller effter timen / naar de ville. IV. De maa inden deris egen dørre promovere til nogen grad huem de ville/ oc det ſkal være ſaa ſuld ſom det ſcees de i almindelige Academier.

VII. Privilegie.

Anno 1560. den 13. Aprilis haſſuer Pius IV. beuilliget dem at bygge Collegia huor de ville/ oc her til ſkulle hielpe alle ſogne Preſter/ Biſper/ Priores, oc forſkaffe/ at her paa ſceer ingen forhindring.

IX. Privilegie.

Anno 1561. den 19. Auguſt. haſſuer forbemelte Pius IV. effterlade dem frihed fra all Kirckers tynge oc vdgiffi/ Saa vel
ſom mo

Jesuiteſke Hiſtorie

som oc fra ſkat/ tribut/ oc anden Politiske beſueringer.

X. Privilegie.

Anno 1565. den 17. Jan. haſſuer Pius V. privilegeret dem / at om nogen aff Generalens eller Paſſuens forloff/ vil giſſue ſig fra den Jeſuiteſke Orden/da ſkal den icke tilſtedes at indgaa igen anden Orden/ end de Earthuſianers (vdi huilcken de holde et ſaare ſtrengt leſſnet/ vden all ſigds mad/aleniffe met Fiſk) men om nogen forlader den Jeſuiteſke Orden/ vden Paſſuens eller Generalens forloff/der ſom de bliffue hoſt den Catholiſke Kircke/ da ſkulle de ligeuel bandſettes : Men ſalde de til Lutheraner/ eller anden den Catholiſke Kirckes Fiender/da ſkulle de paagribes/oc handſles met dem effter jus pontificium, der er/ anten nødes til at ſalde her fra igien oc til Paſſuedomet/ eller brendes. Vdi ſamme Bulla indrømmer hand dem alle de Privilegier ſom tiggebrøder Orden haſue.

XI. Privilegie.

Anno 1568. den 30. Auguſt. haſſuer Pius V. confirmeret oc ſtaðfeſt alle deris Privilegier.

D iij XII. Pri

Jesuiteſke Hiſtorie

XII. Privilegie.

Anno 1571. den 10. Mart. eſſterladen
Pius V. dem/at de fri oc wbehindret maa
laſe publice vdi alle Academier.

XIII. Privilegie.

Anno 1571. den 7. Jul. eſſterlod Pi-
us V. dem alle Mendicantium Privi-
legier, icke fordi de ſaabant haſſue i be-
hoſt/ men at de kunde ſee huorledes i deris
Cloſtere tilſtod/ beſpiſe oc forſøre dem for
Paſſuen/ oc i ſaa maade forſage dem/ oc
ſelſſue igien ſaa Cloſtere ind. Huorfor de
Jesuiten aff alle andre Munkes Orden ha-
des ſom Ogler oc Slangen.

XIV. Privilegie.

Gregorius Paſſue/aff det naſſen den
XIII. tilſtedde Jesuiten at de moette tage
dem Conſervatores oc Forſuar/Doma-
mere oc Advocater vdi alle ſager. Men
huo ſom her vdi benecet dem deris Biſ-
ſand / dem at liuſes Band offuer. At de
ſaa diſ bedre kunde forrette Paſſuens ſa-
ger ſei oc wbehindret/ ſaa vel vnder den
Romerſke Kirckes/ ſaa ſom vnder den Po-
tiſke

Jesuiteſke Hiſtorie/

litiffe Bſkrigbede beſtermelſe. Her vil oe Paſſuen/ at Erche Biſper oe andre Clercke aff all mact oe effne ſkulle forhielpe Jeſviterne naar de trenge/ oe ey tilſtede/ at dem giøres nogen forhindring eller mødsommelighed / eller vddriffues / eller fra deris Godz forjages.

Formedeltſt dette Privilegie kommer det/ at Jeſviterne ſaa iſkemmede/ ſtiligen oe vden all Væn oe Straff driffue ale det de ville : Saa at det er nu almindelige Ordsproct om dem/ at naar nogen for ſine Miſgierninger ſkal affliſſues / da ſiger mand : Haſſde du været en Jeſuit / da haſſde du icke lid nogen ſtraff. De andre ſige om dem : Du haſſuer vel en gunſtig Paſſue / men var dig at du ey forſørner Jeſviterne. Thi forſørner du dem/ da omuendes Paſſuens gunſt til en hiſtig vrede. Nogle haſſue oe dette Sproct om Jeſviterne. Skulle ieg handle nogen ſag hoſſ Paſſuen/ da ville ieg heller haſſue Jeſviterne end Chriſtum paa min ſide. Thi Jeſviterne hoſſ Paſſuen haſſue ſiørre gunſt oe formaar mere end Chriſtus. Saadan liſeentſ oe Jeſuiteſke frihed nyde de ale af dette Privilegio. D iiii XV. Pri

Jesuiteſke Hiſtorie

XV. Privilegie.

Samme Gregorius XIII. An. 1573. den ſiſte Februar. tilſedde/ at de vden for Choret / oc huor de ville / maatte opregne deris tider / (horas canonicas)

Det ſiges at opregne / Thi en ſtor pare aff dem forſtaar icke huad de opregne eller tælle. Men huo ſom forſtaar huad de tælle / de løbe her med omkring paa Gulffue / i Sengekammer vdi Hawer / lige ſom en Hund / der er bunden en opblæſte blere ved rumpen / oc ſkramle med diſſe Bøner alle uegne / ſaa ſom ieg ſelff hafuer ſect dem vdi almindelige Kircker til Rom omløbe / oc efterkomme lige det ſamme ſom Chriſtus ſagde om Phariſeerne / Matt. 6. etc.

XVI. Privilegie.

Efterdi at Gregorius XIII. fornam / Jeſuiterne at være lerdere end andre Muncke i forðum tid / da gaf hand dem et nye Privilegium Anno 1575. den 8. Jan. ſom er : At de ſkulle være hans Bibliothecarij oc tilſiuns Mænd ofuer Bøger / oc gaf dem fri mact ofuer de forbudne Bøger at læſe / emendere, forandre / vdelgge / caſſere,

Jesuiteſke Hiſtorie/

fere, expurgere oc brende. Item/ gaff
hand dem oc maect at emendere oc rette
Patrum ſcripta, oc Sholaſticorum
libros.

XVII. Privilegie.

Samme Aar 1575. den 3. May/ ind
rømde hand dem at nyde oc bruge alle or
denes oc alle ſteders Privilegier.

XVIII. Privilegie.

Her vdi eſſterlader hand dem oc Lege
doms konſt. Huilcket bulla er dateret An.
1576. den 11. Febr.

XIX. Privilegie.

Anno 1576. den 16. Jul. eſſterlader
forbemelte Paſſue dem / at det er en dem
forpønden at være iblant de gemeine bøner
naar de giøres i almindelighed / eller for
bøner / eller oc huor Folk til nogen Eiges
begraffuelfe forſamles.

Huor til diſſ aff deris Privilegier er
opregnet/ det confirmeres oc ſtafſtes fra
denne 19. bulla indtil det 24. Paſſuelige
Breff/ Oc er ingen tviffuel paa/ at næ
uerendes Paſſue jo oc det ſamme dennem
ſkal confirmere oc ſtafſte. Saadanne

D v

Paſſe

Jesuiteſke Hiſtorie/

Vaſſuellige Breffue oc Privilegier/ maa
vel eſſter min meening kalles Bullæ eller
Bølger: Thi de ere intet andet/ end en li-
den opbleſte vedſte ſom er tom oc intet vdi.
Ja ſandelig / vil mand ret acte det/ da er
det icke Privilegier oc Friheder / men faſt
heller obligacer oc forplietſer / vdi hvil-
cke de tilforplietes at driſſue Dieffuelens
Gjerninger/ oc giſſues frihed vdi all Aff-
gaderi oc gierighed/ all laſt oc bedrageri.

Saa maa dette være nockſom ſagt om
Jesuiternes førſte ophaff oc begyndelſe/
Naſſne/ atskillige ſlags / almindelige Liſſ
oc Leſſne/ hiemmeleſſne/ Leſſte oc Pri-
villegier: Nu eſſterfølger fremdelis fire
Capitel/ vdi hvilke Haſenmüller er
gandſke vjidleſſtig: Men ieg vil icke mee
langſomelighed her vdi beſuere Eaſeren/
dog paa det korteſte / vddrage det forne-
meſte.

Det ottende Capitel.

Om Jesuiternes Mirakeler.

EHRISTUS. IESUS ſpaaede ſelff hoſt
Matth. i det 7. capit. oc troiligen her
hoſt aduarede / at mand ſkulle vocte
fig

Jesvteffte Historie

sig for falske Prophetes/ Huilcke hand oc
lærer Golt at kiende paa saadane Tegn/ at
de skulle sige: HERRE HERRE/ Haffue
vi icke prophetet i dit Raffen/ vddressue
Dieffle i dit Raffen/ gjorde store kraffter i
dit Raffen: Item Matth. 24. siger hand/
At mod den sidste Verdens ende/ da skulle
opstaa mange falske Christi oc falske Pro-
phetes/ som skulle gøre store Tegn oc vnder-
derlige Gierninger/ saa at de end oc skulle
føre de Vdualde i vildfarelse/ om muelige
baar. Item/ Paulus 2. Thess. 2. siger
oc at Antichristen oc hans Tienere skulle
komme med mange tegn oc vnderlige giern-
ninger.

At saadanne Christi oc Apostelens
Spaadom jo ere gaaen for sig/ oc end nu
daglig gaa for sig/ kand ingen tuile/ som
noget kiender til disse ny Muncke/ oc vide
noget aff deris Skriffter/ Lefnet oc
Gierninger at sige. Thi de gøre nu saa-
danne Mirakeler oc vnderlige gierninger/
som Christus oc Apostlene haffue spaaet
om/ huilcke dog er tuert imod Guds ord.
At lige som de Egypteske Troldkarle Exo.
7. haffue for den forherdede Pharaone
gjort

Jesuiteſke Hiſtorie/

giore falſke Mirackler: Saa giore oc Jeſu-
viterne endnu aff Diefflens mact/der mee
at bedrage de Banero. De lige ſom forbe-
melte Trolskarle/ met deris Dieffuelſkab
Imod ſtode Moſen oc Aaron ſom vaare
Guds Tienere/ oc der met ſtyrckede Pha-
raonem i ſin forherdenhed oc blindhed:
Saa giore oc endnu Jeſviterne/oc der an-
der Dieffuels Pardi vdi Paſſuedommet/
de ſtride oc ſnarre alid mod tro reſſindige
Guds Tienere/ oc aff deris yderſte mact/
forhindre Golt fra den rette ſaligheds
kundſkab/ de beholde dem vdi forblindelſe/
oc ſmycke deris falſke Lærdom/ indſticke
menniffelig diat i ſteden for den rene Guds
dyckelſe/ bedrage de eenfoldige oc beholde
deris egne vdi vildfarelſe/ oc der aff hafue
deris ſtore Rente oc Indkomſt. Met ſaa
danne Diefflens Tienere ſeer Gud igien-
nem Singre/ paa det de Vdualde kunde
proffues oc bliſſue diſ forſietigere/ at de ey
daarligen oc vbeſindelig ſkulle antage An-
tichriſtens Lærdom/at deris wtacknemme-
lighed ſkulle ſtraffes / ſom anten ey ville
annamme den tilbudne ſandhed/oc der ved
bliſſue ſalige/ eller oc hafue annammet
den

Jesuiteſke Hiſtorier

den og ſiden offuer giſſue / anten for Eſns
ſkyld/eller aff fortuillene. Saa ſkeer det for
di aff Guds retferdige Dom / at Guds
Ords foractene ſaaledes vdi dem mei en
krafftige vildfarelſe ſkulle ſtraffes / og i ſaa
maade fordømmes.

Saa er og Jeſuiternes Mirackeler
vdi ſtor adſkillighed / ſomme ere aabenba-
re / og ſomme ere lønlige : Nogle Egomli-
ge og nogle Xandelig : Somme ſkee vel i
ſandhed / men andre ere falſke / bedrageri /
og gjorde ved Dieſelens konſt. Enden paa
dem alle er / Hyckleri / wantroes og Aff-
guds dycktelſes beſtyckelſe / ſuig / bedrages
ri / løgn / ugudelige Lærdom / og den hellige
Guldhungere / at de den land ſlucke. Nogle
aff deris Mirackeler vil ieg fortælle.

1. Dette holde de for det høneſte Mi-
rackel / at den ene Landsknecht Ignatius
Lojola, en wærdig kunde indſiætte ſaadan
en Orden / huer lige aldrig før er hørde i
Verden. Men wi holde dette for et ſtørre
Mirakel / at Gud Almægtigſte er ſaa lang-
modig med dem / at hand icke lang tid haf-
uer ladet dem vederfare det ſom Core /
Datan og Abiron vederfors / beſynderlig
effterdi

Jesuiteſke Hiſtorie/

effterdi de ſaa offte ere aduarede / oc aff
Guds Ord nockſommelige refuteret oc off
uervundne. Dette holde wi oc for et Mir
rakel/ at ſaa mange Wiſe / Forſtandige /
Meerige vdi Verden ere ſaa forblindede /
at de offuergiffue den Euangeliffe ſande
hed / oc tro Jeſuiternes løgn / bedrageri oc
falſke tegn.

2. Om Lojola, bleff mig ſagt en
gang / at til Rom ſtulle været en beſatte
Quinde / ſom gick effter hannem oc rob
te: Du ſand ener rebde oc hielpe mig. Da
ſaae Lojola ſig tilbage / oc ſagde dette
Virgilij verſ: Speluncam Dido dux
& Trojanus eandem. Strax ſlog Ane
den Quinden ned til Jorden / oc ſom hand
ville fare vd / raabte hand: O min Søn
Lojola, Du ſom en Iſwe nøder mig til
at henfare i Helſſuedes Rule: Men ſeg be
der dig / lad mig icke komme der ned. Da
ſuaret Ignatius, Gack huort du wilt / dog
ſkalt du aldrig beſidde mere noget Mens
niſke. Strax affuiget hand / oc Quin
den tiende ſiden Lojola alle ſine Da
ge.

3. Alexander Farnesius Cardi
le,

Jesulteske Historier

12, de Euangelistes Hoffuedsiende/ haffa
 de en Dreng som vaar besat / men ingens
 med alle deris Besueringer/ kunde fri han
 nem. En spurde Aanden ad/ huor for
 hand en affuige ville/ Da suaret hand:
 Jeg vdgaar ingenlunde / for end ieg ved
 min Söns Lojola mact bliffuer vddress
 uen. Strax bleff Lojola paa robt. Hand
 sagde: Denne Dieffuel kiender ieg vel.
 Hand skal belee baade mig oc eder/ men
 det skal intet hielppe hannem. Saa ant
 worder hand en aff Brøderne/ en liben
 Træbold aff sit Pater noster Baand/
 som Pius V. haffde viet/ oc sagde til han
 nem: Gack bag til den Besatte/ oc rør ved
 hannem med denne viede Træbold/ oc hus
 ske sacteligen disse Ord til Aanden: Ad
 juro te in nomine B. Mariæ & jussu
 patris Lojola, & virtute hujus gra
 ni benedicti, ut de hoc servo exeat.
 Det er/ ieg besuer dig vdi Jomfru Marias
 naffn/ oc aff Lojola besalning/ at du for
 medelst denne viede kiernes krafft/ vduiges
 af denne tiener. Neppelig kom kiernen eller
 bolden til kiortelen/ sprend aanden roste oc
 sagde: Lojola, hui plager du mig: alle saa
 sig

Jesviteske Historie

sig om/ og ingen saae Lojoram, da robee
 Aanden og sagde: Lojolæ viede Kiernes/
 er fast kraftediger end alle eders Besuerin-
 ger. Saa bleff Wennissen befriet/ og inde
 gaff sig til Jesviterne/ sigendis at de vaar
 et Guds Børn.

4. Anno 1584. screff de Jesviter som
 boede til Lucern/ til Landsberg/ at der var
 en Jomfru som forloffuet sig at opregne
 alle sine Synder for en Jesviteske scriffte
 Wunck/ der som hun kunde befrtes aff den
 Rolde. Neppelig haaffde hun endt Løffteet/
 sprend hun bleff før.

5. Der vaar en Quinde som fast tust
 et om Jesviternes Kyskhed. En dag hø-
 rde hun tuende Messer: En aff en anden
 Wunck/ og en aff en Jesvite/ der hin løffte
 Christi Legome/ da siuntes hende at der
 vaar sort: Men der Jesviten løffte/ siun-
 test hans hvid. Der aff dømtte hun Wun-
 cken at være ukyt / men Jesviten at være
 et kyst Wennekke.

6. Der vaar en Jomfru som laa hart
 siug. Hun haaffde hørdt en Jesviteske scrif-
 te Wunckes hellighed/ sagde fordi/ at der
 som hun icke kunde faa hannem at see /

da ad

Jesuiteſke Hiſtorie/

da ſick hun vel ſin forlighed igien. De der
gick lige ſaa. Det forſte hun ſick ſiun paa
ham/ bleff hun for igien.

7. En Jeſuit ved naſſen Vitus, van
dret fra Augſburg til Ingelſtad. Paa vey
en vdi Skewen møtte hannem en Blff/
ſom grinet oc gabet forferdelig mod han
nem. Denne Vitus tog ſit Pater noſter
Daand aff beltet/ oc der mee ſlog paa vlfſſ
uens Hoffued/ huor ved hand ſalt til Jor
den/ oc det forſte hand kom op igien/ tog
hand til rend/ ſom hand mee en Kule haſſ
de været ſkude.

8. Selff haſſuer ieg ſee (ſiger Haſen
müller) til Landsberg Anno 1584. en K^o
reſuend/ huilcken ſom gick til Sognepre
ſten oc ſagde: Nogle ganger haſſuer Sa
than fuld mig til eders Dør/ oc hueret en
hand ſelff ville indgaa/ icke heller ſtede mig
at gaa ind. Denne Dreng bleff ſiden be
funden i tyffueri/ hand forſuareet ſig her
met/at hand vaar rørt aff den onde Aand/
huilcken ſom haſſde dreffuen ham her til/
oc lod ſom hand vaar affſindig. Her falles
Jeſpiterne/ De ſige at hand er beſat/ bru
ge derfor deris beſueringer/ gige for han

p

nem

Jesviteske Historie/

nem mange Raars. Jo mere de bruger sig/ jo gallere giør den anden sig. Omseer gaar Rector bag til hannem / huiſker vden heel hob Døner / rør ved hannem met et Dorslamb/ oc byder i Jomfru Mariæ Naſſen/ at Aanden ſkulle affuige. Aanden ſuarer/ (dog ingen hørde det vden Rector ſelſſ/ Cruius ved naſſen) Jeg vil icke vdgaa/ vden denne Dreng bliſſuer ledtig oc løſ giffuen / formedelſt eders forbøn. De ſom ſtode om/ hørde offte Lyſſuen ſige/ at der ſom hand bleſſ fri fra Gallien / da bleſſ hand ſnart karſt. Jeſviterne bede for hannem / hand giffues løſ / oc ſtrax bleſſ hand til paſ/ oc ſiden ſelſſ roſede aff/ at hand haſſde giort ſig galen / fordi hand hørde at Jeſviterne loſuet at ville fri hannem.

9. Samme Aar 1584. vaar en Jæhyrdes Daatter / ſom ynckeligen plagdes aff den onde Aand. Jeſviterne ginge til hende/ gaff hende viede Billeder / hengde om hendis Hals S. Hanses Euangelium oc viede Dorslamb. Men hun kaſte det bort fra ſig/ ſagde det vaar dødt/ oc haſſde in i paa ſig. (Thi hun var tilſorn vel grun-

det

Jesviteske Historie

der vdi den Euangeliske sandhed. Men/der
 vaare hosi/ nogle Gudstyctige Quinder/
 huilcke/ lige som Nicodemus/ lighlig troede
 paa Christum/ disse sagde: Lader fare saas
 dant/ oc lader oss heller falde paa vor kne
 oc tilbede den Herre Jesum Christum om
 hielp. Da svarede Pigen/ siger til Jesviter
 ne/ at de gaa vd fra mig / thi de kunde in
 tet hielp mig/ men heller giere mig pinen
 sturre. Nogle faa dage her effter bleff hun
 eiliddiget/ oc kom til sin sørlighed/ offuera
 gaf siden Fader oc Moder/ oc kom til Augs
 burg/ huor hun gandske indgaff sig til den
 Euangeliske tro oc lærdom. Elicuel screff
 disse Jesviter gandske wblue oc løgnactig /
 at hun formedelst dem bleff befriet.

Saadane ere Jesviternes ebenbarlige
 løgn/ af huilcke de fryde sig/ lige som fiiken
 af vand/ oc Soen af skarn/ huilcke de dog
 holde for aandelige oc legomlige mirakeler:
 Til huilcken mirakeler/ diesuelen er første
 Hofuedmand/ Jesviterne tilhielper/ med
 hielpere ere løgn/ suig oc bedragert/ enden
 er Affguder/ Billeders paakaldelse / dies
 lens ære/ oc stor indkomst/ men endelig søb
 ger her efter forblindelse / vildfarelse/ for
 dømmelsen.

P ij

Gud

Jesviteske Historie

Gud vor HERRIS Jesu Christi Gæder/ ved sin Aands krafft beuare oc styrcke oss vdi sit Ords sandhed/ som oss er obenbaret / oc kom snart at trede Sathan oc disse Jesviter vnder dine Føder/ AMEN.

Det niende Capitel.

Om Jesviternes Lærdom.

In Di dette Capittel er Hasenmüller Sgandske vidløffrig/ giøres icke behoff alttingest her at indføre. Thi ieg tror visseligen/ at ingen Christen blant oss er/ som so ved aff Guds Ord oc sin Christelige Cathechismo/ huad hand grundelig skal mene oc vide om huer Artickel vdi vor Tro / oc der aff self veed at igiendruffue Papisteske oc Jesviteske løgnactighed. Dog paa det / at mand om deris vildfarendis Artickler noget kand vide/ vil ieg aff margin Bogen/ som paa tydsk er tryct til Herborn Anno 1603. noget her Artickels vijs indføre.

Jesviteske troes Artickler.

1. De lære / at den hellige Seriffte er wfuldkommen/ vdi huilken icke alt findes
bet

Jesuiteſke Hiſtorie/

beſereffuen/ huad off er fornyden til vor ſal-
lighed oc troes opbyggelse/ oc til et Chriſtie-
lige leſſnet at ſpøre. Denne Scriſttes māno-
gel/ ſige de/ maa erlegges formedeſt tra-
ditiones oc ſaadanne Menniskelige diet
oc paafund/ ſom den Romerſke Kircke ſam-
tycker vdi. De ſamme Menniskelige tiſſet
eller paafund/ endog de ey aff den hellige
Scriſte kunde proberes oc beuiſes/ ſkulle
dog ligeuel ſtaa ſaa fuldkommelig til tro/
ſaa ſom den Lærdom der vdi Scriſten er
befattet.

2. At mand aldrig maa eller ſkal tui-
le/ om ſamme traditionib. oc tiſſet/ eif-
terdi at ſaadanne ere decreteret oc beſlut-
tet vdi det Tridentiſke Concilio.

3. At den ordentlige Succelſion til
Rom/ (det er/ at de haſſue alle Biſper oc
Paſſuer fra Petro oc indtil diſ/ ordentli-
ge beſereffuen/ ſaa ſom de ere ſuld effter hin-
anden/ oc altid traad i den affgangnes
ſted) er et viſſe tegn/ at de ere den ſande A-
poſtoliske Kircke.

4. At den hellige Scriſte med ſin Lær-
dom er lige ſom en Voxnæſe/ mand Land
vrie huort mand vil/ nu i een meening/ oc

Jesuiteſke Hiſtorie

nu i en anden: De derfor aff ſamme hel-
lige Scriſte/ intet viſt at kunde beſluttet.

5. At alle de ſom ville at den Chriſte-
lige Catholiſke Kircke/ ſkulle komme til ſig
igien/ oc huer ſerdecles (vndertagendes de
Geiſtliche) ſkal være forbuden at læſe
Bibelen/ effterdi at ſaadanne private
Perſoner/ deris læſning vdi Bibelen/ oc
des betenckning/ vdi mange maader er kir-
cken ſkadelig.

6. Her hoſt lære de/ at icke alt huad
ſom bedriffues mod de ti Guds Bud er
ſynd / men kun aleniſte det at være ſynd /
naar een aff fri forſet oc vitterlig / giprer
noget mod Gud eller ſin Neſte. De om
ſaadant ey ſkeer aff fri forſet/ ſkalt det ey
heller holles for nogen ſynd.

7. At ingen ſynd effter Daaben ſin-
des hoſt dennem ſom ere igienſpø.

8. At den onde lyſt oc tilgeneiſing til
ſynden/ vdi dem ſom ere igienſpø/ vdi ſig
ſelff er ingen ſynd.

9. At der er mange Synder til/ ſom
icke ere vdi de ti Guds bud forbuden/ huil-
cke ſom dog ere ſaſt groffuere oc mere til
fordømmelſen/ end de ſom i Budorden for-
bydes :

Jesviteſke Hiſtorie/

bødes : Som er de ſynder huilcke begaæts
imod den Rømerſke Kirckes Bud oc Bes
falning.

10. At wi vdi dette Liſſ vel kunde fulds
kommeligen holde de ti Guds Bud/ oc der
ved vel bliſſue ſalig.

11. At den egentlig oc naturlig Sum
offuer Euangelium er denne: Vilſt du ind
gaa i liſſuet/ ſaa holt Buden.

12. At Menniſſen aff naturen er dif
poneret, dectig oc danlig til at forſtaa
gudelige ſager/ oc at anætte Guds naade.

13. At troen er/ icke aleniſte at tro huad
der ſtaar ſereſſuen i den hellige Bibel/ men
end oc huad icke der vdi findes beſereſſuen/
oc dog lærd med leſſuendis røſt oc ſtemme/
huilcket de kalle Traditiones.

14. At et Chriſten Menniſſes reſere
dighed kommer aff gode Gierninger / oc
icke formedelſt Troen/ huilcken ſom fattet
Chriſtum oc tillegger eller tilcigner ſig
hans lydighed/fortieniſte/ død oc Pine.

15. At gode Gierninger ere ſaa for
nøden oc krafftig til ſalighed/ at end oc tro
en aff gode Gierninger fornemlig bekom
mer ſi krafft oc vdrætning.

P iiii

16. Det

Jesuiteſke Hiſtorie/

16. Det er gandske wiis/om een i ſyn-
derlighed for Gud er reiferdig: De at in-
gen kand eller ſkal være wiſſe om ſin ſalig-
hed.

17. At alle vor reiferdighed for Gud
er intet ander/ end at afflade det onde oc
giøre det gode. Item/at wi formedelſt kier-
lighed bliſſue Guds Børn oc Venner.

18. At den reiferdighed ſom i Euang-
gelio er aabenbareet/ er intet andet end
Guds ſynderlige egenſkab / huilcken ſom
betaler en huer/ lige ſom hand met ſine
gierninger haſſuer fortient.

19. At det enige Liſſ icke er en ſtenck oc
gaſſue/ men gode Gierningers fortienne
løn oc beſolding.

20. At Renniſken formedelſt ſig ſelſſ
noch kunde ſuare ſin Synd for Gud.

21. At det kommer Offrigheden ſtee
intet ved at indimenge ſig i den Geiſtliche
handel/ eller at eſſterſpørge/ anten mand
lærer ret eller wræt. Men her for ſkal de
lade de geiſtliche ſelſſ raade. Dog met ſtør-
ſte aluorlighed ſkulle Offrigheden exequere
oc eſſterkomme hucs aff de Geiſtliche
dømt er / oc det imod alle dem der er wyl-
dige

Jesuiteſke Hiſtorie/

dige eller ſtrebe mod de geiſtliche Prælater
oc det Romerske ſede.

22. Item/ den menige Mand til fred
oc roligheſed / ſkal mand bandſette / oc mee
Suerd oc Ild ſtraffe alle dem ſom vnder
ſtaa ſig aff Guds Ord at ſtrebe imod den
Romerske Kirckes Lærdom. Oc/ ſige de /
hues mand ſaadant haſſde ſtillet i verel vdi
førſten med Luther oc hans anhang / da
haſſde den Romerske Kircke langt ſiden
kommen til ſin fred oc roligheſed.

Hvad de andre puncter anlanger/ ſom
er/ om Helligens/ Billeders oc anden Nela
ligdoms paakaldelſe/ Skiersild/ tilſat til
Daaben oc Nadueren: Item/ at berøff
ue oc fratage den gemeine Mand Kalcken
vdi Nadueren/ Brøds oc Vijs foruand
ling oc omuending til Chriſti Legom oc
Blod/ Meſſen. Item/ at lære Folk La
tinske Bøger ſom de ick forſtaa/ oc andet
ſaadant mere/ da ſtemme Jeſuiterne gands
ke offuer et med den Romerske Kircke.

Det tiende Capittel.

Om Jeſuiternes Fader/ ſom er
Paſſuen oc Moder/ ſom er

Rom.

Jeſu

Jesviteſte Hiſtorie/

Jesviterneſe Zader / effter deris egen
beliendelse/ er Paſſuen. Nu er Paſſu-
uen en jordeſte Gud oc Herre offuer
denne Verden/ Diefflens tapper Krigs-
mand / Chriſti affſagde Hoffuedſtende/
forderffuelſens ſøn/et Hoffuet for all dieff-
uels ſynd oc laſt/ ſom er/ for Ketteri/ Aff-
guds dyrkelse/ Horeri/ Kirckeroff/ Hoff-
modighed/ vnderfundighed/ oprør/ blodgie-
righed: Huleken ſom forkrencker Guds ord/
fornecker Chriſti fortieniste/ foracter oc tres-
der vnder føder all verdſlig. Dyrighed/ for-
byder Ectekſab ſom aff Gud ſelff er foror-
dineret/ indſticker forſkiel paa Maa/ for-
merer Sacramenterne / vdkreſſuer ſtreng
lydighed mod Menneſkelig paaſund/ tilcige-
ner ſig ſtor mact at giøre Lowe/ forklare
Scrifften/ ſtilffe ny Guds tieniſter/ at lø-
ſe oc binde Synden/ at ſidde i Templet oc
giſſue ſig ſelff vd for Gud.

Denne helligſte (mee gunſt at ſige) Za-
ders ſønner/ ere Jeſviterne/ ſom tyer paa
det de ere komne aff. Thi Alſſue føde icke
gierne Lamb. Saa er derfor Jeſviterne
Paſſuens Børn oc Diefflens Børnebørn/
ſom oc Diefflen vdi Indien/ kaller dem ſi-
ne

Jesviteſke Hiſtorie/

ne ſønner/ huilcke ſom oc ſidde i templet oc
der forkrencke Guds ord/ forneecte daabens
krafft/ berøffue en part bort vdi Herrens
Naduere/ vdrødde troen til Chriſtum/ inds
føre fortuilelſe/ lære at tilbede affgøde hæl
ligen oc træbilleder. Saa at alt huad Fa
deren byder/ oc deris Faderfader Diefflen
befaler/ der vdi ere de allerlydigſte Børn.

Deris Moder ſigede at være den Ro
merſke Bn. Ikke den ſom Paulus ſcreff
ſie Sendebreff til/ hues Tro vaar naſſen
kundiſt offuer den gandske Verden. Men
dette Rom/ ſom wi i dag ſee oc forfare/ at
være en Moder til alle Laſter/ oc Staber
len for all Affguderi/ aff huilcken/ ſaa
ſom aff Hellsuedis Pøl vdflyde ſkadelige
Beſter/ Viſper/ Trø/ Græſhopper til at
forderffue Jorden. Der for/ lige ſom
Moderen er/ ſaa haſſuer hun oc Børn
til. Nu er Rom icke ſom fordum/ Hednins
gerneſ Lius/ Men et ſlemt ſuel oc hyl aff
huilcket vdflyder all Horeri oc Skørleff
net/ oc er den wreene Lands ſkidne Ties
niſte Pige. Her vdi er Paſſuen icke S.
Peders Succellor oc Eſſterkommere/
men Romuli, huilcken aff Roſſ opbygte
Byen

Jesuiteſke Hiſtorie/

When forſi/ oc mee ſin Broders Blod off-
 uerſtenc̃te hendis Mure/ røffuēt oc fren-
 cket vnder Religionens ſſin/ giſſte Quin-
 der oc wberpatede Møer. Blant alle dem
 ſom nogen tid haſſuer væree til Rom/ Land
 ingen twiſſle/ at jo Paſſuen mee ſine Car-
 naler oc Romerſke Biſper giſſe det ſam-
 me. Jeg fand i ret ſandhed vidne/ at ieg
 til Rom/ oc beſynderlig i S. Peders Kir-
 cke haſſuer ſcet Paſſuen/ Cardinaler/ Biſ-
 per/ Clercke/ Munc̃ke/ Munder at driſſue
 ſaadanne laſter/ ſom haade Gud oc æren/
 ja Naturen ſelſſ gruer for at tencke / oc er
 ſkam at høſſte Orne ſkulle det høre. Huor
 paa Paulus dog giſſuer et ſcriſſelig Regi-
 ſter/ Rom. 1.

Kortelig/ denne Jeſuiterne Moder/
 Roma, er den/ ſom Ezechiel tal om cap.
 36. Huilcken der for en huer ſom fremgaar
 vdbreder ſine Laare/ oc den vederſtyggelige
 Hore/ ſom giſſe Jordens Konger druckne
 aff ſit horeries Beggere : Huor/ at leſſue
 got Romerſke (Romanizare) et intet
 andet / end at leſſue god Sodomiteſke oc
 Gomorreiteſke : Som en Franciſcaner
 Munc̃k til Engelſtad haſſuer vdlagt det.

Wdi

Jesuiteske Historie

Vdi denne Stad er Træls Tienere/ icke
Gudeligheds Tienere/ men alle Synds oc
Lasters. Hid hen til denne Stad henflye
alle tyffactige Kaffne/ saa som til deris re-
tte Rede. Vdi denne Stad berømmes So-
domi/ som en Gudelig ting. Her er de som
ingen løffactighed lade sig saa befalde/ som
Sodomi. Her disputere de/ om Eeteskab
er noget bedre/ end Sodomi. Jesuiten Fa-
bricius sagde mig vderlyckeligen i Ansio-
tet/ at hand ville heller offuentlig paa al-
mmindelige Gade øffue Sodomitteke synd/
end imod Passuens befalning indgaa no-
get Eeteskab. Jesuita Andreas, de Ny-
komme Jesuiters Læremester sagde / at om
en Prest giffier sig/ da driffuer hand lige
saa stor synd/ som hand omgiickes et Muls
Esel. Jeg haffuer selff seet til Rom/ at Caro-
dinaler/ Bisper/ Cannicker oc andre Cler-
ecke haffue paa Gaden almindelige Hore-
optagen oc sat paa deris Vogne haff sig/
oc indførd vdi deris Hawer / wanseendes
at de ere kørt fra Kircketienisten. Ja ærlig-
e Quinder tørre neppeligen vdgaa i no-
gen Proceß/ at dem icke met bedrageri skal
efftersettes. Thi de tage dem met genalt /

Jesviterste Historie/

oe siden de haffue drefhuet deris skam mee
dem/ stille dem met store summe Penninge
til freeds. Iaa de end oe met mange Pen
ninge betage mangan Ectemand at hand
seiter dem sin Hustru paa rente. Jeg haff
uer hørt aff Jesviterne / at Passuen / aff
Bisper/ Clercke oe Skoger til Rom/opbe
re en skat (som kalles Melckeskatten) ved
tredivue tusende Kroner. Dog ligeuel skams
me sig ick Jesviterne / at haffue oe kalle
saadanne en køn stad/ deris Moder.

Huo som vil vide huad her dispute
res oe læres / da maa hand høre at Pass
uen tuiler / om Sielene ere wogdelige:
Item/ om Christus nogen tid haffuer væ
ret til paa Jorden: Der hør mand dem
som laste Ecteskab oe rose Sodomi. Her
hørde mand selffue Sathan at sidde paa
den Passuelige Stool oe sige: Jeg er Pass
ue. Her pffue Passuerne sig i Erolldom /
som Gregorius VII. oe andre flere. Her
haffue Iohannes XIII. oe andre flere
giffuen sig legomlig til Diefflen. Her er en
almindelige Hore ophøyet til den Passue
lige dignitet oe ære/ bleff kallet Iohan
nes,

Jesuiteſke Hiſtorie/

nes, hues rette Naſſen vaar Agnete.
 Jeſuiterne med trykte ſcriſſter tår vel nee
 te dette. Men ligeuel kand Børn til Rom/
 (ſom ieg ſelff haſſuer ſeet og hørde) viſe
 gaden og ſtedet/huor at forbemelte Agne-
 tes Billede ſtod opreyst / huilket dog Pi-
 us V. lod hen i Tyberſtod bortkaſte. De
 det Romerſke Sprichwort er nockſom vit-
 terligt/ huilket her vdaſſ er kommen/ at
 naar nogen ſkulle vdraabes at være Paſſ-
 ue/ ſkulle mand tilforn vnder hans Stoel
 ſøle ad/ om hand haſſde dem/ fornam de
 at det vaar ret vorden med ham / da robs
 tes der Il Papa è maſchio, Det er /
 Paſſuen er en Mand. Ja naar Italia-
 nerne end nu ſtemte/ og ſpør hin anden/
 huad nyt her er for haanden / Da ſuares
 her Il Papa è maſchio. Pietro en
 Jeſuit fød i Glandern/ haſſuer ledsaget
 mig ad den Gade / vdi huilken Paſſo-
 uen fødte ſit Foſter / vdi huilken Ga-
 de at Paſſuen end nu aldrig kommer
 vdi ſin Proceſs. De der ieg ſtod paa
 det ſamme Sted der ſom Agnetes
 Billede ſom haſſde et ſpætt Barn i den
 høre

Jesuiteſte Hiſtorie/

den høye Haand/ haſſde været opreift/ da
ſagde forbemeldte Pietro til mig/ at Pius
V. lod denne Marmorsytte eller Billede
hentaste i Tyberſlod/ at hand i ſaa maade
ville komme denne Hiſtorie vdi glemme.
Dog ligeuel vil Italianerne aldrig lade
ſig offuertale/ endog de tit oc offte her for
ſtraffes/ end der jo haſſuer været ſaadanne
en Paſſue. Men Jeſuiten/ Paſſuens
ſuorne Træl/ tør icke andet end aabenbar
lig liſſue/ Paſſuen til vilie.

Men huo ſom til grunde vil ret kiende
Rom/ oc ſom vdi et ſpeile ſkue hende/ hand
laſe 2. Theſſ. 2. oc S. Hanses Obenbar
ring/ om den ſtore Dore.

Ja huad de Romere ſelff haſſue ſcreffte
uet om Rom/ er faſt alle beuiſt. Bernhars
dus kaller den Romerſte Paſſues Preſter/
Antichriſtens Træl: De Prælatos kaller
hand Pilatos. En Gleſſa ſiger om Rom/
at den er forſt bugt aff Kjøffuere/ ſiden for
fyldt med Kjøffuere/ oc ſkal en gang ødelegg
ges ved Kjøffuere. Savisburenſis kaller
Paſſuen Antichriſten/ hans Aandelige/
Phariſeer/ oc Rom Babylon. Petrus Blo
ix kaller oc Rom Babylon/ Paſſuens of
ficia-ſich

Jesuiteſke Hiſtorie

cialer, Diefflens tyffactige Bugle/Pref-
ſterne Bethels Kalffue/ Baals Preſter oc
de Egyptiſke Aſſguds dyrectere: De andre
falle dem met andre naſſne/huilde de nock
gipre ſoldeſte fore / oc bære Naſſnene ey
forgeffs.

Dette er den Moder lille/ ſom ydi wi
lide haſuer fød diſſe Elaviter, huilde ſom
wonguaande Guin ere indbrødt i Her-
rens Wijngaard/ forgiffue Jorden oc luſt-
ten met en ſkadelige Peſtilenke / beſpotte
Gud/ forfølge Chriſti menighed/ forkren-
de Guds Ord oc Sacramenter. Korteli-
gen/ de beuiſe ſig retſkaffen at være dieff-
lens Sonner oc Antichriſtens Træl: Dyr
fordi met deris Forældre ſom er Diefflen/
Paſſuen oc Rom / at nedſtødis i den euige
Helſſuedis Ild: Huort hen oc een part
ynckeligen er henſaren / ſom wi nu her eff-
ter vil ſaa at høre.

Det elleffte Capittel.

Om Jeſuiternes død oc afgang.

Ige ſom Lojola vaar nød til at
offuergiffue Krien / formedeſt den
ſkade

Jesuiteſke Hiſtorie /

ſkade hand ſick i baade Deenen aff et Ro-
berſtycke / oc nu paa nu beueffnet ſig i Paſ-
uens Ruſtkammer / der til ſig tog tuende
Capiteener / ſom vaar Egen oc Mand-
drab / huor ved hand begynte en ny Krig /
oc opuaete mange imod den Chriſten Kir-
cke / Dog haſſuer derfor aff Gud faaen
ſin tilbrilige Straff. Lige ſaa gaar det
oc de andre Jeſuiter / ſom ere Guds oc al-
le Gudſnyetiges Hoffuedſtender. Thi naar
de haſſue opfolde alle Vretſærdigheds
maade / ſaa giſſuer deris Jeſuiffuerſte Sa-
than dem Forleening / lige ſom de haſſue
tient til. Nu tiene de ſaa / at de ale kun-
de tilſkynde oc tillocke andre at fraſalde
den rette Kircke / oc Paſſuen til / lige effter
den ſamme viſſ ſom Slangen locket E-
uam til at falde fra Gud. Saadanne
Slangesuener ere diſſe Jeſuiter / ret vds-
lerde paa / oc der med vide reſtkaffen at
bedrage de eenfoldige / oc det med ſaadan-
ne Ord. See min allerkierſte / Endog
du tilfalder den Romerſke Catholiſke Kir-
cke / da forlader du icke derfor Loſſuen oc
Euangelium / Men du bekommer den reſ-
te egentlig ſmag oc Kundſkab paa Loſſ-
uen

Jesuiteſke Hiſtorie

uen oc Euangelium : Du lider her ingen
 ſkade/ men ſaar meget got/ oc ophøyes
 til ſtore Beſtilninger oc høye Digniteter/
 bliffuer off lige/ huor til wi oc vil findes
 dig behielpelig. Huad ville du fordi gijs
 re hofſt de arme Stømpers Lutheraner ?
 Kom fordi til off/ ved vor Wiſtand kand
 du ophøyes til ſtor ære. See huor man
 ge ſtallige lærde Wænd off Lutheranerne
 off ere tilfalden/ ſom nu ere ophøyet til
 ſtore digniteter/ ere Abbeder oc Biſper /
 huilcke de aldrig torde tænce en gang
 paa/ ſaa lenge de vaare Lutheraner. Vil
 le du der for / dig ſelff til ſtor ſkade/ off
 offuergiſſue oc forlade ? Bliff/ fordi her
 hofſt off/ ſaa ſkal alting gaa dig ſom du
 ſelff wilt. See/ mange Lutherſke Præ
 dicanter med Huſtru oc Børn komme til
 off/ beklage dem om deris ringe Løn oc
 Underholdning/ Item / At de icke ere
 beſlektede eller beſuogrede med de Store/
 oc derfor ey at kunde bekomme nogen
 høye Kald. Dem kunde wi vel/ fordi de
 haſſde Quinder oc Børn/ ey til off ind
 tage/ dog forhielpde dem til Politiske oc
 Verdsſlige Befalninger. Derfor / om du

Jesuiteske Historie/

lyder oss/ da skale du fornemme dig her aff
en wsigelige bade/oc frelse dig selff: Men
lyder du oss icke / da vndergiffuer du dig
selff viffe straff/ oc vift baade til Liff oc siel
forfarer. Met saadanne baade trusel oc til-
sagen/ er snart et Hierte / som til Verden
haffuer nogen lyst/ locket oc bedraget: De
naar de saa ere bedragne oc frasalden/ si-
den staa de hefftig paa at forsuare Pawens
wildfarelse/oc imodstaa den sande Lærdom/
som dem tilforn nocksom vaar bekandt.
Saadane vaare Caspar Francé/ Rabus
oc andre/ huilcke haffue saae en ynckelige
affgang. *Nicolaus Bernoulli og a. m. m.*

Thi Rabus en fornemme Docters
søn til Blinis/ som lide waansleectede fra
sin Fader / da hand til Landsberg Anno
1584. vaar hoss mig/ oc wi noget met hin
anden om Religionen confererede/ da sag-
de hand: Jeg aff fornemme Mend tilskyn-
det/ haffuer meget giort oc vdrættet/ huil-
cket ieg icke nu tør imodfige. Nu kalles ieg
hen til Ferdinandum, som er Hertugend
Broder i Beiren. Aarsagen her til er/ som
Crusius Rector til Landsberg haffuer
sagt mig: Til Straubing hafde hand aare
lig

Jesuiteſke Hiſtorie/

lig indkomſt offuer de 1500. Gylde/ men
 det vaar ham icke noet. Thi ſaa fordoms
 neredede hand met Skoger/ driet oc dobbel/
 oc her vdoſuer ſatte Capittel vdi ſtor gielt/
 Paa det at de af denne ſkadelige krefte kun
 de befries/ henkalles hand til Eſlen. De da
 ſagde hand/ Kommer ieg helbrede tilbage
 igien/ ſaa vil ieg ſette mig et andet leſſnet
 for. Men neppe ſem vgger her eſter ſinge
 Jeſuiten Dreffue/ at denne Rabus glet
 met Hertugen vdi Leiren/ oc vaar ſuld aff
 Wijs/ huor hand aff Krigſolcket ynckeli
 gen bleff ihieſlagen/ oc døde vden Sacra
 mentet. De Seraubingefke Caniker gled
 de dem ved / at de dette Laſt vaare bleffne
 erleddiget.

Men/ huad at denne Caſpar Franck
 anlanger/ da haſſuer hans ſamulus beret
 mig/ at da hand laa paa ſit yderſte Anno
 1584. til Ingelſtad/ ville icke tilſtede noget
 Menniffe at gaa ind til ſig/ men ſagde :
 Jeg haſſuer giort oc ſcreffuet meget mod
 min egen ſamuitighed. Viger alle vd fra
 mig. Nu er ieg for ting oc tingsdom/ ſnart
 faar ieg min Sentens/ oc anten dømme
 ieg vnder/ huilcket ieg fryeter for/ eller oc

Jesuiteſke Hiſtorie/

ieg dømmes fri/ huor om ieg dog ſol ingen forreſt vdi mit Hierte. Saa er hand alleene henſaren vdi ingen deris neruelſe.

Saa er det oc gaæn Valentio Baczco, ſom frafald den Euangelifke Tro/ oc tilfald Paſſuen. Som hand gic fra Dullingen til Lawging/ der blef hand paa veyen aff een igiennem ſtingen.

Stephanus Agricola, oc en Apoſtata, drucknet ſig ſelf.

Anno 1581. vaar der 10. Frankoſer/ aff Religionen gode Euangelifke. Aff armod indgaſſue de ſig til Jeſviterne til Rom. Men nogen kort tid der eſſter/ ville de forrenſe fra Neapel oc til Loreet: Paa Haſſuet ſom de komme i ngd/ kende de vel/ at ſom Jonas for dum/ ſaa oc de nu for numme Guds vrede/ vilde ſaa igen vende tilbage til Chriſtum/ robte oc ſuckede/ men bleſſue der. Dog eſſterdi det ſpurdes til Rom/ at de tilbage drog deris wildfarelſe/ daere de ſom andre Kettere fordømte/ ſaa ſom den Jeſuite Hugo mig til Rom berette.

Den ſom haſſuer beſcreffuen Lojolæ
Eiff

Jesuiteſke Hiſtorier

Leff oc Leffnet / ſcriffuer vel at forbemeele
Lojola, ſkulle ſaaen en lee Død oc aff-
gang. Men Turrianus Ieſuite, min
ſynderlig belandte ſagde tit oc offte/ at
Lojola vdi Meſſen/ vnder Maaltid oc
anden tider ſaa bleff plaget aff de onde
Aander/ at hand her offuer haſſuer ſue-
det megen kald Dødsens Sued. Boba-
dilla ſagde om Lojola, at hand offte
beklaget ſig / hand kunde ingen ſteds finde
ro for de onde Aander. Octavianus de
Jesuiters Oeconomus til Rom ſagde
mig/ At vor Fader Ignatius naar vel en
hellig Mand/ men mod hans yderſte/ da
tyſte hand aff redſel/ ſom hand haſſde haſe
en feber, oc met ſtor ſuck ſagde: Jeg haſſ-
uer beuiſſt den Romerſke Kircke megee
got: Jeg haſſuer ſeet vor Ordens flore
Forleninger/ ſkønne Huſe/ Reſidenzer oc
Collegia, men nu forlader det mig alt-
ſammen / oc ieg veed aldrig huort ieg vil
eller ſkal mig hen vende. Turrianus ſag-
de/ at hand altid haſſde en ond Aand hoſſ
ſig/ Ja end oc op for Alteret i Meſſen/ oc
paa det ſidſte met ſtor Fryet oc Redſel
affdøde/ oc bleff ſiden ſeet met et grufom
D iij
ſort

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſort Anſiet. Anno 1554. ville de forflytte
hans døde Legem hen til et Tempel ſom af
Alexandro Farnelio vaar opbyggt/ da
bleff der aldrig funden et Been i liſten aff
hanneim/ ſom Jeſuiterne ſelfſ ſige / Men
legge det ſaaledis vd / at hans Deene aff
Englene ere henførde. Huilcket ieg oc vel
tror/ om mand forſtaar de onde Engle.

Xavierius ſom forſt indførde den Jeſu-
uiteſke Orden i Indien/bleff i Haſſuet.

Turrianus ſelfſ/ om huilcken ieg nu
offte haſſuer talet / offte til Rom ſig for
mig beklaget / at hand om dagen ſaa vel
ſom om natten meget lidde aff Spøgſelſer.
Gud giſſuet/sagde hand/ at ieg aldrig haf-
de læſt den Augſborgeske Confes, mod
huilcken ieg haſſuer ſcreffuen. Gud giſſuet/
iea haſſde aldrig læſt den Lutherske Anto-
nij Sadeels ſcriſſter/ ſom ieg ſatte mig op
imod. De haſſue indført mig i ſaadan for-
tuilelſe (huilcket ieg ſiger dig ſom min ven/
her vnder Roſen) at ieg huercken fand til
fulde ſamtycke vdi Lutheri meening/ oc en-
heller aldeles fra vores afrede. Men hvad
ſkal ieg giøre? Ingen er ſom fand hielp
mig. Oc der ieg met Guds Ord trøſtede
hans

Jesuiteſke Hiſtorie/

Hannem ſagde hand: Det er vel ſand huad
du ſiger / men ieg er nu gammel her vdi/
ſaa ieg kand icke gaa fra. Saa døde hand
elendelig i fortuilelſe. Gregorius de Va-
lencia ſrepter for det ſamme endeligt/ thi
hand ſiger ſig oc ſaſt aff Spøggelſer at be-
ſueres.

Vdi min tid vaar en frater Jeſvita
til Landsberg/ ved naſſen Iohannes, ſom
vaar fra den Euangeliske ſandhed affirad/
oc indgaaen den Jeſuiteſke Orden/paa det
hand kunde leſſue i ord enolpſhed oc haſue
gode dage/ huileken ſid et ynckeligt endes-
ligt. Thi ſom ieg ſelſſ ſaac oc hørde/da vilde
de hand ingen troſt tilſtede. Jeſviterne ba-
re vel til hannem deris viede trinde Lamb/
Pater noſter baand/ viede Kirner/ korb
oc Kane/ Monſtrantz/ de loſſde at bede oc
holde Meſſe for hannem/ de raadde at hand
ſkulle tro oc lide paa ſine Brøders oc andre
Helligens fortienſte/men det vaar alt for
gieffues. Thi hand ſwarede: Lager hen fra
mig alt dette/ thi/ fordi ieg troede her paa/
derfor bliſſuer ieg nu fordømt. Jeg ſagde
til hannem: Tro paa Jeſum Chriſtum.
Hand ſwarede: Jeg troede vel paa hannem/

D v

men

Jesuiteske Historie/

men ilde benectet ieg hannem. Aff en frels
 sere/ er hand bleffuen mig en streng dom
 mere. Jeg kand aldrig faa salighed. Hand
 sagde til Petrum Hispanum: Jeg beder
 dig/ anten sla mig ihjel / eller laan mig en
 Kniff / at ieg kand tage mig selff aff dage.
 Thi ieg brender gandske aff Hellsuebis ild.
 Der Jesuiterne hørde saadanne Ord / da
 holdte de hannem Raarset for Dhyen/ oc
 met viede Bræder rørde ved hans Legeme.
 Men hand sagde: Læger borte dette/ i gis
 re her met intet andet/ end bære mig Olie
 til ilden. Jeg seer intet andet/ end Dieffle
 ne met deris klør om mig / som ville tage
 mod min Siel. Dem er ieg allerede off
 uerantwoordet/ thi ieg hafuer benectet Gud
 oc hans Ord. Der Jesuiterne hørde dette/
 befoel de de andre at gaa vd/ at de her off
 uer ey skulle forarges/ saa er hand vdi for
 tælselste yndeligen henfaren. Om natten
 bleff grafuet til hannem/ oc om morgenen
 som Sacristanus ville stende viet vand i
 grassuen/ førend kroppen bleff begrafuen/
 da vdsprang der aff Grassuen en sort
 Hund. Der Sacristanus saae det / gik
 hand forserdet borte/ oc sagde de andre fra
 tri-

Jesuiteſke Hiſtorie/

tribus, at hand haſſde ſee en Dleſſuel.
Jesuiten ſuarede hannem: Der ſom du
haſſde ſtencke vied Vand paa hannem/
da haſſde hand ick forſtrecket dig: Hand
ſagde: Jeg vdiſte ale Vandet i Graſſuens/
oc ieg bleff liguel forferdet.

I lige ſaadan maade er den Jeſuits
te Clee til Lucern vdi Suiſerland hent
ſaren.

Korteligen at ſige/ Meſten parten
Jeſuiten hendge vdi allerſtørſt fortuilelſe.
De derfor tilſtede de ick gierne nogen
fremmede at gaa ind til dem paa deris
Gotteseng/ at de aff deris Lærdom/ Leſſe
net/ ſeder/ Gierninger oc endelige ey ſkule
komme i kundſkab om deris Vgudelige
hed/ oc aff ſaadan aarſag fraſalde Paſſue
dommet/ oc antage den Chriſtelige Tro.

Concluſio oc Beſlutning offuer den gandske Hiſtorie.

Forfore / at ieg nu vil beſlutte den
ne gandske Hiſtorie / huileken ieg
i god tro oc loffue / ſaa ſom ieg ſelf
haſſuer ſee oc hørde den / nu haſſuer
op/

Jesvireste Historie/

opregnet / Jeg vil haffue ombedet alle oe
huer Christen/at de for Jesu Christi barm-
hertigheds/oe deris egen Sielses saligheds
skyld/ vdi alle maade fly oc fly disse Jesvi-
ter saa som Vlsue oe falske Prophetter.
Thi de ere Passuens tilbebundne træl/som
forgiffue Sielene met falsk Lærdom / oe
vdsue allægomens krafft/formedelt man-
ge Plager de det paalegge : Hues gandske
Selskab oe Læffnet er intet andet end idet
hyckleri/ huilcke met deris vduortis Gude-
lighed ville siunes for Folk at være helli-
ge : Oc i denne sidste Verdens Alder/saa
som Diefflens sidste Tiener helliggjøre
den Romerske Antichristens vilofarelses/
Afsigubert oe squalder. Ja/ at ieg skal met
klare oe forstandelige Ord vdtgyde dem(vog
beder ieg/ mig dette holdes til gode) da sel-
ge de i Verden Passuens dreck/ i stedet for
Apotekerri/oe met mact indrenge løgn for
sandhed : Huilcke der forsuare Passuens
oe hans Selskabses stemme Sodomi / saa
som en Gudelig ting/baguaske Guds egne
Ord / bespotte den hellige Trefoldighed/
beneecte Christi Person oe Embede/ Bior-
lere oe forkrencke Guds bõrns Testamens

Jesuiteſke Hiſtorie/

re/ til intet giøre Daabens Krafft/ forkren-
cke alle Artickel vdi Troen/ vdlucke oc fri-
ligen offuertrede Guds Bud / oc i den ſted
holde paa nogen vnyttige oc wforngden
menniskelige paaſund/ foruende den Chri-
ſten Kirckes Nøgle til Tyranni / huets ei-
gentlige Gjerninger ere Jødiſke / Hedni-
ſke/ Sodomitteſke oc obenbarlige Antichri-
ſtens Gjerninger.

Jeg tal intet om den ſkade der diſſe
tyffactige Tugle giøre baade vdi Politien
oc Huſholdningen/ i det at de beuebnæ oc
opſette Børn mod Forældrene/ oc hendra-
ge dem til deris Religion / ja giøre dem
ſaa aſſipendige oc fremmede/ at de vel ere
ferdige at ſamle Steene oc ſtæcker / der mee
at døde deris Forældre / oc der til hielp
Bødelen om hand trengde/ ſaa ſom Jeſui-
terne ſelff bekiende / nu nogen tid at være
ſkeet i Spanien. Jeg tal intet om/ huor-
ledis de fortære Enckers grund oc Gaarde.
Jeg tal intet om / huilcke lønlige Tyds-
landsForrædere de ere. Jeg tal oc intet her
om/ at de aleniſte her til ere forordinerede/
at de mee alle Practickes legge ſig effter at
for-

Jesviteſke Hiſtorie/

forraade/ bedrage oc forderffue de Euangeliſke Jorſter oc deris vnderſotter.

G V D ſom boer i Himmelen/ forſkyrre deris Raad oc Anſlag. Den H Erre Chriſtus/ ſom er ſin hellige Kirckes Frelſere/ naadeligen beſkerme off fra dette ny Dieffuels Selſkab/ oc ved ſin hellig Aands Krafft/ denne Peſtilenke naadeligen fra off affuende/ Amen/

A M E N.

Anna Maria

0070.

ma Mario

2
 10500. 11100. 11500.

Nicolaus Helgenius Wilding
1789 40 Nap.